

Študentská vedecká aktivita

**Vybrané problémy rozvoja cestovného ruchu na východnom
Slovensku**

Bc. Jana Kováčová a kol.

Sekcia: Cestovný ruch

Konzultant: prof. Ing. Jana Kučerová, PhD.

Banská Bystrica
rok 2017

Čestné vyhlásenie

Prehlasujem, že som spolu s kolektívom študentov predloženú študentskú vedeckú odbornú prácu vypracovala samostatne, s využitím literatúry, ktorú uvádzam v zozname použitej literatúry.

.....
podpis

OBSAH

OBSAH	3
ÚVOD	4
1. PRIMÁRNA PONUKA VYBRANÝCH OKRESOV VÝCHODNÉHO SLOVENSKA..	5
1.1. Okresy Bardejov, Humenné a Medzilaborce	5
1.2. Okresy Michalovce, Svidník a Trebišov	8
1.3. História a tradície na východnom Slovensku	11
2. SOCIÁLNO – EKONOMICKÝ VÝVOJ A SEKUNDÁRNA PONUKA VYBRANÝCH OKRESOV VÝCHODNÉHO SLOVENSKA	12
2.1. Socio-ekonomický vývoj	12
2.2. Sekundárna ponuka	15
2.3. Identifikácia hlavných problémov	19
3. ANALÝZA PREZENTÁCIE VYBRANÝCH OKRESOV VÝCHODNÉHO SLOVENSKA NA WEBOVÝCH STRÁNKACH	19
4. MANAŽMENT CIEĽOVÉHO MIESTA VÝCHODNÉHO SLOVENSKO	20
5. NÁVRHY NA ZLEPŠENIE ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU VO VYBRANÝCH OKRESOCH VÝCHODNÉHO SLOVENSKA	21
ZÁVER	23
ZOZNAM PRÍLOH	27

ÚVOD

„Každé cestovanie má svoje výhody. Ak cestovateľ navštívi lepšie krajiny, môže sa naučiť ako tú svoju zlepšiť. Ak ho osud zavedie do horších, aspoň sa naučí si tu svoju užívať.“ (Samuel Johnson). Ako nám citát hovorí, svet nám ponúka veľké možnosti cestovania. Môžeme spoznávať iné krajiny, ich kultúru a čerpať poznatky z týchto krajín a aplikovať ich na vlastnú krajinu. Slovensko patrí medzi krajiny s bohatou prírodnou aj antropogénnou ponukou. Jeho súčasťou je aj východné Slovensko a okresy, ktoré sme analyzovali v našej práci.

Cieľom našej práce je analýza vybraných problémov rozvoja cestovného ruchu východného Slovenska. Prácu sme rozdelili do niekoľkých častí. V prvej kapitole predstavíme primárnu ponuku vybraných okresov východného Slovenska a ich kultúrno – historický potenciál. V druhej kapitole sa budeme venovať sekundárnej ponuke a socio – ekonomickému vývoju vybraných okresov. V ďalších častiach analyzujeme prezentáciu vybraných okresov na webových stránkach z pohľadu domáceho i zahraničného návštevníka a manažment cieľového miesta. V poslednej kapitole formulujeme návrhy na zlepšenie rozvoja cestovného ruchu vo vybraných okresoch východného Slovenska.

Na práci sa spolupodieľali Bc. Zuzana Compelová, Bc. Simona Čarnogurská, Bc. Romana Grmanová, Bc. Valentin Herbold, Bc. Nikoleta Hrindová, Bc. Hannah Hochberger, Bc. Michal Klačanský, Bc. Jana Kováčová, Bc. Judita Knoteková, Bc. Radmila Marcinová, Bc. Katarína Onofrejová, Bc. Martin Paštinský, Bc. Andrea Porubská, Bc. Zuzana Rapčanová, Bc. Dominika Sabová, Bc. Jana Starcová a Bc. Zuzana Uličná.

1. PRIMÁRNA PONUKA VYBRANÝCH OKRESOV VÝCHODNÉHO SLOVENSKA

V našej práci sme skúmali časť východného Slovenska a to konkrétne okresy Bardejov, Humenné, Medzilaborce, Michalovce, Svidník a Trebišov.

1.1. Okresy Bardejov, Humenné a Medzilaborce

Okres Bardejov

Okres Bardejov leží na severovýchode Slovenska v Prešovskom kraji. Na severe hraničí s Poľskom, od západu na východ s okresmi Stará Ľubovňa, Sabinov, Prešov, Svidník. Preteká tu rieka Topľa. Pohorím sú Vonkajšie Karpaty s časťami Busov, Čergov, Ondavská vrchovina a Ľubovnianska vrchovina. Najvyšší bod je Veľká Javorina 1098 m. n. m. Najnižší bod je pri výtoku Tople 180 m. n. m. Nachádzajú sa tu hnedé lesné pôdy, podzoly, nivné pôdy. Okres patrí do všetkých troch klimatických oblastí, najnižšie polohy sa nachádzajú v teplej, stredné v mierne teplej a najvyššie v chladnej klimatickej oblasti. Priemerná ročná teplota je 7,1 °C. Priemerný ročný úhrn zrážok je 797 mm. Charakteristická je studená zima. Priemerné januárové teploty dosahujú - 5°C až - 7°C a priemerné júlové teploty 14°C až 17°C. Z hľadiska dopravnej dostupnosti má okres priemerné postavenie. V regióne je podstatne významnejšia cestná doprava ako železničná. Okresom prechádza iba jedna železničná trať v smere Bardejov – Prešov. V Becherove je cestný hraničný priechod s Poľskou republikou. Najdôležitejšími železničnými križovatkami sú Prešov a Poprad. Trať Kysak – Prešov – Plaveč tvorí severojužný ťah medzinárodného významu a je zaradená do systému trás AGTC. V železničnom uzle Prešov sa na spomínanú trať napájajú trate regionálneho významu z Bardejova, Vranova nad Topľou, Humenného, Sniny a Medzilaboriec. V okrese Bardejov sa nachádzajú 3 národné prírodné rezervácie Becherovská tisina, Čergovský Minčol, Magura a 5 prírodných rezervácií Livovská jelšina, Pod Beskydom, Regetovské rašelinisko, Slatina pod Lieskovcom a Zborovský hradný vrch. Primárnu ponuku tvoria Bardejovské kúpele, Kalvária, Mníchovský potok / Magura, Drevený kostol v Hervartore, Zborovský hrad, Drevená sakrálna architektúra v Karpatskom oblúku, Múzeum ľudovej architektúry, Šarišské múzeum, Gantzaughov dom.

Okres Humenné

Patrí medzi väčšie okresy Slovenska vďaka rozlohe 754 km². Okres tvorí jedno mesto a 61 obcí. Nachádza sa v nich 63 204 obyvateľov. Leží na severovýchode Slovenska. Na západe, severe a východe hraničí so 4 okresmi Prešovského kraja (Vranov nad Topľou, Stropkov, Medzilaborce a Snina) a na juhu s dvoma okresmi Košického kraja (Sobrance a Michalovce). Na severe, na úseku dlhom približne 4 km, ho ohraničuje štátna hranica s Poľskom. Okres má

členitý povrch. Na jeho území sa rozprestierajú Vihorlatské vrchy, Beskydské predhorie, Ondavská vrchovina a Laborecká vrchovina. Najvyšším vrchom a zároveň najvyšším bodom územia je Vihorlat, týčiaci sa do výšky 1076 m nad morom. Najnižšie je položený výtok Laborca z okresu v katastri obce Brekov vo výške 130 m nad morom. Väčšina územia patrí do teplej klimatickej oblasti, vyššie časti do mierne teplej a vrcholové časti Vihorlatu do chladnej klimatickej oblasti. Najväčšou riekou pretekajúcou okresom je Laborec, do neho sa vlievajú Výrava, Udava a Cirocha. Západnou časťou okresu preteká Olka a Ondavka. Vo Vihorlate vzniklo zahradené jazero-Morské oko. V pôdnom kryte okresu prevažuje hnedá lesná pôda kambizem. V západnej časti Vihorlatských vrchov sa na karbonátových horninách nachádza rendzina. Pozdĺž riek sa ťahajú pásy nivnej pôdy fluvizeme. V porastoch prevažujú bučiny, miestami so smrekovými ostrovmi. V najnižších polohách rastú aj duby a dubovo-hrabové lesy, nájdu sa aj borovice a iné dreviny. Vzácné druhy rastlín sa vyskytujú najmä v CHKO Vihorlat. Sú to kamzičník rakúsky, mliečivec alpínsky, vŕba sliezka, horec luskáčovitý, podbelica alpínska, kokorík praslenatý. Faunu zastupujú živočíchy Východných a Západných Karpát, je tu viacero vzácných druhov. Žije tu vlk dravý, rys ostrovid, mačka divá, jazvec lesný, vydra riečna, sova dlhochvostá, bocian čierny, krkavec čierny a iné.

Dopravné podmienky v okrese sú podpriemerné. Z toho hľadiska je najlepšie situované okresné mesto, ktorým vedú aj najvýznamnejšie dopravné ťahy. Významnou je železničná doprava, ktorá okrem priameho vlakového spojenia v rámci Slovenska zabezpečuje aj medzinárodné vlakové spojenie smerujúce do poľského mesta Lupków. Humenné je vzdialené 78 km od Prešova a 508 km od Bratislavy. Územím prechádza 20,099 km ciest I. triedy, 49,205 km ciest II. triedy a 147,032 km ciest III. triedy.

Na území okresu sú časti Chránenej krajiny Vihorlat a Východné Karpaty. Z maloplošných území sú tu 3 prírodné pamiatky: Čierny potok, Kamienka, Voniarsky jarok, 6 národných prírodných rezervácií: Humenská, Humenský Sokol, Il'ovnica, Motrogon, Vihorlat, Vihorlatský prales a 2 prírodné rezervácie: Chlmecká skalka a Jasenovská bučina

Primárnu ponuku tvoria pamiatky ako: Renesančný, Kaplnka krížovej cesty, Kostol kamenica nad Cirochou, Skanzen ľudovej architektúry, Krypta vojakov z 1sv. vojny – Osadlé, Cintorín vojenský Závada a ďalšie.

Okres Medzilaborce

Patrí medzi malé okresy Slovenska, má rozlohu 427 km², čo je o 200 km² menej, ako je hodnota pre priemerný okres. Leží na severovýchode našej krajiny s 12 310 obyvateľmi. Je jedným zo štyroch okresov Slovenska, ktoré majú len dvoch domácich susedov. Tvorí ho jedno mesto a 22 obcí. Na východe hraničí s okresom Stropkov, na juhu s okresom Humenné. Najdlhšia je severná hranica, ktorá je súčasne okresnou i štátnou hranicou s Poľskom. Územie celého okresu sa nachádza v jednom geomorfologickom celku. Je ním Laborecká vrchovina. Najvyšší bod okresu sa nachádza vo výške 850 m nad morom na chrbte, ktorý hraničí s Poľskom v katastri obce Svetlice. Južne od severu sa územie znižuje a najnižšie je pri výtoku Laborca z okresu v katastri obce Brestov nad Laborcom, konkrétne 180 m nad morom. Geologická stavba územia je pomerne jednotvárna. Prevahu v nej majú paleogénne flyšové súvrstvia s rozličným zastúpením vrstiev pieskovcov, ílovcov a slieňovcov. Podobné zloženie majú aj flyšové kriedové súvrstvia. Na dne širších dolín riek sú nívne usadeniny. Reliéf je typický pre flyšové pohoria. Na miestach s odolnejšími pieskovecami vyčnievajú chrbty. Tam, kde sú menej odolné ílovce a slieňovce, sú vodou vyhlbené dlhé erózne brázdy. V okrese pramení a aj cez neho preteká smerom od severu na juh rieka Laborec. Takmer rovnobežne s ňou tečie na západe Olka a na východe Výrava, ktoré taktiež pramenia na území okresu, a to vo flyši, čo je príčinou ich malej vodnatosti. Okres preto trpí nedostatkom vody. Prevládajúcim pôdnym typom je hnedá lesná pôda kambizem, len na širších úsekoch nív sa nachádza nívna pôda fluvizem a v eróziu postihnutých oblastiach dolín aj ilimerizovaná pôda luvizem. Doliny a erózne brázdy sú zväčša bez lesnej pokrývky. V existujúcich lesných porastoch výrazne prevládajú bukové lesy. Najmä v pohraničnej oblasti v nich býva zastúpená jedľa, smrek a iné dreviny. Najviac vzácných rastlín sa nachádza v pohraničnej Chránenej krajinskej oblasti Východné Karpaty. Patrí medzi ne čemerica purpurová, iskerník karpatský, fialka dácka, zvonček jedľový, hadí mor ružový, perovník pštrosí, rebrovka rôznolistá. Z väčšej zveri sa tu bežne vyskytuje diviak lesný, jeleň lesný, srnec lesný. Zo vzácných druhov tu žije vlk dravý, rys ostrovid, kuna lesná a skalná, vydra riečna, sova dlhochvostá, haja červená. Najvyššie položená pohraničná časť okresu patrí do chladnej klimatickej oblasti, nižšie položené územia do mierne teplej a najnižšie do teplej klimatickej oblasti. Priemerná ročná teplota je 7,3 °C, úhrn priemerných ročných zrážok je 776 mm.

Podmienky pre dopravu sú v okrese nedostačujúce. Komunikácie v okrese majú len regionálny význam. Napriek relatívne dlhým hraniciam s Poľskou republikou je v okrese len jeden malý hraničný priechod. Medzinárodný význam má iba železničná preprava, ktorá spája

Medzilaborce s poľským mestom Lupków. Medzilaborce sú od Prešova vzdialené 89 km a od Bratislavy 519 km.

Na územie okresu zasahuje Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty. Prevažne v rámci nej nájdeme aj maloplošné chránené územia okresu, a to 1 národnú prírodnú rezerváciu: Palotskú jedlinu a 5 prírodných rezervácií: Beskyd, Haburské rašelinisko, Jarčiská, Mokré Primárnu ponuku tvoria: lúky pod Čertižným, Pod Demjatou, Pravoslávny chrám sv. Ducha, Múzeum Andy Warhola, Drevený kostolík v Habure, Kláštor baziliánov Krásny Brod, Rusínsky festival Humenné a ďalšie.

1.2. Okresy Michalovce, Svidník a Trebišov

Okres Michalovce

Okres Michalovce patrí medzi veľké okresy. Na severe a severozápade hraničí s Humenným a Vranovom nad Topľou. Dlhú spoločnú hranicu má s okresom Trebišov. Na východe susedí s okresom Sobrance a juhovýchodná hranica okresu je zároveň štátnou hranicou s Ukrajinou. Rozprestiera sa tu Východoslovenská nížina, Vihorlatské vrchy (najvyšší bod 965 m. n. m.) a pretekajú tu rieky Ondava, Laborec, Latorica, známa je vodná nádrž Zemplínska šírava. Typické pre tento okres sú dubové, bukové a lužné lesy, hnedé lesné pôdy, ilimerizované a nivné pôdy, černozeme, hnedozeme. Takmer celé územie okresu patrí do teplej klimatickej oblasti, len vo Vihorlatských vrchoch s narastajúcou nadmorskou výškou prechádza do mierne teplej až chladnej oblasti. Priemerná ročná teplota v rámci okresu je 9,1 °C a priemerný ročný úhrn zrážok je 593 mm. Okres je výhodne prepojený s medzinárodnými cestnými ťahmi. Priamo jeho územím vedie medzinárodný cestný ťah na Ukrajinu. Cez okres je plánovaná výstavba diaľnice D1, ktorá v budúcnosti prepojí Ukrajinu cez Košice s Bratislavou. Prechádza tadiaľ aj železničná trať Michal'any – Medzilaborce, ktorou je celý región pripojený na hlavné ťahy v rámci SR a na medzinárodné železničné trate Košice – Kechnec – Hidasnémeti a Prešov – Plaveč – Muszyna. Ďalšia železničná trať Michal'any – Slovenské Nové Mesto pripája okres na železničný ťah v smere do Maďarska, v smere na východ na Ukrajinu a na západ do Českej republiky. Okres má početné zastúpenie chránených území. Patria sem 2 chránené krajinné oblasti CHKO Latorica a CHKO Vihorlat, 3 národné prírodné rezervácie Jovsianska hrabina, Kopčianske slanisko, Senné rybníky, 7 prírodných rezervácií Chlmecká skalka, Oľchov, Ortoy, Raškovský luh, Slavkovské slanisko, Vinianska stráň, Viniansky hradný vrch a 2 chránené areály Lužný les pri Laborci a Zemplínska Šírava. Primárnu ponuku tvorí Zemplínska Šírava,

Zemplínske múzeum, Viniansky hrad, Vinianske jazero, Hipocentrum Vinné, Morské oko, Thermalpark Šírava, Zemplínske slávnosti piesní a tancov.

Okres Svidník

Leží na severovýchodnom Slovensku a jeho územie sa ťahá zo severu na juh. Severná hranica okresu je súčasne štátnou hranicou s Poľskom a ďalej susedí s okresmi Stropkov, Vranov nad Topľou, Prešov a Bardejov. Územie tvoria pohoria Ondavská vrchovina a Laborecká vrchovina. Najvyšším bodom územia je vrch Kačurák (688 m. n. m.) v Laboreckej vrchovine. Najnižší bod je na mieste, kde rieka Topľa opúšťa okres (170 m.n.m.). Sú tu rieky Topľa, Ondava. Povrch územia je prevažne vrchovinový a tiež sú tu erózne doliny. Najväčšie zastúpenie majú bukové lesy, lužné lesy, ostrovy borovíc. Nižšie časti okresu patria do teplej, vyššie do miernej teplej klimatickej oblasti. Najvyššie vrchy patria do chladnej klimatickej oblasti. Priemerná ročná teplota je 8 °C až 10 °C a priemerný úhrn zrážok je 640 až 710 mm. Významnou a zároveň aj vyťažitou trasou je cesta z Prešova do Poľskej republiky cez Dukliansky priesmyk (Prešov - Giraltovce - Svidník - Dukliansky priesmyk – Poľsko) a hraničný prechod pri Vyšnom Komárniku. Okresom je plánovaná výstavba rýchlostnej cesty R4, ktorá prepojí cez Košice štátnu hranicu Poľska so štátnou hranicou Maďarska. Železničná trať sa v okrese nenachádza. Menšie letisko v okrese je letisko Svidník – Dukla Air. V okrese Svidník sa nachádza chránená krajinná oblasť Východné Karpaty, ktorá zahŕňa časť vrcholových častí Nízkych Beskýd, ďalej národná prírodná rezervácia Komárnická jedlina, 3 prírodné rezervácie Dranec, Miroľská slatina, Radomka a chránený areál Slatina pri Šarišskom Štiavniku. K primárnej ponuke zaraďujeme Múzeum ukrajinskej kultúry, Vodný svet Aquaruthenia, Údolie smrti – Dukliansky priesmyk, Vojenský cintorín Hunkovce, Drevený kostolík v Miroli, Dukelský beh mieru.

Okres Trebišov

Okres Trebišov má rozlohu 1074 km² a 106 082 obyvateľov. Nachádza sa na juhovýchodnom okraji Slovenska. Má spoločnú hranicu s dvoma štátmi, na juhu s Maďarskom a na východe s Ukrajinou. Západná hranica s okresom Košice - okolie prechádza po hrebeni Slanských vrchov, na severe susedí s okresom Vranov nad Topľou z Prešovského kraja. Najdlhšiu hranicu tvorí na východe s okresom Humenné. V okrese je 78 obcí, z toho 4 mestá – Trebišov, Kráľovský Chlmec, Sečovce a Čierna nad Tisou.

Celé územie patrí do teplej klimatickej oblasti, len najvyššie miesta Slanských vrchov do mierne teplej klimatickej oblasti. Okres oddeľujú od ostatného územia na západe Slanské vrchy,

na juhu Zemplínske vrchy. Rozprestiera sa na Východoslovenskej nížine. Vo výške 860 m na vrchu Lazy v Slanských vrchoch leží najvyšší bod územia. Pri výtoky rieky Bodrog z okresu sa nachádza nielen najnižší bod okresu, ale zároveň najnižší bod Slovenska. Východoslovenská nížina je vyplnená neogénnymi ílmi, slieňmi, pieskami, vápencami a štrkami. Slanské vrchy sú tvorené z neogénnych andezitov, ryolitov a dacitov. Pozdĺž riek je rovinatý terén. Majú hornatinový reliéf. Zemplínske vrchy sú väčšinou tvorené bridlicami, zlepenkami, pieskovecami, arkózami a inými horninami prvohôr a druhohôr. Na ich okraji sú sopečné horniny. Medzi Zemplínskymi vrchmi a Brehovským vrchom je flyšové územie s bohatým náleziskom minerálov. Najväčšou riekou územia je Bodrog, ktorý vzniká sútokom riek Ondava a Latorica, čiastočne vytvárajúce hranice okresu. Na juhovýchode preteká na krátkom úseku Tisa. Na rozľahlých riečnych nivách Východoslovenskej nížiny sa vyskytujú nivné a lužné pôdy. Na sprašiach sa vyvinuli černoze, hnedozeme a ilimerizované pôdy. V Slanských a Zemplínskych vrchoch majú prevahu hnedé lesné pôdy. Nížina je takmer úplne odlesnená, popri riekach sa vyskytujú zvyšky lužných lesov. V nižšie položených pohoriach rastú duby, vo vyšších častiach ich nahrádzajú bučiny. Vzácné rastliny, ako leknovec štítnatý, aldrovandka pľuzgierkatá, žerušnica malokvetá, chren veľkoplodý, elatinka kuričkovitá, papradník močiarny, bezkolenec belasý sa nachádzajú najmä v CHKO Latorica a ďalších zamokrených oblastiach. Z fauny sa bežne vyskytuje zajac poľný, bažant poľovný, srnec lesný. Medzi vzácne a chránené druhy patrí korytnačka močiarna, vydra riečna, čajka smeživá, bocian biely, kačica chrapkavá, volavka popolavá, modlivka zelená. V okrese je CHKO Latorica a v jej oblasti 18 chránených území patriacich do sústavy Natura 2000: Kopčianske slanisko, Rieka Latorica, Čičarovský les, Bešiansky polder, Tarbucka, Lesík Bisce, Raškovský luh, Vysoká, Horešské lúky, Ladmovské vápence, Lesík pri Borši, Oborínsky les, Oborínske jamy, Bačkovské poniklece, Senianske rybníky, Kanál Stretavka, Rieka Bodrog, Kováčske lúky.

Čo sa týka dopravnej dostupnosti, v Čiernej nad Tisou sa nachádza prekladisko tovarov a vagónov zo širokorozchodnej trate v Ukrajine na trať s európskym štandardným rozchodom. Okrem železničného hraničného priechodu sú na území okresu ešte 2 cestné priechody s Maďarskom, a to v Slovenskom Novom Meste a vo Veľkom Kamenci. Okresom je plánovaná výstavba diaľnice D1, ktorá po dokončení všetkých úsekov prepojí Bratislavu cez Košice s Ukrajinou.

Primárnu ponuku dotvára Vlastivedné múzeum - barokovo-klasicistický kaštieľ, zrúcaniny stredovekého hradu Parič, Tokajská vinohradnícka oblasť, Mestskom parku, Kláštor

premonštrárov Leleš, Mauzóleum grófa Júliusa Andrássyho a ďalšie. Bližšie informácie o primárnej ponuke všetkých okresov sú uvedené v Prílohe 1.

1.3. História a tradície na východnom Slovensku

Z historického hľadiska sa východné Slovensko delí na územie Zemplín a Šariš. Územie Zemplína sa ako územnosprávny celok začalo vytvárať od prvej polovice 11. storočia, kedy malo územie názov Zemplínsky komitát. V druhej polovici 13. storočia sa z neho stala Zemplínska stolica a v druhej polovici 19. storočia až do roku 1922 sa územie volalo Zemplínska župa. Názov regiónu pochádza zo slova zemmen, čo znamená zemný hrad a je podľa Zemplínskeho hradu, ktorý bol najstarším hradom Zemplína. Zemplínska stolica bola najväčšou stolicou na Slovensku. Oblasť súčasného okresu Sobrance a východná a juhovýchodná časť okresu Michalovce nepatrili vždy do územia Zemplína. Súčasťou Zemplínskej župy sa stali až po rozpade Rakúsko-Uhorska v roku 1918. V tomto roku sa centrom Zemplína stali Michalovce a sú ním aj v súčasnosti. Najmocnejšími šľachtickými rodinami Zemplína boli Drugethovia, Sztárayovci, Perényovci, Csákyovci a Andrássyovci. Región Zemplín tvoria okresy Humenné, Medzilaborce, Snina, Vranov nad Topľou, Michalovce, Sobrance a Trebišov.

Vznik regiónu Šariš sa spája so 4. – 5. storočím, kedy prišli na územie Prešova Slovania a osídlili ho. Pomenovanie regiónu je podľa hradu Šariš, ktorý bol sídlom šarišského župana a patrí medzi najstaršie hrady na Slovensku. Jeho názov pochádza pravdepodobne zo slova Sar, čo bol jeden zo staroslovanských kmeňov. Na jeho území bolo pred 11. storočím vytvorených už približne 70 osád. V druhej polovici 11. storočia sa územie Šariša stalo súčasťou Uhorska. Na prelome 13. a 14. storočia sa stal Šariš samostatným administratívnym celkom a jeho hranice sa ustálili. Historickým centrom regiónu bol Šarišský hrad, v roku 1647 sa centrom stalo mesto Prešov a je ním až dodnes. Najvýznamnejšími šľachtickými rodmi Šariša boli Tarczay, Dessewffy a Szirmay. V súčasnosti patria k regiónu Šariš okresy Bardejov, Prešov, Sabinov, Stropkov a Svidník.

Východná časť Slovenska patrí k jeho hraničnej časti a je charakteristická prekrývaním rôznych kultúr. Má vysokú kultúrnu úroveň v oblasti nárečia, gastronómie a folklóru. Nárečia východoslovenskej oblasti sa delia na dve skupiny, a to západnú a východnú. K západnej patria spišské, šarišské a abovské nárečia. Na východnej oblasti má prevahu zemplínske nárečie. Okrem spomínaných nárečí poznáme aj sotácke, užské a smerom k ukrajinským hraniciam oblasť ukrajinských nárečí. Slovenská gastronómia je známa bravčovým mäsom, jahňacinou,

múkou, zemiakmi, kapustou a mliečnymi výrobkami. K tradičným jedlám východného Slovenska patria halušky s kyslou kapustou, zemplínske pečené pirohy, domáce holúbky, haruľa, peľmene a veľkonočná hrudka. Folklor patrí na východe Slovenska k jeho najväčšej pýche. Je charakteristický tradičnými ľudovými krojmi, piesňami a tancami. Každoročne sa na východnom Slovensku organizuje mnoho folklórnych podujatí. V Prílohe 3 uvádzame kultúrno – historické pamiatky všetkých skúmaných okresov.

Medzi tradičné ekonomické činnosti východného Slovenska patrí drevospracovanie. Bolo to hlavné remeslo v druhej polovici 19. storočia a začali ho rozvíjať najmä obyvatelia rumunského pôvodu. Koncom prvej polovice 18. storočia sa stalo obľúbeným aj hrnčiarstvo, a to hlavne v obci Pozdišovce. Pozdišovskí hrnčiari sú známi doteraz a charakteristickým pre tento druh hrnčiarstva je figurálny vzor na tmavom až čiernom pozadí. K ďalším činnostiam patrí spracovanie rohoviny alebo spracovanie prírodných pletív. Známa sa stala modrotlač, ktorá vznikla v prvej polovici 20. storočia.

V skúmaných okresoch na východnom Slovensku sa organizujú podujatia počas celého roka. Niektoré sú tradičné, prevažne hudobného charakteru. Sú to rôzne koncerty, jarmoky, slávnosti a trhy. Okresy ponúkajú viacero možností pre zábavu, ako discokluby, bary i možnosti športového vyžitia. V Prílohe 4 uvádzame konkrétne podujatia a aktivity pre návštevníkov týchto okresov.

2. SOCIÁLNO – EKONOMICKÝ VÝVOJ A SEKUNDÁRNA PONUKA VYBRANÝCH OKRESOV VÝCHODNÉHO SLOVENSKA

V nasledujúcej časti sa budeme venovať sociálno – ekonomickému vývoju, ktorý zahŕňa mieru nezamestnanosti, demografický vývoj, úroveň vzdelania a pod. a sekundárnej ponuke vybraných okresov východného Slovenska.

2.1. Socio-ekonomický vývoj

V okresoch vymedzených v predchádzajúcej časti sme skúmali mieru nezamestnanosti, mieru zamestnanosti, zamestnanosť v cestovnom ruchu, hlavné odvetvia vytvárajúce pracovné príležitosti, demografický vývoj a úroveň vzdelania.

V Tabuľke 1 je zobrazená miera nezamestnanosti vo vybraných okresoch na Slovensku v jednotlivých rokoch a tiež celková miera nezamestnanosti na Slovensku.

Tabuľka 1: Miera nezamestnanosti vo vybraných okresoch na Slovensku

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Slovenská republika	8,39	12,66	12,46	13,59	14,44	13,50	12,29	10,63
<i>Prešovský kraj</i>	12,86	18,29	17,75	18,95	20,66	19,35	17,45	15,50
Okres Bardejov	15,75	22,00	19,43	19,89	22,35	20,39	19,60	18,43
Okres Humenné	10,76	16,12	15,66	16,64	18,51	17,33	16,49	14,91
Okres Medzilaborce	16,71	21,76	19,40	19,84	22,31	19,72	19,95	17,03
Okres Svidník	15,36	21,75	18,80	20,03	23,33	21,92	20,05	19,38
<i>Košický kraj</i>	13,50	17,30	16,78	18,76	19,58	17,23	15,92	14,39
Okres Michalovce	14,95	18,32	17,21	19,40	20,10	17,75	16,78	15,11
Okres Trebišov	19,80	25,24	24,42	26,88	26,85	22,40	20,01	18,42

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Z výsledkov je zrejmé, že vo všetkých okresoch a vo všetkých rokoch je nezamestnanosť vyššia ako priemerná nezamestnanosť na Slovensku. V roku 2015 bola najvyššia miera nezamestnanosti v okrese Svidník (19,38 %) a najnižšia v okrese Humenné (14,91 %).

V Prílohe 2, Grafy 1 a 2, zobrazujú mieru nezamestnanosti v jednotlivých rokoch a sprehladňujú výsledky z Tabuľky 1. Z oboch grafov je zrejmé, že miera nezamestnanosti v okrese Trebišov počas celého sledovaného obdobia dosahovala najvyššie hodnoty až na posledné dva roky, kedy miera nezamestnanosti vzrástla v okrese Svidník a v okrese Trebišov poklesla.

Ďalším sledovaným ukazovateľom sú evidovaní uchádzači o zamestnanie od roku 2008 po rok 2015. Najväčší počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie počas celého obdobia je v okrese Trebišov, potom v okrese Michalovce a najmenší je v okrese Medzilaborce. V roku 2015 to bolo v Trebišove 11 348 uchádzačov o zamestnanie, v Michalovciach 9289 uchádzačov a v Medzilaborciach 1 254 uchádzačov. Prehľad za celé sledované obdobie a všetky okresy sú zobrazené v Prílohe 2 v Tabuľke 2 a Grafe 3. Samozrejme počet evidovaných uchádzačov ovplyvňuje počet obyvateľov v daných okresoch.

Z predchádzajúcich údajov sme vypočítali vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie (v prílohách Tabuľka 3 zobrazuje výsledky). V posledných troch rokoch sledovaného obdobia došlo k poklesu evidovaných uchádzačov o zamestnanie vo všetkých sledovaných okresoch, okrem roku 2014 v okrese Medzilaborce, kde nastal mierny rast uchádzačov o zamestnanie. V roku 2009 oproti roku 2008 nastal rast počtu uchádzačov o zamestnanie minimálne o 25% v okrese Michalovce a až o 52% v okrese Humenné.

Ďalším ukazovateľom socio-ekonomického vývoja je počet zamestnaných vo všetkých sledovaných okresoch v rokoch 2009 až 2015 (Príloha 2 – Tabuľka 4). Počas celého sledovaného obdobia je najviac zamestnaných v okrese Michalovce. Najmenej zamestnancov je v okrese Medzilaborce, čo je ovplyvnené aj počtom obyvateľov v daných okresoch. Vývoj zamestnanosti v okrese Bardejov má od roku 2010 rastúcu tendenciu, v okrese Humenné nastal pokles a od roku 2013 nárast. V okrese Medzilaborce má vývoj zamestnanosti klesajúcu tendenciu, okrem roku 2011. V okrese Svidník je stav zamestnanosti približne vyrovnaný, okrem prvého roku (2009), kde bola zamestnanosť nižšia a posledného roku (2015), kedy vzrástla na 5279 zamestnancov. V okrese Michalovce zamestnanosť vzrástá od roku 2012 a v roku 2015 dosiahla 20 040 zamestnancov. V okrese Trebišov počet zamestnaných poklesol od roku 2011 a v roku 2015 dosiahol 14 651 zamestnancov.

V okrese Bardejov v roku 2015 nastal prírastok počtu obyvateľov a okres Bardejov mal v tomto roku 77 823 obyvateľov. Podiel osôb v produktívnom veku sa znižuje a naopak podiel osôb v poproduktívnom veku sa zvyšuje, z čoho vyplýva, že obyvateľstvo v okrese Bardejov starne. Index starnutia v roku 2015 bol 76,33 % a priemerný vek 38,36 rokov. Všetky podrobné informácie sú zobrazené v Prílohe 2 v Tabuľke 5 a 6 a v Grafe 4.

V okrese Humenné má vývoj počtu obyvateľov klesajúcu tendenciu, okrem roku 2011, kedy nastal prírastok obyvateľstva. V ostatných sledovaných rokoch nastal úbytok obyvateľstva. V roku 2015 mal okres Humenné 63390 obyvateľov. Obyvateľstva v okrese Humenné starne, index starnutia v roku 2015 je 103,01 % a priemerný vek obyvateľa 40,33 rokov. Najviac obyvateľov má úplné stredné vzdelanie s maturitou (7 785) a vysokoškolské 2. stupňa (6 017). Podrobné informácie sa nachádzajú v Prílohe 2 – Tabuľka 7, 8, 9 a Graf 5.

V okrese Medzilaborce v sledovanom období nastal úbytok počtu obyvateľov vo všetkých rokoch okrem roku 2011. V roku 2015 mal okres Medzilaborce 12 183 obyvateľov. Index starnutia bol v roku 2015 124,83 %, z čoho vyplýva, že obyvateľstvo starne. Znižuje sa podiel osôb v produktívnom veku a priemerný vek obyvateľa v roku 2015 bol 41,76 rokov. Najviac obyvateľov zo získaných údajov má úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou. Podrobný prehľad je zobrazený v Prílohe 2 – Tabuľka 10, 11 a Graf 6.

Okres Svidník, o ktorom sú podrobné informácie zobrazené v Prílohe 2, Tabuľka 12, 13 a Graf 7, zaznamenal v roku 2011 a 2014 prírastok obyvateľstva, aj keď minimálny, a to menej ako 0,001 %. V ostatných sledovaných rokoch nastal úbytok obyvateľstva. Počas celého

sledovaného obdobia obyvateľstvo starne, index starnutia v roku 2015 dosiahol 89,07 % a priemerný vek obyvateľa 39,35 rokov.

Tabuľka 14, 15 a Graf 8 uvedené v Prílohe 2 zobrazujú údaje o okrese Michalovce. V tomto okrese počas sledovaných rokov nastal prírastok obyvateľstva (maximálne 0,0018 %), okrem rokov 2013 a 2015. Klesá podiel osôb v predproduktívnom aj produktívnom veku a index starnutia v roku 2015 dosiahol 75,85 %. Priemerný vek obyvateľa v okrese Michalovce bol v roku 2015 38,58 rokov. 34,01 % obyvateľstva má ukončené stredoškolské vzdelanie s maturitou a 21,22 % má ukončené vysokoškolské vzdelanie.

Tabuľka 16, 17 a Graf 9 v Prílohe 2, približujú údaje o okrese Trebišov. V tomto okrese od roku 2009 do 2013 nastal prírastok obyvateľstva, maximálny v roku 2011, a to 0,01 %. Za posledné dva roky (2014 a 2015) nastal úbytok obyvateľstva. Index starnutia v roku 2015 bol 71,84 % a priemerný vek obyvateľa 38,4 rokov. V okrese Trebišov má najviac obyvateľov (zo zistených údajov) ukončené úplné stredné učňovské a odborné vzdelanie.

Hlavné odvetvia, ktoré vytvárajú pracovné príležitosti (Príloha 2 – obrázky) sú vo viacerých okresoch práve ostatné služby, ktoré zahŕňajú aj cestovný ruch. Ide o okres Bardejov (49,4 %), okres Svidník (23,3 %) a okres Trebišov (25,1 %). V okrese Humenné je hlavným odvetvím ľahký priemysel (34,9 %) a obchod a doprava (25,3 %). V okrese Medzilaborce ide o ťažký priemysel (45,1 %) a poľnohospodárstvo (24,5 %). V okrese Michalovce najviac pracovných príležitostí poskytuje ťažký priemysel 37,1 %).

Priemerná mzda (Príloha 2 – Tabuľka 19) vo všetkých vybraných okresoch je nižšia ako slovenský priemer. V roku 2015 najvyššiu priemernú mzdu mali obyvatelia okresu Michalovce (844 eur) a najnižšiu v okrese Bardejov (636 eur). Od roku 2009 priemerná mzda postupne narastá.

Údaje o zamestnanosti v cestovnom ruchu na Slovensku sme získali zo satelitného účtu z roku 2012. Počet zamestnaných v cestovnom ruchu od roku 2008 klesol, ale od roku 2010 postupne vzrastá. Priemerná mzda tiež v roku 2008 klesla, ale už v roku 2009 narastá a je blízko dosiahnutia hodnoty z roku 2008. V roku 2012 bola priemerná mzda 510 eur. Zamestnanosť v charakteristických odvetviach cestovného ruchu počas sledovaného obdobia postupne vzrastala, no v roku 2010 klesla. Graf 10 a 11 v Prílohe 2 zobrazujú tieto údaje.

2.2. Sekundárna ponuka

V okrese Bardejov sa v roku 2015 nachádzalo 42 ubytovacích zariadení. V sledovanom období od roku 2011 sa zvýšil počet ubytovacích zariadení o 20 %. V okrese Svidník bolo

v roku 8 ubytovacích zariadení a vývoj poukazuje na rast ubytovacích zariadení o 6 % od roku 2011. Následne v okrese Medzilaborce sa v roku 2015 nachádzalo 5 ubytovacích zariadení od roku 2011 bol zaznamenaný pokles o 17 %. V okrese Michalovce sa v roku 2015 zaznamenalo 53 ubytovacích zariadení. V sledovanom období od roku 2011 sa zvýšil počet ubytovacích zariadení o 6 %. Okres Humenné disponuje 10-timi ubytovacími zariadeniami vo vývoji od roku 2011 až po rok 2015 je pokles o 17 %. V poslednom okrese Trebišov je v roku 2015 28 ubytovacích zariadení a počas sledovaného obdobia je zaznamenaný rast o 17 %.

Po analýze okresov sa zistilo, že najvyšší počet ubytovacích zariadení má okres Michalovce s počtom 53 zariadení. Najnižší počet ubytovacích zariadení má okres Medzilaborce s počtom 5 zariadení. Najvyšší rast ubytovacích zariadení bol v okrese Bardejov o 20 %.

Počet ubytovacích zariadení vo všetkých sledovaných okresoch (6) sa podieľa na celkovom počte všetkých ubytovacích zariadení na Slovenskej republike v počte 3,92 % v roku 2015. V období od roku 2011 nastal pokles o 0,46 % v počte ubytovacích zariadení na celkovom počte v Slovenskej republike.

Najvyšší počet lôžok v ubytovacích zariadeniach v roku 2015 je v okrese Michalovce a to 13 110 lôžok. Zmena oproti roku 2011 je pokles o 2,08 % (279) lôžok. Druhým okresom s najvyšším počtom lôžok je Bardejov 2326 lôžok. Od roku 2011 až 2015 nastal rast o 15,26 % (308) lôžok. Najnižší počet lôžok v roku 2015 je v okrese Medzilaborce v počte 188 lôžok. v tomto okrese nastal pokles o 51,23 % (179) lôžok od roku 2011.

Počet lôžok vo všetkých vybraných okresoch (6) sa podieľa na počte všetkých lôžok v Slovenskej republike 8,99 %. V období od roku 2011 do 2015 nastal pokles 0,83 %.

V roku 2015 bol počet návštevníkov v ubytovacích zariadeniach v okresoch: Bardejov (39 607), Michalovce (113 675), Humenné (16 945), Trebišov (13 751), Svidník (2849) a Medzilaborce (859) návštevníkov. Najnavštevovanejšie okresy sú Bardejov a Michalovce pre svoju primárnu a sekundárnu ponuku v okresoch. Počet všetkých návštevníkov vo vybraných (6) okresoch k celkovým návštevníkom na území Slovenskej republiky bol 2,49 %. v rokoch od 2011 do 2015 bol pokles o 0,29 %.

Štruktúra návštevníkov vo všetkých okresoch je priemerne okolo 70-80 % domácich návštevníkov a 20-30 % zahraničných. V rokoch 2011 až 2015 je vidieť mierny rast počtu domácich zákazníkov.

V roku 2015 bol počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach v okresoch a zmena vývoja v rokoch 2011 až 2015: Bardejov (291 287) rast o 28 %, Michalovce (113675) rast o 32%,

Trebišov (30 112) pokles o 15 %, Humenné (28043) pokles o 4 %, Svidník (6 471) rast o 17 % a Medzilaborce (2 237) pokles o 78 % prenocovaní.

Najvyšší počet prenocovaní je v okrese Bardejov, pretože je tam situovaný kúpeľný cestovný ruch. Počet prenocovaní v roku 2015 vo všetkých okresoch (6) k počtu prenocovaní v Slovenskej republike je 3,82 %. Vývoj od roku 2011 do roku 2015 je rast o 0,06 %.

Priemerná dĺžka pobytu v roku 2015 v Bardejove je 8,35 dní. Zmena od roku 2011 do 2015 je rast o 4,4 % dĺžky pobytu. Priemerná dĺžka pobytu v roku 2015 v Michalovciach je 4,4 dní. Zmena od roku 2011 do 2015 je rast o 22,2 % dĺžky pobytu. V okrese Medzilaborce je 3,7 dní a zmena je pokles o 48,6 %. V okrese Svidník je priemerná dĺžka pobytu 3,3 dní a pokles o 8,3 % v počte dní. Najnižšiu dĺžku pobytu má Trebišov (3,2 %) rast o 6,7 % a Humenné (2,6 %) rast o 13 % dĺžky pobytu.

Najvyššiu priemernú dĺžku pobytu má okres Bardejov, pretože návštevníci navštevujú toto miesto za cieľom kúpeľného cestovného ruchu a Michalovce, pretože sa tam nachádza atraktivita Zemplínska Šírava.

Využitie ubytovacej kapacity v roku 2015 bolo v okrese Bardejov najvyššie 38,31 %. v roku 2012 bol v okrese Bardejov zaznamenaný pokles o 10%, avšak v ďalších rokoch sa hodnoty vrátili na pôvodnú hodnotu 38 %. Využitie ubytovacej kapacity v okrese Humenné v roku 2015 bolo 17 %. Okres zaznamenal nárast využitia ubytovacej kapacity od roku 2011 do 2015 o 18 %. v okrese Michalovce bolo využitie ubytovacej kapacity v roku 2015 10 %. Od roku 2011 do roku 2015 prišlo v okrese Michalovce k nárastu využitia ubytovacej kapacity o 44 %. Najnižšie využitie ubytovacej kapacity v roku 2015 mali okresy Svidník 5,3 %, Medzilaborce 3,26 %, Trebišov 6,28%.

V okrese Bardejov je využitie ubytovacej kapacity najvyššie z dôvodu kúpeľného cestovného ruchu. Využitie ubytovacej kapacity v okrese Humenné vzrástlo z dôvodu zníženia počtu ubytovacích zariadení. Je zaujímavé, že ubytovacie zariadenia v okresoch Svidník, Medzilaborce a Trebišov existujú pri tak nízkom využití ubytovacej kapacity.

Najväčšiu hustotu lôžok 305 v roku 2015 mal okres Michalovce. Okres Bardejov mal v roku 2015 - 249 lôžok na 100 km². Okres Trebišov mal v roku 2015 122 lôžok na 100 km². Okresy Svidník, Medzilaborce a Humenné mali v roku 2015 nízku hustotu lôžok od 14 do 60 na 100 km².

Hustota lôžok v okresoch priamo súvisí s počtom ubytovacích zariadení. V okresoch Bardejov, Michalovce a Trebišov sa nachádza väčší počet ubytovacích zariadení, takže aj hustota lôžok na 100 km² je väčšia.

V roku 2015 mali najvyššiu turistickú funkciu na 1000 obyvateľov okresy Bardejov – 30 a okres Michalovce 28. Okresy Svidník, Medzilaborce, Trebišov dosiahli v roku 2015 nižšiu turistickú funkciu 12 až 16. Najnižšiu turistickú funkciu v roku 2015 mal okres Humenné.

Turistická funkcia je priamo závislá na počte obyvateľov a počte lôžok v okrese. Na základe hodnôt turistickej funkcie sme zistili, že okresy Bardejov a Michalovce sú z pomedzi sledovaných okresov najlepšie pripravené na cestovný ruch.

V roku 2015 mal najväčšie tržby z ubytovania okres Bardejov a to približne 3,3 milióna €. Okres Bardejov zaznamenal od roku 2011 do roku 2015 nárast tržieb o 48 %. Okres Michalovce dosiahol v roku 2015 tržby za ubytovanie 2,8 milióna €. Od roku 2011 do roku 2015 taktiež zaznamenal nárast tržieb o 125 %. Nižšie tržby za ubytovanie v roku 2015 dosiahol okres Humenné – 873 tisíc €. Avšak od roku 2011 do roku 2015 taktiež zaznamenal nárast tržieb o 30%. V roku 2015 boli tržby za ubytovanie v okrese Trebišov 420 tisíc €. Najnižšie tržby za ubytovanie v roku 2015 boli v okresoch Svidník a Medzilaborce a to približne 60 tisíc €.

Všetky okresy zaznamenali v sledovanom období nárast tržieb za ubytovanie. Z toho môžeme usúdiť, že sa rozvíja cestovný ruch aj na východnom Slovensku.

Najvyššia priemerná cena za ubytovanie v roku 2015 bola v okrese Humenné 31 €. Od roku 2011 do roku 2015 cena vzrástla o 35 %. V okrese Medzilaborce v roku 2015 bola priemerná cena za ubytovanie 26,51 €. V tomto okrese od roku 2011 priemerná cena prudko vzrástla a to o 211 %. V roku 2015 bola priemerná cena v okrese Michalovce 24,7 €. V okrese od roku 2011, stúpila priemerná cena za ubytovanie o 70 %. Nižšiu priemernú cenu za ubytovanie v roku 2015 mali okresy Bardejov - 11,3 € a okres Trebišov - 14 €. Najnižšia priemerná cena za ubytovanie v roku 2015 bola v okrese Svidník – 8,62 €.

Priemernú cenu ubytovania v okresoch ovplyvňuje počet zariadení a ich kategórie. V okresoch Humenné a Medzilaborce sa nachádza menší počet ubytovacích zariadení, ale s vyššou kategóriou.

V okrese Bardejov v roku 2011 bolo 79 % návštevníkov domácich a 21 % zahraničných. V roku 2015 zaznamenal okres Bardejov 8 % nárast domácich návštevníkov. V okrese Svidník došlo k nárastu domácich návštevníkov z 72 % v roku 2011 na 88 % v roku 2015. Okres Medzilaborce má najväčší počet zahraničných návštevníkov v sledovanom období od 39 % do

45 %. Okres Michalovce zaznamenal v sledovanom období pokles domácich návštevníkov, v roku 2011 bol ich podiel 81 % a v roku 2015 to bolo 75 %. V okrese Humenné taktiež došlo k miernemu poklesu počtu domácich návštevníkov o 3 %. V okrese Trebišov sa v sledovanom období počet návštevníkov nezmenil. Okres Trebišov navštívilo v roku 2015 84 % domácich a 16 % zahraničných návštevníkov.

Väčšina návštevníkov (80 %) ktorí navštívili sledované okresy (Bardejov, Svidník, Medzilaborce, Michalovce, Trebišov, Humenné) boli od roku 2011 do roku 2015 domáci. Zahraniční návštevníci tvorili 12 % až 45 %. Zo štruktúry návštevníkov sledovaných okresov sme zistili, že sa rozvíja domáci cestovný ruch.

V každom zo sledovaných okresov sme na základe subjektívnych preferencií vybrali ubytovacie zariadenia rôznych kategórií, ktoré sú uvedené v Prílohe 7.

2.3. Identifikácia hlavných problémov

Nezamestnanosť je vo vybraných okresoch východného Slovenska vyššia ako slovenský priemer. Najvyššia je v okrese Svidník. Vo všetkých okresoch okrem Bardejova nastáva úbytok obyvateľstva a starnutie obyvateľstva sa najviac prejavuje v okresoch Humenné a Medzilaborce. Priemerné mzdy sú nižšie ako slovenský priemer. Mzdy v cestovnom ruchu na Slovensku rastú, ale sú nižšie ako priemerné mzdy na východnom Slovensku. Vo všetkých okresoch rastú tržby. Priemerná dĺžka pobytu je vo všetkých okresoch okrem Humenného vyššia ako slovenský priemer (2,1). Vo všetkých okresoch s výnimkou Bardejova je priemerné využitie kapacity hlboko pod slovenský priemer. Vo všetkých okresoch sa nachádza dostatočné množstvo stravovacích zariadení. Najvyšší počet ubytovacích zariadení je v okrese Michalovce, druhým miestom je Bardejov. Najnižší počet ubytovacích zariadení sa nachádza v okrese Medzilaborce.

3. ANALÝZA PREZENTÁCIE VYBRANÝCH OKRESOV VÝCHODNÉHO SLOVENSKA NA WEBOVÝCH STRÁNKACH

Na základe kritérií hodnotenia webových stránok sme hodnotili jednotlivé webové stránky skúmaných okresov na východnom Slovensku z pohľadu domácich obyvateľov i z pohľadu zahraničných návštevníkov. Kritérií bolo 30 a použili sme bodové hodnotenie od 1 do 10, kde 1 znamená nedostatočné a 10 veľmi dobré. Zahraničné hodnotenie bolo od 0 – nedostatočné/nenachádzalo sa to na stránke do 10 – veľmi dobré. Z pohľadu slovenského návštevníka sme hodnotili 24 webových stránok (uvedené v Prílohe 5), z čoho 3 najlepšie sú

webová stránka OOCR Horný Zemplín Horný Šariš, webová stránka Bardejovské kúpele a webová stránka TIK- Bardejov. Medzi 3 najhoršie patria webová stránka Bardejov – svetové dedičstvo UNESCO, webová stránka múzeum a kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove (rovnaký počet získaných bodov), webová stránka Tokajskej oblasti, webová stránka Bazilika sv. Egídia v Bardejove. Kolegovia zo zahraničia hodnotili 9 webových stránok, ktoré sú preložené do anglického jazyka. Paradoxne najlepšie ohodnotenou stránkou je webová stránka Tokajskej oblasti. Najhoršie ohodnotenou je webová stránka mesta Medzilaborce. Podrobné hodnotenie webových stránok je uvedené v Prílohe 6.

Hlavnými a spoločnými problémami týchto stránok je, že sú zastaralé, informácie nie sú aktualizované, chýbajú informácie o možnostiach ubytovania, stravovania, dopravy, čo je pre návštevníkov veľmi dôležité. Takisto nie sú prepojené so sociálnymi sieťami a ak áno, taktiež informácie nie sú veľakrát aktuálne. Chýbajú interaktívne mapy a materiály na stiahnutie ako sú mapy, sprievodcovia a podobne a v neposlednom rade množstvo z analyzovaných stránok nemá preklady do cudzích jazykov.

Množstvo pamiatok, múzeí a iných atraktivít, ktoré sme našli v daných okresoch nemajú ani svoje vlastné webové stránky, dá sa k nim dostať prostredníctvom iných webových stránok, avšak v takomto prípade sme tieto stránky nehodnotili pomocou kritérií. Sú to stránky napríklad Viniansky hrad, Zemplínske múzeum v Michalovciach, Múzeum ukrajinskej kultúry, Skanzen vo Svidníku, atď. Medzi návrhy na zlepšenie zaraďujeme zlepšenie dizajnu stránok a aktualizácia informácií, logá, by mali vystihovať daný región, jazykové mutácie by sa mali rozšíriť a vylepšiť. Na webových stránkach by sa mali poskytovať komplexné informácie pre návštevníkov – ubytovanie, stravovanie, doprava a mali by byť prepojené so sociálnymi sieťami.

4. MANAŽMENT CIEĽOVÉHO MIESTA VÝCHODNÉHO SLOVENSKO

Na území východného Slovenska pôsobia v cestovnom ruchu mnohé organizácie, občianske združenia, spolky a spoločnosti. V nami vybraných oblastiach Bardejov, Svidník, Medzilaborce, Humenné, Michalovce a Trebišov, zastrešujú všetky činnosti spojené s rozvojom cestovného ruchu dve krajské organizácie cestovného ruchu, a to KOČR Severovýchod Slovenska v severovýchodnej časti Slovenska a KOČR Košický kraj v juhovýchodnej časti Slovenska. Podrobné informácie uvádzame v Prílohe 8.

Medzi silné stránky vybraných okresov zaraďujeme bohatú a rôznorodú primárnu ponuku danú prírodou, veľký kultúrno - historický potenciál, UNESCO pamiatky, množstvo cyklotrás, Múzeum Andyho Warhola (pop-art), vinohradnícka oblasť Tokaj, Bardejovské kúpele a pod. Medzi slabé stránky patrí veľa hraničných priechodov, ktoré spôsobujú dlhé čakanie, cesty iba regionálneho významu, chátrajúca infraštruktúra CR, starnutie obyvateľstva, vysoká nezamestnanosť, nízke mzdy, informačná nedostupnosť pamiatok, zlé otváracie doby, nedostatočná propagácia a slabá/nedostatočná ponuka tradičnej gastronómie. Príležitosťami východného Slovenska je nedotknuteľnosť národného parku Poloniny, výstavba diaľnice a pripojenie západného Slovenska k východnému, financovanie projektov z fondov EÚ a mnohé ďalšie uvedené v Prílohe 9. Medzi ohrozenia patrí nízka cena služieb v dlhodobom horizonte, konkurenčné regióny, legislatívne podmienky, prírodné katastrofy a ďalšie.

5. NÁVRHY NA ZLEPŠENIE ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU VO VYBRANÝCH OKRESOCH VÝCHODNÉHO SLOVENSKA

Prioritou je zlepšiť dopravnú infraštruktúru, ktorá je základným predpokladom rozvoja cestovného ruchu. Vytvorenie nosného produktu na východnom Slovensku by predstavovalo spojenie najzaujímavejších atraktivít do jednej cesty. Patrí medzi ne Bardejov, Poloniny, drevené kostolíky, Zemplínska Šírava a Tokajská vínná cesta. Tento produkt by mohla vytvoriť niektorá z oblastných organizácií cestovného ruchu. Ďalším dôležitým návrhom, vďaka ktorému by sa cestovný ruch na skúmanom území rozvíjal rýchlejšie a efektívnejšie je spolupráca oblastných organizácií cestovného ruchu, prípadne ich spojenie. Mohli by okresy východného Slovenska propagovať v Košiciach, Banskej Bystrici, Bratislave, po celom Slovensku i v zahraničí. Na tieto účely je nevyhnutné zlepšiť webové stránky, ich dizajn, jazykové mutácie a rozšíriť novú značku Slovenska GOOD IDEA. Tiež by bolo vhodné propagovať aj tradičnú gastronómiu východného Slovenska. Propagovali by sme viac sochu Švejka a aktivity a podujatia, ktoré sú s ním spojené, aby sme prilákali obyvateľov z Čiech.

V okresoch východného Slovenska je potrebné zamestnať mladých ľudí v cestovnom ruchu a udržať ich na pozíciách v cestovnom ruchu a poskytnúť vzdelávanie a kvalifikáciu pre stredoškolákov z týchto okresov. Na skúmanom území je žiadúce, aby sa kvalita prevádzok pohostinských a ubytovacích zariadení zlepšovala a nestavali sa ďalšie zariadenia. Prípadne prevádzky, ktoré už nefungujú, využiť na iné účely.

Z analýzy vyplýva, že obyvateľstvo starne a to by sme mohli využiť na to, že by sme zaviedli špecifické výletné balíky pre kúpeľných hostí, ktoré by zahŕňali predovšetkým aktivity pre seniorov, zamerané napr. na turistiku (seniori z VS ako sprievodcovia alebo zamestnanci) a históriu. Projekt CHOĎ A FOŤ by sme rozšírili na celé územie Slovenska a vytvorili by sme na sociálnej sieti Facebook stránku, kde by sa návštevníci mohli podeliť s fotkami, ktoré vytvorili.

Posledným návrhom je rozšírenie cykloturistiky na východnom Slovenku. Vytvorili by sme produkt pod názvom POZNÁVANIE VÝCHODNÉHO SLOVENSKA NA BICYKLI. Bol by to viacdnňový produkt, ktorý by zahŕňal sprievodcu a mikrobús pre batožinu. Išlo by sa zo severu na juh po trase najzaujímavejších atraktivít. Bolo by potrebné vytvoriť označenia pohostinských a ubytovacích zariadení na tejto trase. Vytvorenie tohto produktu sa spája s vytvorením ubytovacích zariadení, ktoré poskytuje služby pre cyklistov, ako napr. umývanie bicyklov, náradie na opravu, atď. Pri tomto produkte by sa mohli využívať aj elektronické bicykle, ktoré sú vhodné najmä pre seniorov. Keďže je potrebné ich pravidelné dobíjanie, mohli by sa dobíjať napr. pri plavbe po Zemplínskej šírave a iných aktivitách na tejto trase.

ZÁVER

Cieľom našej práce bolo analyzovať problémy rozvoja cestovného ruchu vo vybraných okresoch východného Slovenska. Predstavili sme primárnu ponuku, sekundárnu ponuku, manažment cieľového miesta a prezentáciu okresov na webových stránkach. V závere práce sme uviedli návrhy na zlepšenie rozvoja cestovného ruchu. Na základe analýzy sme zistili nasledovné skutočnosti.

Vybrané okresy sú súčasťou 3 regiónov – Šarišský, Hornozemplínsky, Dolnozemplínsky. Nachádzajú sa tu pohoria Vonkajšie Karpaty, Laborecká vrchovina, Ondavská vrchovina, Vihorlatské vrchy, Beskydské predhorie, Slanské a Zemplínske vrchy. Vybraným územím pretekajú rieky Topľa, Ondava, Laborec, Bodrog, Tisa. Podnebie – všetky tri klimatické pásma, najnižšie polohy sa nachádzajú v teplej, stredné v mierne teplej a najvyššie v chladnej klimatickej oblasti. Dopravnú dostupnosť tvoria cesty I., II., III. triedy, hraničné priechody a železničné trate.

Nezamestnanosť je vo vybraných okresoch východného Slovenska vyššia ako je slovenský priemer. Najvyššia je v okrese Svidník. Počet zamestnancov rastie od roku 2010, ale zatiaľ nedosiahol úroveň roku 2008. Rast zamestnanosti vidíme v okresoch Svidník a Humenné, najmä v ľahkom priemysle, obchode, doprave a službách. Prírastok obyvateľstva je v okrese Bardejov, v ostatných okresoch nastáva úbytok obyvateľstva a starnutie obyvateľstva sa najviac prejavuje v okresoch Humenné a Medzilaborce. Priemerné mzdy sú nižšie ako slovenský priemer. Najnižšie sú v okrese Bardejov, najvyššie v okrese Michalovce (ťažký a ľahký priemysel) a v okrese Trebišov (obchod, doprava, služby a ťažký priemysel). Mzdy v cestovnom ruchu na Slovensku rastú, ale sú nižšie ako priemerné mzdy na východnom Slovensku. Najvyšší podiel zamestnaných tvoria absolventi stredných odborných škôl a učilísk a vysoký podiel obyvateľov bez vzdelania je najmä v okrese Trebišov.

Vo všetkých okresoch rastú tržby za ubytovanie. Priemerná dĺžka pobytu je vo všetkých okresoch, okrem Humenného, vyššia ako slovenský priemer (2,1). Vo všetkých okresoch s výnimkou Bardejova je priemerné využitie kapacity hlboko pod slovenský priemer. Najväčší počet návštevníkov je v okrese Bardejov, kde je aj zaznamenaný rast od roku 2011 (39 607 návštevníkov v roku 2015), druhým okresom sú Michalovce (33 732 v roku 2015). Bardejov má pozitívny vývoj, ktorý vplýva na priemerné ukazovatele okresov. V okrese Humenné je prevaha obchodných cestujúcich v ubytovacích zariadeniach. Vo všetkých okresoch sa nachádza dostatočné množstvo stravovacích zariadení. Najvyšší počet ubytovacích zariadení je

v okrese Michalovce (53 zariadení v roku 2015), zaznamenal sa mierny rast oproti roku 2011. Príčinou je Zemplínska Šírava, Vihorlatské Vrchy a Dolný Zemplín, druhým miestom je Bardejov (42 zariadení v roku 2015), vďaka Bardejovským kúpeľom. Najnižší počet ubytovacích zariadení sa nachádza v okrese Medzilaborce (5). Najvyšší počet lôžok je v okrese Michalovce (13 110 lôžok v roku 2015), druhým okresom je Bardejov (2326 lôžok v roku 2015). Naopak najnižší počet lôžok je v okrese Medzilaborce (188 lôžok v roku 2015). Štruktúra turistov v okresoch je 70 - 80 % domácich a 20 - 30 % zahraničných. V roku 2015 bola najvyššia hustota lôžok v okrese Michalovce (1286 lôžok na 100 km²), a najnižšia v okrese Medzilaborce (44 lôžok na 100km²). Turistická funkcia bola najvyššia v okrese Michalovce (118 lôžok na 1000 obyvateľov) a najnižšia v okrese Humenné (7 lôžok na 1000 obyv.). Na skúmanom území pôsobia dve krajské organizácie cestovného ruchu a to KOČR Severovýchod Slovenska a KOČR Košický kraj a viaceré oblastné organizácie cestovného ruchu. V Prílohe 9 sme uviedli SWOT analýzu skúmaných okresov a na jej základe a na základe zistených informácií sme predložili návrhy na zlepšenie rozvoja cestovného ruchu vo vybraných okresoch východného Slovenska.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. www.regiony21.sk
2. https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/home!/ut/p/b1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfGjzOIDzT0tnJwMHQ0s_IJcDTxDHAPcg7xMDA1MTIEKIoEKDHAARwNC-sP1o8BKnn0dPUzMfQwMLHzcTQ08HT1CgywDjY0NHI2hCvBY4eeRn5uqX5AbYZBl4qgIAL9TbiU!/dl4/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/
3. <http://michalovce.dnes24.sk/tradicny-jarny-jurmarok-v-michalovciach-na-co-vsetko-sa-mozeme-tesit-235709>
4. <http://www.supersova.sk/aktualne-a-pravidelne-akcie-a-podujatia-v-humennom/>
5. <http://www.severovychod.sk/udalosti/kalendarium-podujati-v-presovskom-kraji-2016/>
6. <http://www.hornyzemplin.sk/sk/kultura/pamiatky/park-mieru-pri-kastielu-v-humennom/>
7. <http://www.trebisov.sk/pozvanky?eventType=archive>
8. <https://www.humenne.sk/Kultura-sport-volny-cas/Kultura/>
9. <https://www.medzilaborce-urad.sk/joomla/>
10. <https://www.etuls.sk/obcianske-zdruzenie/>
11. <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-539>
12. <http://www.severovychod.sk/>
13. <http://www.legendarium.info/o-projekte>
14. <https://www.youtube.com/watch?v=FqInLkD75A4>
15. <http://www.podmevon.sk/mapa?typ=teren>
16. <http://objavujme.sk/>
17. <http://www.severovychod.sk/kampane/cyklopatranie-2016>
18. <https://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/udaje/organizacie/agentura-regionalneho-rozvoja-psk/>
19. http://www.geono.sk/?utm_source=zoznam.sk&utm_medium=katalog&utm_campaign=firemny-profil
20. <http://www.hosbardejov.sk/>
21. <http://www.proregiopresov.sk/>
22. <http://ozdifferent.sk/>
23. http://www.nasbardejov.sk/O_NAS
24. <http://www.parkvmeste.sk/>

25. <http://dobramyslienka.wbl.sk/>
26. <http://www.aevis.org/>
27. <http://www.kstbardejov.wbl.sk/>
28. <http://kstbardejov.wbl.sk/Nova-ciapka-na-Ceresnu.html>
29. <http://kstbardejov.wbl.sk/Bardejovska-biela-stopa---Tabule.html>
30. <http://kstbardejov.wbl.sk/Spoznajme-nasu-historiu.html>
31. <http://kstbardejov.wbl.sk/Vecer-s-turistikou-v-Okresnej-kniznici.html>
32. <http://kstbardejov.wbl.sk/Kalendare-akcii-2017.html>
33. <http://www.katalogfirmy.sk/katalog/strukturalne-fondy-eu-eurofondy/regionalna-rozvojova-agentura-pre-region-sarisa.html>
34. www.rrasvidnik.sk
35. <http://mr.makovica.eu/>
36. <http://www.hornyzemplin.sk/>
37. <http://www.rra.sk/>
38. <http://web.vucke.sk/sk/kompetencie/cestovny-ruch/organizacie.html>
39. <http://www.michalovce.sk/article-projekty-spoznajafot.html?s=&p=0a66e3fa9637eb5aa9a35510ad860bf5&m=5d8cafd19e3fad157685f74c186232fb&sm=5dde7e936fb514f702164a315ad4721b>
40. www.dolnyzemplin.sk
41. <http://www.michalovce.sk/article.html?p=cf592ba257106f9161dbb84e123edcd5&m=620f4cdaca62901f1122702c1b89d02d>
42. <https://zemplinska-oblastna-organizacia-cestovneho-ruchu.wexbo.com/sk/>
43. <http://cestovanie.pravda.sk/cestovny-ruch/clanok/408398-na-zempline-vznikne-geopark-tokajske-vino-historia-sport-pod-jednou-strechou/>
44. <http://tokajregion.sk>
45. http://www.rra.dopohody.sk/attachments/040_Tokajska_vinna_cesta.pdf
46. <http://www.swiss-contribution.sk/zdruzenie-tokajska-vinna-cesta-trebisov/>
47. www.slovakiatravel.sk
48. <http://www.rra.dopohody.sk/>

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1: Primárna ponuka vo vybraných okresoch východného Slovenska	29
Príloha 2: Socio-demografický vývoj vo vybraných okresoch východného Slovenska	32
Príloha 3: Kultúrno-historické pamiatky vo vybraných okresoch východného Slovenska	48
Príloha 4: Podujatia a aktivity vo vybraných okresoch východného Slovenska.....	51
Príloha 5: Hodnotené webové stránky vybraných okresov východného Slovenska.....	56
Príloha 6: Analýza anglických webových stránok vybraných okresov východného Slovenska	58
Príloha 7: Ubytovacie zariadenia vo vybraných okresoch východného Slovenska	98
Príloha 8: Destinačný manažment vybraných okresov východného Slovenska	99
Príloha 9: SWOT analýza vybraných okresov východného Slovenska	113

PRÍLOHY

Príloha 1: Primárna ponuka vo vybraných okresoch východného Slovenska

Zborovský hrad - Zrúcanina hradu Zborov (alebo tiež Makovica) leží na kopci neďaleko obce Zborov, asi 5 km severne od Bardejova. Z rozsiahleho stredovekého hradu sa dodnes zachovali iba múry, niektoré len v základoch. Zborovský hrad bol postavený v prvej polovici 14. storočia a pôvodne slúžil na ochranu uhorského pohraničia a obchodnej cesty do Poľska. V 18. storočí sa prestal používať a začal chátrať. v súčasnosti vyvíja aktivity na jeho záchranu Občianske združenie na záchranu Zborovského hradu.

Mníchovský potok – rekreačné stredisko, ktoré celoročne ponúka ubytovacie a stravovacie služby a pre návštevníkov je k dispozícii jedáleň, spoločenská klubovňa, salónik, dve televízne miestnosti, satelit, video, požičovňa kníh a športových potrieb, futbalové, nohejbalové, volejbalové, basketbalové ihriská, stolný tenis, prístrešok s krbom, lyžiarsky vleč.

Magura – najvyšší vrch v okolí Bardejova. Považuje sa za legendárny, pretože na jeho úpätí sa usadili naši predkovia, ktorí osídlili túto oblasť, a tak vzniklo mesto Bardejov. Vrcholová časť je vyhlásená za Národnú prírodnú pamiatku a platí tu najvyšší stupeň ochrany. Na samotnom vrchole sa nachádza televízny a rozhlasový vysielač.

Komárnická jedlina – nachádza sa v Nízkych Beskydách približne 3 km na východ od obce Nižný Komárnik. Prales je súčasťou NPR Komárnická jedlina (vyhlásená v roku 1984) a rozprestiera sa po oboch stranách hrebeňa vo vrcholovej časti rezervácie, kde neboli viditeľné stopy po zásahu (staré pne). Na lokalite sa zachoval jedľovo-bukový praes, nachádza sa tu dostatok stromov fyzického veku a množstvo mŕtveho dreva vo všetkých stupňoch rozkladu. Cez lokalitu nevedie žiadna značená turistická trasa.

CHKO Vihorlat – Vihorlat je i napriek nevelkej rozlohe a nadmorskej výške impozantné sopečné pohorie. Vypína sa nad rozsiahlou Východoslovenskou nížinou a jeho najvyššie vrcholy presahujú výšku 1000 m.n.m. Za CHKO vyhlásené o výmere 17 485 ha bez ochranného pásma v roku 1999. Vihorlat je typický lesné územie, ktoré si zachovalo svoj prirodzený charakter. Vihorlat patrí k najzachovalejším územne uceleným pohoriam Slovenska.

Vihorlatský praes – Založený v roku 1973. Vihorlat je rozsiahly komplex bukových praesov, ktorý sa tiahne pozdĺž oblúka hlavného hrebeňa Vihorlatských vrchov severne od jazera Morské oko. Zahŕňa vrchol Vihorlatu a časť Chránenej krajinej oblasti Vihorlat.

Morské oko – je Národná prírodná rezervácia. Je to prírodné horské jazero, najväčšie nekrasové jazero v Karpatoch a zároveň tretie najväčšie prírodné jazero na Slovensku. Pri pohľade zo Sninského kameňa má podobu nepravidelnej päťcípej hviezdy.

Neďaleko Morského oka leží druhé najzachovalejšie jazero vo Vihorlate – Malé Morské oko. Napája ho jeden stály prameň, no zvláštnosťou je že toto jazierko nemá žiadny povrchový odtok.

CHKO Východné Karpaty - vznikla v roku 1977, keď ju vyhlásili na rozlohe 96 810 ha (z toho 30 910 tvorilo ochranné pásmo). Vo východnej časti CHKO v roku 1997 vznikol NP Poloniny a plocha CHKO sa zredukovala na dnešných 25 307 ha. Správa CHKO sídli v Medzilaborciach. Leží v severovýchodnom cípe Slovenska, tvoriac zázemie Národného parku Poloniny. Je kráľovstvom nádherných bučín a jedlín a domovom vlkov a rysov.

Národná prírodná rezervácia Palotská Jedlina – bola vyhlásená v roku 1982 na rozlohe 157,1500 ha a má piaty stupeň ochrany. Bola vyhlásená na ochranu prirodzených pralesovitých jedľových bučín s výskytom pôvodnej jedle na vedeckovýskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele.

CHKO Latorica - je druhé nížinné chránené územie na Slovensku. Vyhlásená bola v roku 1990 s rozlohou 15 620 ha. Park sa nachádza okolo slovenskej časti rieky Latorica a okolo nižšej časti riek Ondava a Laborec. Krajinná oblasť pozostáva zo sústavy ramien, obklopených naplavenými lesmi a mokraďami. Najvýraznejším prvkom je zriedkavá biocenóza vody a močiarov, ktorá je jedinečná na Slovensku. Vzhľadom na polohu a charakter krajiny oblasti, je využívaná vodným vtáctvom, nie len na hniezdenie, ale aj v prípade sťahovavých vtákov na krátkodobý oddych.

Zemplínska Šírava – v minulosti nazývaná Zemplínska sláňava, je vodná nádrž s rozlohou 3300 ha v povodí rieky Bodrog pod Vihorlatskými vrchmi. Táto obľúbená turistická destinácia so siedmimi rekreačnými strediskami bola postavená v rokoch 1961 – 1965, je druhou najväčšou vodnou priehradou na Slovensku (po Liptovskej Mare). Okrem rekreácie slúži na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy Východoslovenskej nížiny, na ochranu pred povodňami a ako vodný zdroj pre priemysel. Východná časť nádrže je chráneným areálom.

Tokajská vinohradnícka oblasť – je s výmerou 908 ha je najmenšou zo šiestich vinohradníckych oblastí Slovenska. Oblasť je mnohými poznaná pre jej typické tokajské pivnice, kopce lemované vinicami a tu sa rodia unikátom oblasti – tokajským vínom. Jedna z mála oblastí na svete, kde možno dopestovať hrozno na výrobu prírodne sladkých vín. Výdatné slnečné žiarenie a pôda, na ktorej sa vína réva pestuje sa podieľajú na špecifickej a jedinečnej chuti tokajského vína. V súčasnosti sa v slovenskej časti Vinohradníckej oblasti Tokaj produkujú vína odrodové z odrôd Furmint, Lipovina a Muškát žltý. Oblasť preslávili

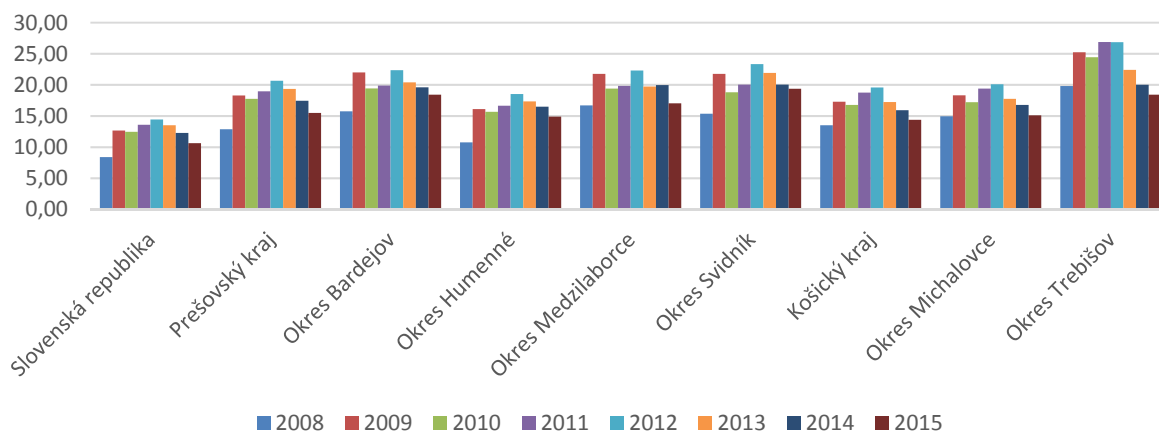
tokajské vína: Tokajské samorodné suché, Tokajské samorodné sladké, Tokajský výber 3 až 6 putňový, Tokajský forditáš, Tokajský mášlaš a Tokajská esencia.

Národný park Poloniny - bol vyhlásený 1. októbra 1997 na ploche 298,05 km² s ochranným pásmom 109,73 km². Park leží v okrese Snina v Prešovskom kraji. Je to najvýchodnejšia časť Slovenska a patrí medzi najredšie osídlené. Najvyšší vrch sa volá Kremenec (1 221 m n. m.) a nachádza sa na mieste, kde sa stretávajú hranice Poľska, Slovenska a Ukrajiny. Niektoré časti národného parku Poloniny – pralesy Stuzica, Havešová a Rožok boli v roku 2007 zapísané do zoznamu Svetového dedičstva UNESCO.

Veľká Domaša je viacúčelové vodné dielo - vodná nádrž v okresoch Vranov nad Topľou a Stropkov. Výstavba vodného diela Veľká Domaša sa začala vo februári 1962 a ukončená bola v decembri 1967. Vodné dielo má rozlohu 14,22 km² (1422 ha), dĺžku 14 km a hĺbku 35 m. Celá nádrž má veľký vodohospodársky význam s polyfunkčným charakterom: regulácia prítokov vôd do Východoslovenskej nížiny, zásobáreň úžitkovej vody a perspektívne aj pitnej vody a využitie na rekreačné účely.

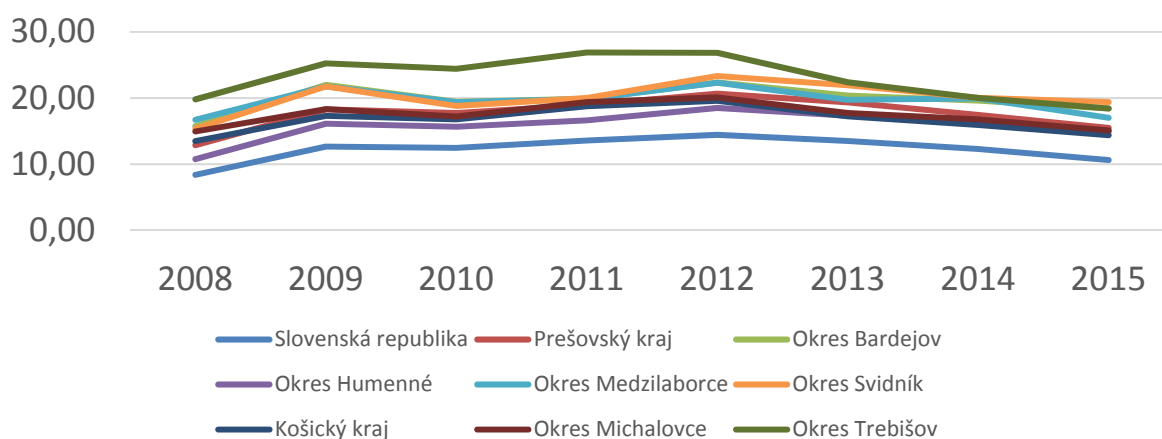
Príloha 2: Socio-demografický vývoj vo vybraných okresoch východného Slovenska

Grafy

Graf 1: Miera nezamestnanosti vo vybraných okresoch na Slovensku

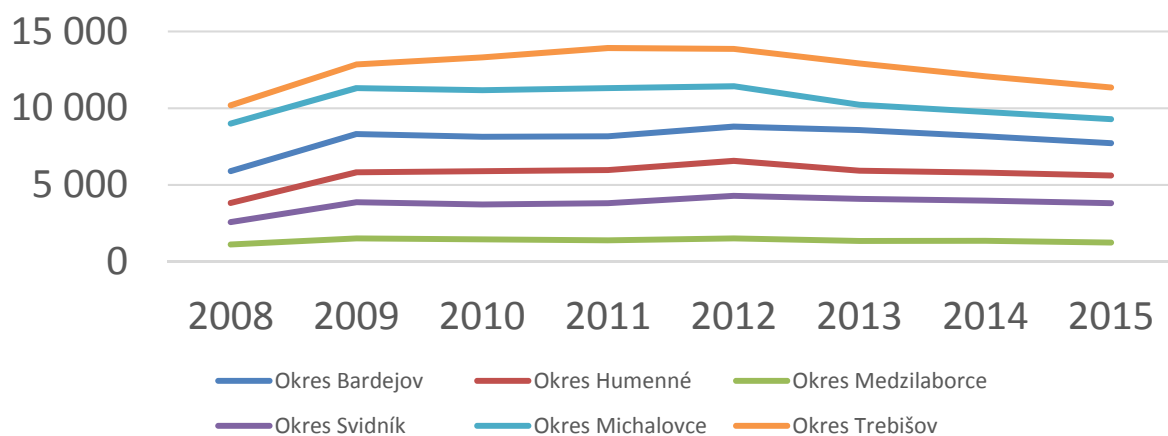
Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

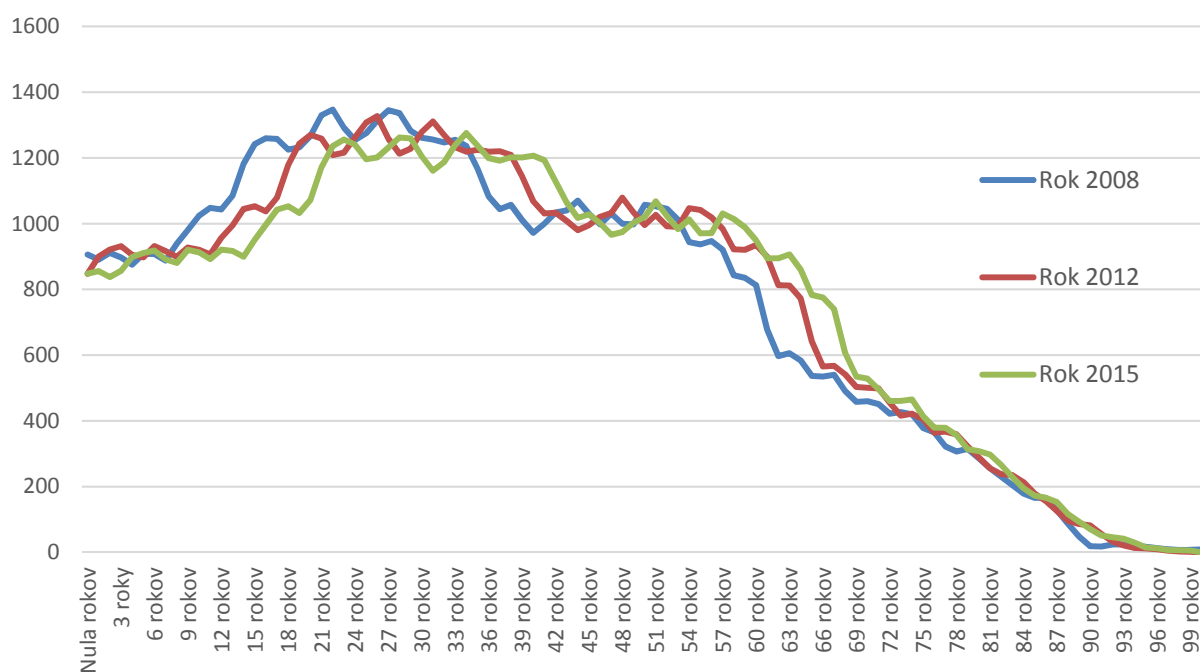
Graf 2: Miera nezamestnanosti vo vybraných okresoch na Slovensku v čase

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

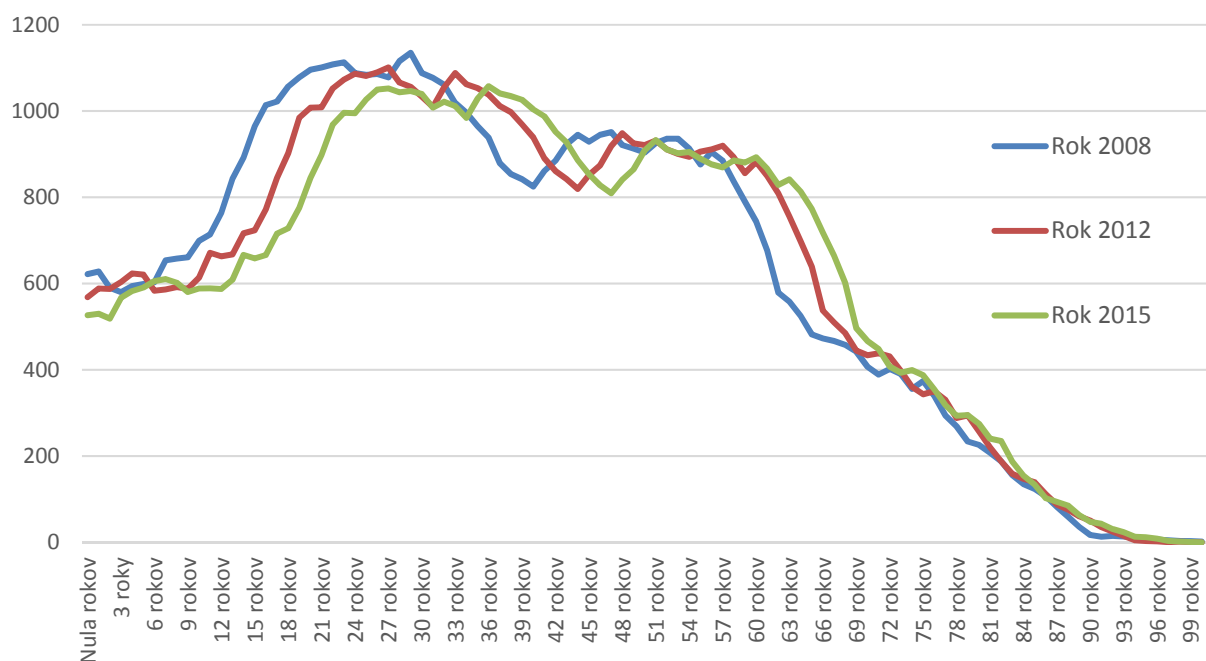

Graf 3: Evidovaní uchádzači o zamestnanie vo vybraných okresoch na Slovensku v čase
Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

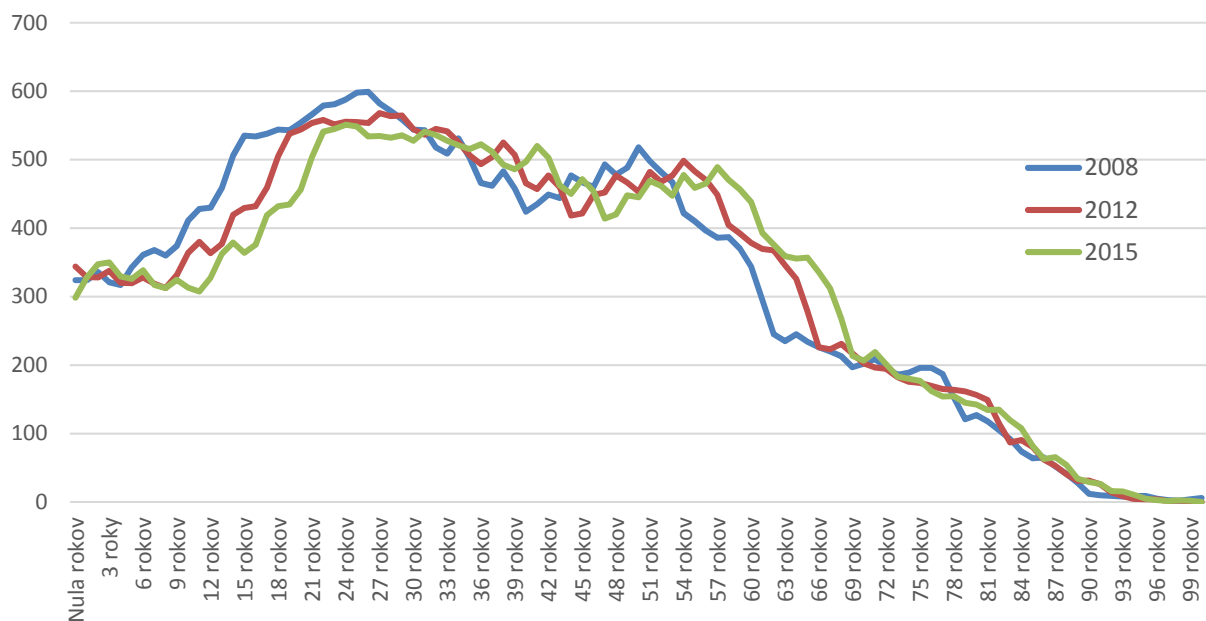
Graf 4: Vekové rozloženie obyvateľstva v okrese Bardejov
Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

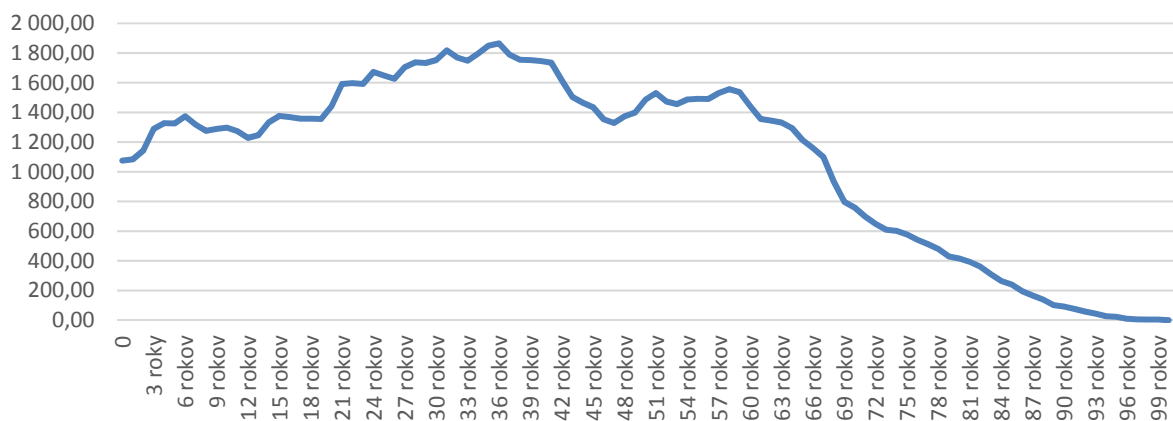
Graf 5: Vekové rozloženie obyvateľstva v okrese Humenné
 Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

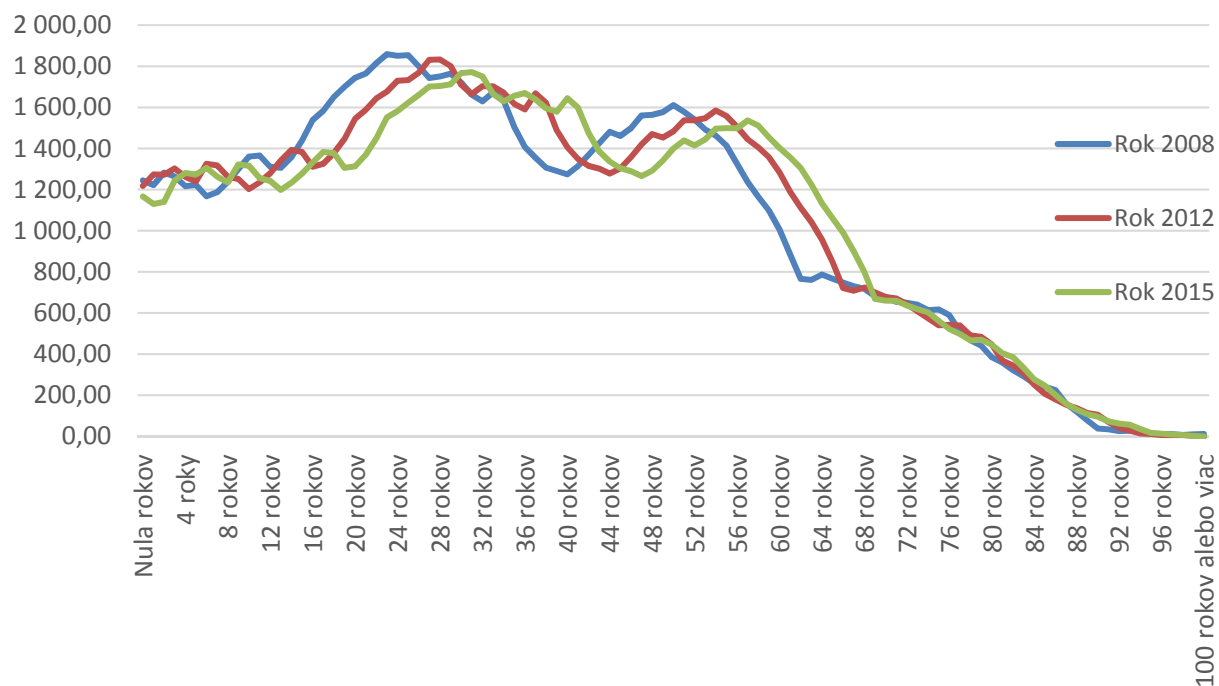
Graf 6: Vekové rozloženie obyvateľstva v okrese Medzilaborce
 Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

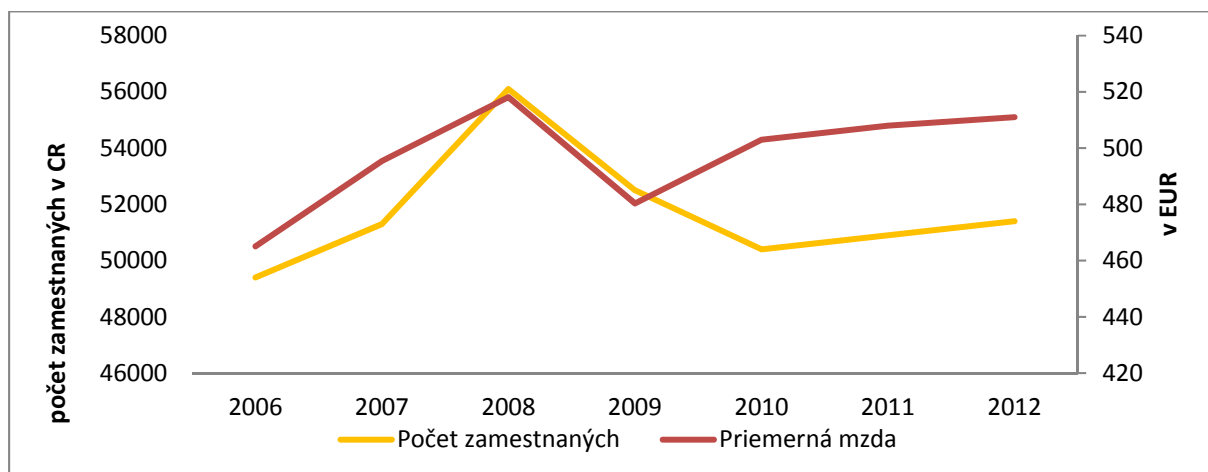
Graf 7: Vekové rozloženie obyvateľstva v okrese Svidník
 Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

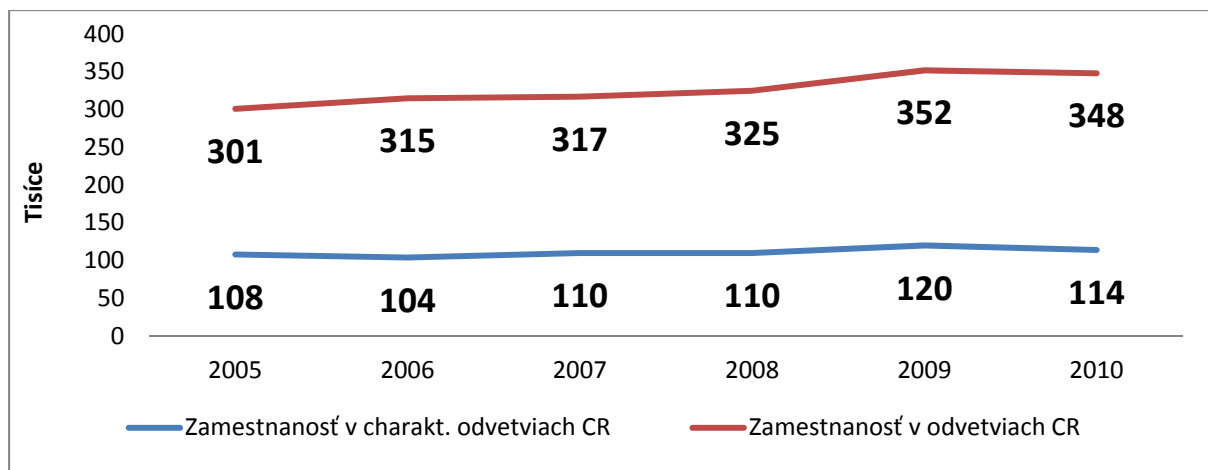
Graf 8: Vekové rozloženie obyvateľstva v okrese Michalovce
 Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Graf 9: Vekové rozloženie obyvateľstva v okrese Trebišov
 Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Graf 10: Zamestnanosť v cestovnom ruchu na Slovensku
 Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Graf 11: Zamestnanosť v cestovnom ruchu na Slovensku v odvetviach
 Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľky

Tabuľka 2: Evidovaní uchádzači o zamestnanie vo vybraných okresoch na Slovensku

Okres	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Okres Bardejov	5 907	8 313	8 137	8 175	8 804	8 582	8171	7 723
Okres Humenné	3 830	5 831	5 902	5 975	6 570	5 930	5805	5 622
Okres Medzilaborce	1 128	1 520	1 462	1 398	1 521	1 359	1362	1 254
Okres Svidník	2 581	3 876	3 736	3 820	4 293	4 101	3979	3 816
Okres Michalovce	9 002	11 307	11 169	11 309	11 430	10 229	9753	9 289
Okres Trebišov	10 192	12 850	13 308	13 920	13 867	12 915	12079	11 348

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľka 3: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie vo vybraných okresoch na Slovensku

Okres	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Okres Bardejov	1,407313	0,978828	1,00467	1,076942	0,974784	0,952109	0,945172
Okres Humenné	1,522454	1,012176	1,012369	1,099582	0,902588	0,978921	0,968475
Okres Medzilaborce	1,347518	0,961842	0,956224	1,087983	0,893491	1,002208	0,920705
Okres Svidník	1,501744	0,96388	1,022484	1,123822	0,955276	0,970251	0,959035
Okres Michalovce	1,256054	0,987795	1,012535	1,010699	0,894926	0,953466	0,952425
Okres Trebišov	1,260793	1,035642	1,045987	0,996193	0,931348	0,935269	0,939482

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľka 4: Zamestnanci podľa ekonomickej činnosti zistení pracoviskovou metódou vo vybraných okresoch na Slovensku

Okres	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Okres Bardejov	9 832	9 622	10 200	10 421	11 470	12 155	12 234
Okres Humenné	12 709	12 454	12 065	12 503	10 735	11 417	11 902
Okres Medzilaborce	1 399	1 074	1 260	1 163	1 081	1 061	1 062
Okres Svidník	3 799	4 447	4 366	4 634	4 587	4 854	5 279
Okres Michalovce	18 136	18 243	18 066	17 586	18 079	19 987	20 040
Okres Trebišov	13 985	15 941	16 696	15 983	14 221	14 748	14 651

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľka 5: Vývoj počtu obyvateľov v okrese Bardejov

Rok	Počet obyvateľov	Vývoj
2008	76 718	
2009	76 930	1,002763
2010	77 151	1,002873
2011	77 815	1,008606
2012	77 871	1,00072
2013	77 822	0,999371
2014	77 768	0,999306
2015	77 823	1,000707

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľka 6: Informácie o vekovej štruktúre obyvateľstva v okrese Bardejov

Ukazovateľ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Index starnutia (Percento)	58,61	60,47	61,86	63,55	66,7	70,06	73,18	76,33
Mediánový vek (Rok)	33,9	34,3	34,7	35,2	35,7	36,2	36,6	37,1
Podiel osôb v poproduktívnom veku (Percento)	10,92	11,11	11,23	11,46	11,78	12,2	12,6	13,06
Podiel osôb v predproduktívnom veku (Percento)	18,64	18,37	18,16	18,03	17,67	17,42	17,22	17,11
Podiel osôb v produktívnom veku (Percento)	70,44	70,53	70,61	70,51	70,55	70,38	70,17	69,83
Priemerný vek obyvateľa (Rok)	36,14	36,42	36,7	37,05	37,39	37,71	38,02	38,36

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľka 7: Vývoj počtu obyvateľstva v okrese Humenné

Rok	Počet obyvateľov	Vývoj
2008	64 231	
2009	64 113	0,998163
2010	63 984	0,997988
2011	64 414	1,00672
2012	64 215	0,996911
2013	63 989	0,996481
2014	63 741	0,996124
2015	63 390	0,994493

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľka 8: Informácie o vekovej štruktúre obyvateľstva v okrese Humenné

Ukazovateľ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Index starnutia (Percento)	72,88	76,39	78,71	82,63	87,26	92,34	97,59	103,01
Mediánový vek (Rok)	35,90	36,30	36,80	37,40	37,90	38,40	39,00	39,50
Podiel osôb v poproduktívnom veku (Percento)	11,27	11,52	11,66	12,04	12,49	12,96	13,58	14,11
Podiel osôb v predproduktívnom veku (Percento)	15,47	15,08	14,81	14,57	14,31	14,04	13,92	13,70
Podiel osôb v produktívnom veku (Percento)	73,26	73,40	73,53	73,39	73,20	73,00	72,50	72,19
Priemerný vek obyvateľa (Rok)	37,68	38,02	38,34	38,78	39,16	39,58	39,97	40,33

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľka 9: Úroveň vzdelania v okrese Humenné

Trvalo bývajúce obyvateľstvo spolu	35053
ZŠ	3776
učňovské (bez maturity)	3538
stredné odborné (bez maturity)	2732
úplné stredné vzdelanie (s maturitou)	1361
úplne stredné (s maturitou)	7785
úplne stredné všeobecné	1899
vyššie odborné	562

vysokoškolské bakalárske	1039
vysokoškolské 2. stupňa	6017
vysokoškolské 3. stupňa	247
bez vzdelania	5167
nezistené	930

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľka 10: Vývoj počtu obyvateľov v okrese Medzilaborce

Rok	Počet obyvateľov	Vývoj
2008	12 123	
2009	12 119	0,99967
2010	12 052	0,994471
2011	12 437	1,031945
2012	12 340	0,992201
2013	12 317	0,998136
2014	12 285	0,997402
2015	12 183	0,991697

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľka 11: Informácie o vekovej štruktúre obyvateľstva v okrese Medzilaborce

Ukazovateľ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Index starnutia (Percento)	108,14	110	109,57	108,72	111,26	115,48	120,55	124,83
Mediánový vek (Rok)	38,7	38,8	39	39,1	39,4	40	40,6	41,2
Podiel osôb v poproduktívnom veku (Percento)	16,89	16,82	16,44	16,27	16,52	16,97	17,43	18,07
Podiel osôb v predproduktívnom veku (Percento)	15,62	15,29	15	14,97	14,85	14,7	14,45	14,47
Podiel osôb v produktívnom veku (Percento)	67,48	67,89	68,56	68,76	68,63	68,33	68,12	67,46
Priemerný vek obyvateľa (Rok)	40,28	40,39	40,46	40,52	40,7	41,04	41,41	41,76

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľka 12: Vývoj počtu obyvateľov v okrese Svidník

Rok	Počet obyvateľov	Vývoj
2008	33 199	
2009	33 202	1,00009
2010	33 197	0,999849
2011	33 202	1,000151
2012	33 163	0,998825
2013	33 090	0,997799
2014	33 100	1,000302
2015	33 008	0,997221

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľka 13: Informácie o vekovej štruktúre obyvateľstva v okrese Svidník

Ukazovateľ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Index starnutia (Percento)	67,83	70,26	71,45	74,1	77,62	81,06	84,99	89,07
Mediánový vek (Rok)	34,9	35,4	35,8	36,3	36,8	37,3	37,8	38,3
Podiel osôb v poproduktívnom veku (Percento)	11,33	11,43	11,4	11,66	12	12,36	12,85	13,34
Podiel osôb v predproduktívnom veku (%)	16,71	16,26	15,95	15,73	15,46	15,25	15,12	14,98
Podiel osôb v produktívnom veku (Percento)	71,96	72,31	72,65	72,61	72,53	72,39	72,02	71,69
Priemerný vek obyvateľa (Rok)	36,98	37,3	37,63	37,97	38,31	38,63	39,02	39,35

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľka 14: Vývoj počtu obyvateľov v okrese Michalovce

Rok	Počet obyvateľov	Vývoj
2008	109 723	
2009	109 918	1,0017772
2010	110 120	1,0018377
2011	110 756	1,0057755
2012	110 852	1,0008668
2013	110 777	0,9993234
2014	110 815	1,000343

2015	110 611	0,9981591

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľka 15: Informácie o vekovej štruktúre obyvateľstva v okrese Michalovce

Ukazovateľ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Index starnutia (Percento)	62,53	63,23	63,42	64,13	66,23	69,20	72,56	75,85
Mediánový vek (Rok)	34,80	35,10	35,50	35,90	36,30	36,80	37,20	37,60
Podiel osôb v poproduktívnom veku (Percento)	11,12	11,18	11,21	11,35	11,64	12,02	12,44	12,87
Podiel osôb v predproduktívnom veku (Percento)	17,79	17,68	17,67	17,69	17,57	17,38	17,14	16,97
Podiel osôb v produktívnom veku (Percento)	71,09	71,14	71,12	70,96	70,79	70,60	70,42	70,17
Priemerný vek obyvateľa (Rok)	36,86	37,04	37,25	37,47	37,73	38,02	38,33	38,58

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľka 16: Vývoj počtu obyvateľov v okrese Trebišov

Rok	Počet obyvateľov	Vývoj
2008	104 852	
2009	104 965	1,0010777
2010	105 244	1,0037386
2011	106 045	1,0102891
2012	106 014	1,0073163
2013	106 120	1,0007072
2014	105 981	0,9996887
2015	105 826	0,9972296

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľka 17: Informácie o vekovej štruktúre obyvateľstva v okrese Trebišov

Ukazovateľ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Index starnutia (Percento)	63,83	64,29	63,55	63,26	64,89	67,67	69,94	71,84
Mediánový vek (Rok)	34,7	35,1	35,4	35,7	36	36,5	36,9	37,2
Podiel osôb v poproduktívnom veku (Percento)	11,55	11,57	11,44	11,5	11,67	11,97	12,3	12,61

Podiel osôb v predproduktívnom veku (Percento)	18,09	17,99	18,01	18,18	17,98	17,68	17,59	17,55
Podiel osôb v produktívnom veku (Percento)	70,37	70,44	70,55	70,32	70,36	70,35	70,11	69,84
Priemerný vek obyvateľa (Rok)	36,77	36,99	37,17	37,34	37,58	37,91	38,17	38,4

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Tabuľka 18: Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva vo vybraných okresoch na Slovensku

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Slovenská republika	4196	8304	6965	8910	3098	2734	3687	1776
Okres Svidník	56	66	31	47	62	29	22	-9
Okres Bardejov	334	326	300	293	181	155	196	198
Okres Humenné	23	61	-16	53	-92	-22	-47	-167
Okres Medzilaborce	-50	-47	-56	-46	-91	-71	-67	-54
Okres Trebišov	159	257	215	146	55	60	69	38
Okres Michalovce	264	274	205	316	23	-54	-36	-15

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

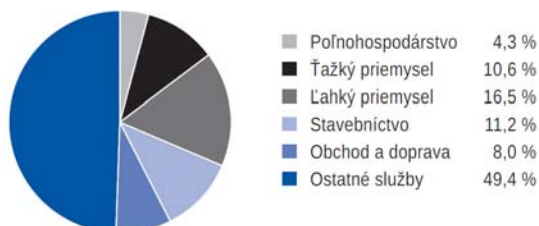
Tabuľka 19: Priemerná mzda vo vybraných okresoch na Slovensku

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Slovenská republika	803	828	853	881	891	957	993
Okres Bardejov	466	492	580	604	597	614	636
Okres Humenné	612	631	672	700	689	725	763
Okres Medzilaborce	516	572	639	659	676	715	732
Okres Svidník	604	603	637	682	719	738	733
Okres Michalovce	669	681	726	742	784	824	844
Okres Trebišov	614	616	919	754	700	737	760

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR, 2016.

Obrázky

Štruktúra podnikateľského sektora

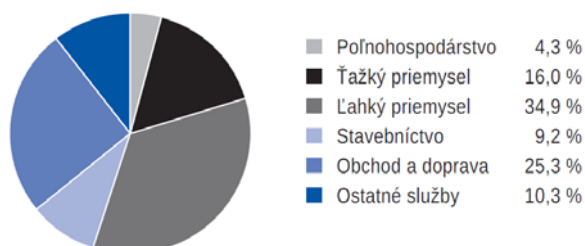

Top 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
KRIVEX plus, s.r.o.	1 414
BERŠA, s.r.o.	1 100
XAWAX personálny servis, s.r.o.	707
SB INMART, a.s.	419
Bardejovské kúpele, a.s.	300

Obrázok 1: Bardejov

Štruktúra podnikateľského sektora

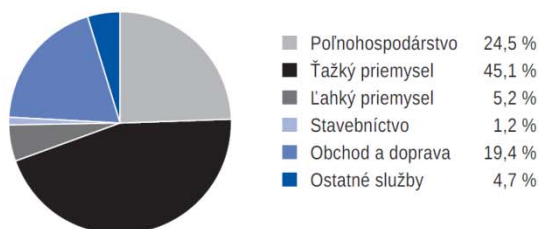

Top 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
MECOM GROUP, s.r.o.	2 033
VSK, s.r.o.	500
CHEMES, a.s. Humenné	434
OLDRATI SLOVENSKO, s.r.o.	353
Tytex Slovakia, s.r.o.	319

Obrázok 2: Humenné

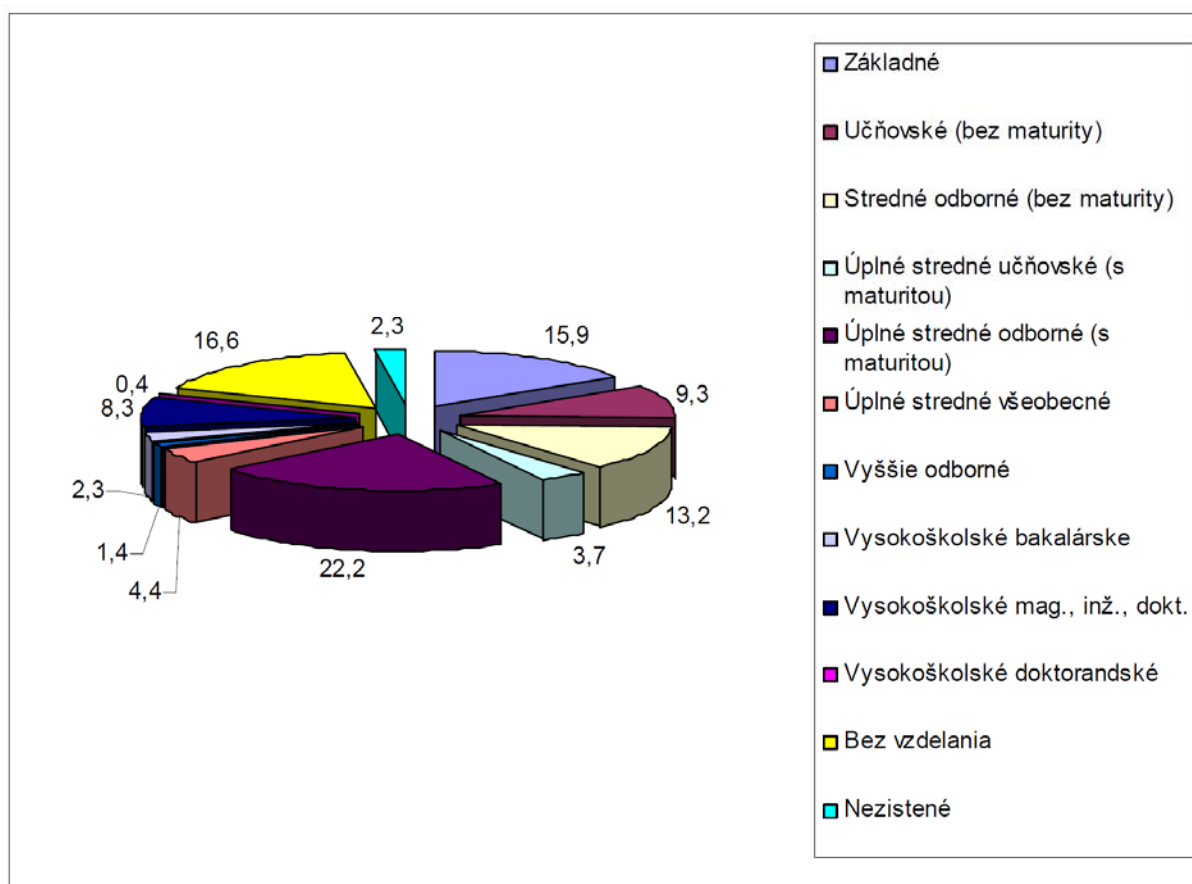
Štruktúra podnikateľského sektora

Top 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
KOVOSTROJ, a.s. Medzilaborce	100
KAMEX, s.r.o.	70
Glass LPS, s.r.o.	60
INTERGLASS, s.r.o. Slovakia	40
Pasienková spoločnosť Borov, s.r.o.	22

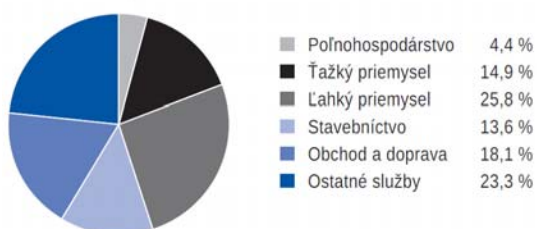
Obrázok 3: Medzilaborce

Zdroj: ŠÚSR

Obrázok 4: Medzilaborce – vzdelanostná štruktúra

Štruktúra podnikateľského sektora

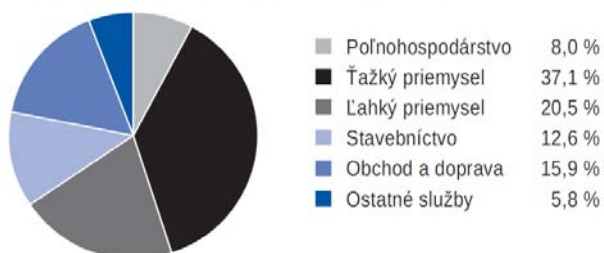

Top 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
I.C.A., s.r.o.	485
PSS SVIDNÍK, a.s.	202
SK EXPRES, s.r.o.	122
IC – Aumont, s.r.o.	100
RIKOSTAV, s.r.o.	82

Obrázok 5: Svidník

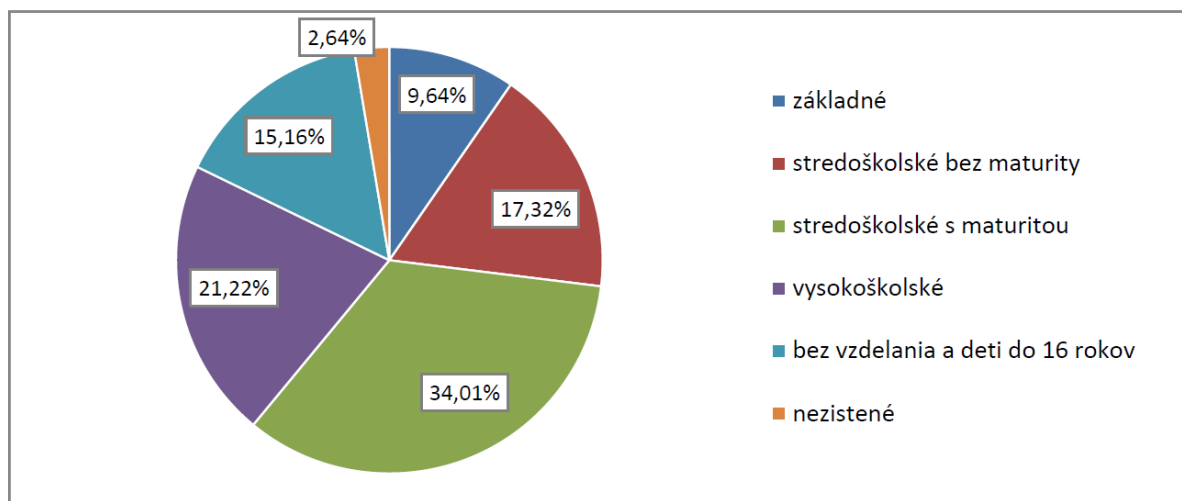
Štruktúra podnikateľského sektora

Top 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
Yazaki Wiring Technologies Slovakia, s.r.o.	
BSH Drives and Pumps, s.r.o.	
Unomedical, s.r.o.	
SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s.	
Chemkostav, a.s.	

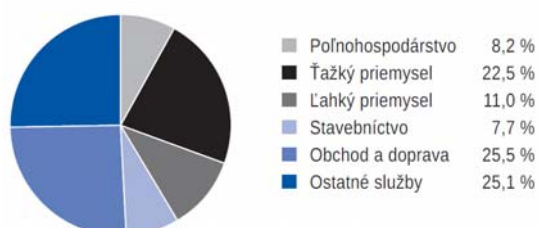
Obrázok 6: Michalovce

Graf 10 Vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta Michalovce v roku 2011¹⁸

Obrázok 7: Michalovce – vzdelanostná štruktúra

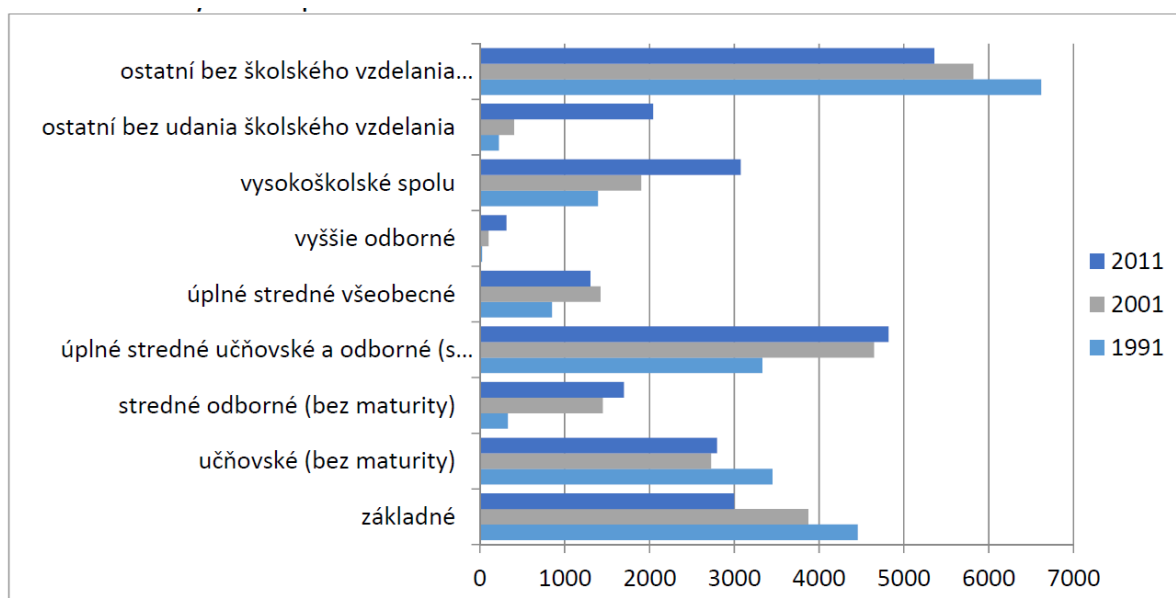
Štruktúra podnikateľského sektora

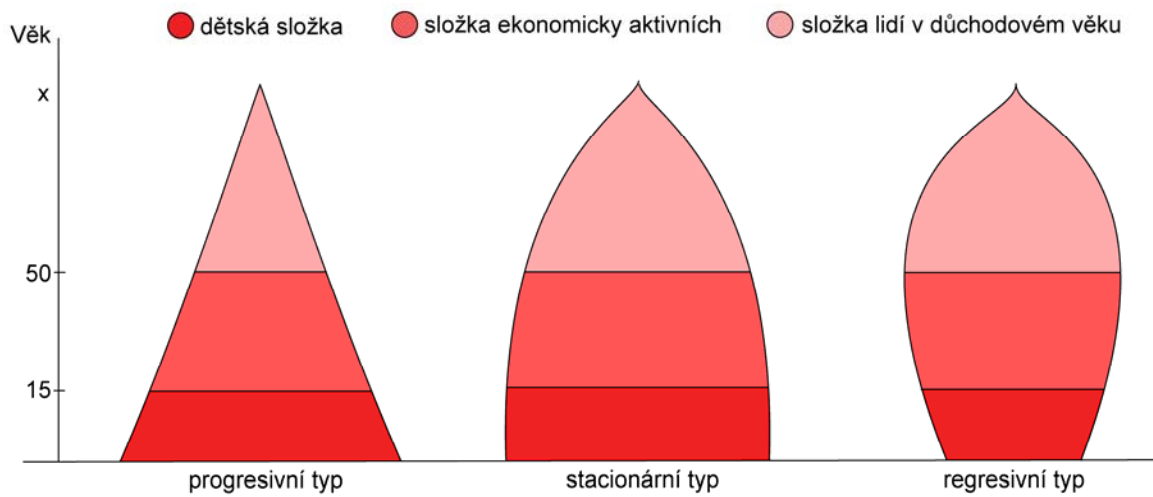
Top 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
Nemocnica s poliklinikou Trebišov, a.s.	707
M.B.E., s.r.o.	353
SONaP, s.r.o.	200
Vagónka, a.s.	186
SILOMETAL, s.r.o.	156

Obrázok 8: Trebišov

Obrázok 9: Trebišov – vzdelanostná štruktúra

Obrázok 10: Vekové pyramídy

Okres Bardejov

Ku kultúrno-historickým pamiatkam mesta Bardejov patrí Šarišské múzeum, ktoré bolo založené v roku 1903. Dokumentuje historické, prírodné a spoločenské pomery regiónu Šariš. Jeho stálymi expozíciami sú Ikony, Slobodné kráľovské mesto Bardejov, Príroda severovýchodného Slovenska a jej ochrana a Národopisná expozícia. Súčasťou múzea je aj Múzeum ľudovej architektúry, ktoré je najstaršie na Slovensku. Ďalšou pamiatkou je Bazilika minor Sv. Egídia a je zapísaná do UNESCO. Táto gotická sakrálna stavba disponuje unikátnym súborom jedenástich gotických krídlových oltárov. Nachádza sa v ňom súsošie Golgoty, 8 metrový kríž s telom ukrižovaného Krista. Bardejovské kúpele patria k najlepším kúpeľným zariadeniam na Slovensku a majú dlhoročnú tradíciu. Prvá zmienka o kúpeľoch pochádza z roku 1247. V Bardejovských kúpeľoch je možné liečiť onkologické choroby, choroby obehového ústrojenstva, choroby tráviaceho ústrojenstva, choroby látkovej výmeny a žliaz s vnútornou sekréciou, netuberkulózne choroby dýchacích ciest a ženské choroby. v okrese Bardejov sa nachádza skanzen, kde nájdeme 2 drevené kostoly z dedín Zboj a Mikulášová. Okres je bohatý na drevené kostoly, v neďalekých dedinách sa nachádza ešte ďalších jedenásť drevených stavieb.

Okres Svidník

Jedným z kultúrno-historických pamiatok okresu Svidník je Dukla, pamätník 1. československého armádneho zboru. Bol postavený v roku 1949 ako pamiatka na Karpatsko-dukliansku vojenskú operáciu z roku 1944. Pamätník má 28 metrov a je súčasťou vojenského cintorína s bronzovými tabuľami. Na tabuliach sú mená 1265 padlých vojakov, z nich je 565 pochovaných priamo na tomto mieste. Ďalšou pamiatkou je Pamätník Sovietskej armády, ktorý bol postavený v roku 1954 a je to vojenský cintorín, kde je pochovaných 9000 sovietskych vojakov. Pamätník má 37 metrov a na jeho vrchole sa nachádza 3,5 metrová hviezda. Pred ním je bronzová socha sovietskeho seržanta vzdávajúceho hold nad mohylou padlých. Tvorila ho 2 súsošia, a to Hanovo stretnutie a Gibalov smelý pohľad do budúcnosti. Medzi obcami Kapišová a Kružlová sa nachádza Údolie smrti pripomínajúce tankové boje, ktoré sa odohrali v roku 1944. Tvorí ho 8 tankov, delá a ľahké zbrane z obdobia 2. svetovej vojny. Od roku 1982 je v okrese Svidník sprístupnený skanzen – Múzeum ľudovej architektúry. Hostia v ňom nájdú pamiatky ľudovej architektúry materiálnej a duchovnej kultúry Ukrajincov a Rusínov.

Dominantou skanzenu je drevený kostolík z Novej Polianky. V okrese Svidník je ďalších 8 drevených kostolíkov. Vývoj ľudového a profesionálneho výtvarného umenia Rusínov a Ukrajincov si turisti majú možnosť pozrieť v Galérii Dezidera Millyho so sídlom v barokovom kaštieli z 18. storočia.

Okres Medzilaborce

V okrese Medzilaborce má svoje sídlo Múzeum Andyho Warhola. Vzniklo v roku 1991 ako prvé vo svete a je doteraz jediným v Európe. V múzeu sa nachádza Expozícia Andyho Warhola, Expozícia o pôvode Andyho Warhola a Expozícia Paula a Jamesa Warholovcov. Ponúka poradenskú činnosť v problematike muzeoedukológie, výtvarnej teórie a v možnostiach múzejno-manažérskych aktivít. Andy Warhol bol americký maliar, grafik, filmový tvorca a vodca amerického hnutia pop artu.

Okres Humenné

Dominantou okresu Humenné je renesančný kaštieľ so záhradami a parkom. Prvá zmienka o kaštieli je z roku 1449. Je to niekdajšie sídlo Drugethovcov a dnes v ňom sídli Vihorlatské múzeum. Má 5 expozícií, a to Umelecko-historická expozícia, Prírodovedná expozícia, Sakrálna expozícia a Galerijná sieň Oresta Dubaya. Piatou expozíciou je Múzeum ľudovej architektúry a bývania. Nachádza sa tam drevený kostolík Sv. Michala archanjela z Novej Sedlice. V okolí okresu Humenné sa nachádzajú dve zrúcaniny strážnych hradov v obciach Brekov a Jasenov. Návštevníci mesta Humenné majú možnosť v Humennom vidieť aj sochu dobrého vojaka Švejka od sochára Jaroslava Drotára. Zaujímavým je aj kostol na Kalvárii, ktorú tvorí 14 kaplniek.

Okres Trebišov

Barokovo-klasicistický kaštieľ postavený v roku 1786 zo zvyškov hradu Parič patrí ku kultúrno-historickým pamiatkam okresu Trebišov. Je sídlom Vlastivedného múzea a nachádza sa v ňom Expozícia histórie poľnohospodárstva na východnom Slovensku a expozície tokajského vinohradníctva. Súčasťou kaštieľa je aj park s jazerom. K obľúbeným miestam turistov patria aj Tokajské pivnice, ktoré sú vytesané do sopečných hornín. Pochádzajú z obdobia vojen. Medzi najnavštevovanejšie patria pivnice Malá Tŕňa, Veľká Tŕňa a Viničky.

Okres Michalovce

Ku kultúrno-historickým pamiatkam mesta Michalovce patrí barokovo-klasicistický kaštieľ rodu Sztáray. Vznikol v 17. storočí prebudovaním staršieho hradu a naposledy bol prestavaný v 30. rokoch 19. storočia. Od roku 1957 je sídlom Zemplínskeho múzea, ktoré dokumentuje živú a neživú prírodu a kultúrno-historický a hospodársky vývoj regiónu Zemplín. Ďalšou pamiatkou je zrúcanina hradu Vinné z 13. storočia, ktorý patril k strážnym hradom východného Slovenska.

Príloha 4: Podujatia a aktivity vo vybraných okresoch východného Slovenska

Okres Humenné

V okrese Humenné sa organizujú viaceré podujatia počas celého roka. Podujatia majú prevažne hudobný charakter.

Humenská hudobná jar (apríl/máj)- koncerty vážnej hudby , Humenské kultúrne leto (jún-august), Výtvarný plenér – Hornozemplínske impresie (august) konajú sa na amfiteátri a diela sa vystavujú v októbri v Dome Kultúry, Humenské organové dni Štefana Thomána (júl – september), Humenský jarmok (august/september), Pamätný deň mesta (september), Folklórny festival – Humenský toliar (september), Humenské dni sv. Huberta (september)- poľovnícke dni spojené so slávnostným odovzdávaním trofejí a hudobnými koncertmi, Humenské vianočné trhy (december), Majáles (začiatok mája), Silvester na námestí, Prvomájové oslavy, Mikulášsky program a rozsvietenie vianočnej jedličky , Adventné nedele na námestí pri Fontáne.

Medzi najzaujímavejšie podujatie v okrese patria Švejkové pivné dni:

Na Švejkových pivných dňoch prezentuje svoje pivo 13 pivovarov a návštevníci majú možnosť ochutnať rôzne piva, napríklad: pšeničné, tmavé, svetlé, nealkoholické, kvasinkové a medové pivo. Tradícia organizovania tohto podujatia vznikla vďaka tomu že, do roku 1989 bolo Humenné známe tým, že sa v ňom dali kúpiť všetky druhy piva, ktoré sa vtedy vyrábali v Československu. Práve tento fakt v spojení so sochou vojaka Švejka pri železničnej stanici, ku ktorému pivo nepochybne patrí, priviedol magistrát k myšlienke usporiadať Švejkové pivné dni.

V okrese Humenné je zábava, najmä pre mladých situovaná do nočného klubu Arena Night Club, barov, pivární a krčiem.

Okres Humenné ponúka obyvateľom a návštevníkom rôzne aktivity. Priamo v meste sa nachádzajú viaceré športoviská, kde je možné vykonávať športové aktivity: futbalové ihrisko, kúpalisko, zimný štadión, tenisové kurty, mestská športová hala, relaxačné centrum. v meste sa nachádzajú aj viaceré športové zväzy a kluby: futbalový klub FK Humenné, Hokejový klub mesta, Humenský atletický klub, Plavecký klub Chemes, SK bežecké lyžovanie, Slovenský cykloklub.

V okrese sú zachované viaceré tradície a medzi ne patria aj folklórne súbory: Chemlon- pre dospelých, Chemloňáčik – detský súbor, taktiež dychové orchestre: Mestský dychový orchester Chemlon, Vychodňáre, spevácke zbory: Spevácky zbor humenských učiteľov,

Spevácky zbor mesta Humenné a spevácke súbory a skupiny: Rusinija, Rusínske holosy, Lelija, Riava, Humenský seniori.

Vymenované aktivity a podujatia organizujú v meste prevažne: Dom kultúry, Kino, divadlo, hvezdáreň, knižnica, múzeum a osvetové stredisko. V okrese majú návštevníci viaceré možnosti turistiky a cykloturistiky v okolitej prírode.

Okres Trebišov

V okrese Trebišov sa organizujú podujatia každoročne s dlhovekou tradíciou, napríklad: Kultúrne leto, Dni mesta Trebišov, Tvorivé dielne, Úcta k starším, Šarkaniáda, Deň Andrassyovcov. Okres však drží krok s modernou dobou a organizuje aj a vymýšľa nové podujatia, ktoré by mohli osloviť domácich ale aj návštevníkom, jedným z nich je napríklad Kurz spoločenského tanca a spoločenskej výchovy, ktorý bol v termíne od 8.10.2016-7.1.2016.

Aktivity v okrese zastrešuje hlavne Mestské kultúrne stredisko, kino, múzeum a kultúrne centrum južného Zemplína, Zemplínska knižnica Trebišov, Trebišovský umelecký klub, CVC Trebišov. Nočná zábava je koncentrovaná do budovy Hotela Šport Klub Trebišov, v ktorom sa nachádza nočný bar s rovnakým názvom.

Okres Medzilaborce

V okrese sa organizujú najmä podujatia s dlhoročnou tradíciou ako napríklad: Laborecký jarný jarmok, Kultúrne leto, Festival kultúry a športu, Festival drámy a umeleckého slova A. Duchnoviča (máj), Deň matiek, Medzilaborecké trhy (september), Novembrové dni mesta, Laborecké vianočné trhy (december).

Aktivity v okolí ponúkajú športové vyžitie(volejbal, futbal, kolky,...), CVC, MSKS, knižnica, jazykové kurzy. Tradíciu v regióne uchováva folklórny súbor Kamjana.

Okres Michalovce

V meste Michalovce sa pravidelne konajú nasledujúce akcie a podujatia:

Michalovská hudobná jar (marec/apríl), Jarný jarmok (apríl/máj), Michalovský organ (júl/august), Zemplínsky jarmok (august), Zemplínske slávnosti (august), Zemplínsky festival duchov a strašidiel(september), Michalovská hudobná jeseň (október), Vianočné trhy (december).

Okres Michalovce ponúka rôzne záujmové a športové akcie a aktivity ako napríklad:

Športové – Klub Turista, Red Dragon, Motovia club, Lukostreľba, Fitness centrá, wellness, mestská plaváreň, Stredisko Kaluža – kúpalisko, jazdiareň Hipocentrum, cykloturistika, bowlingové klub, Galérie, kiná, Hvezdáreň, Zemplínska Šírava

Okres Michalovce ponúka viacero možností pre zábavu. Medzi najznámejšie disco kluby patria Fabrik live a Disco Club. Zábavu ponúkajú aj početné množstvo nočných klubov, bary, kaviarne a vinárne.

Medzi tradície patrí stavenie mája, ktorý má tradíciu na Jarnom jarmoku. Podľa starých zvykov a tradícií sa máje stavali v podvečer 1. mája. Ako to už býva zvykom, symbol jari sa vždy stavia za zvuku veselej ľudovej hudby. Tradíciu nesú aj folklórne súbory ako napríklad Súbor Zemplín, Svojina, Mihaľovski nevesti i beľare. Centrum hrnčiarskej výroby - neďaleko Michaloviec leží mestečko Pozdišovce. To je už po niekoľko storočí spájané predovšetkým s tradičným hrnčiarskym remeslom.

Michalovsko – sobranecká vinohradnícka oblasť - najlepšie vinohrady oblasti sa rozprestierajú na svahoch Vihorlatských vrchov v okolí Michaloviec a Sobraniec, neďaleko Zemplínskej Šíravy. Vinohrady v okolí Tibavy sa rozprestierajú na úrodných vulkanických pôdach juhozápadných svahov Vihorlatských vrchov. Vinárske firmy sú sústredené v blízkosti Zemplínskej šíravy. Vynikajúce miestne klimatické podmienky s vysokým počtom slnečných dní v roku sa zaslúžili o dlhú tradíciu pestovania hrozna a dorábania vína v tejto oblasti.

Okres Svidník

V okrese Svidník sa každoročne uskutočňujú nasledovné podujatia:

Rusínsky festival – Festival kultúry Rusínov Slovenska (máj), Dni Svidníka (júl), Kultúrne leto (júl-september), Deň ľudových tradícií a pirohy (september), Dukelský beh mieru (september), Letecký deň (september), Predvianočné predajné trhy (november), Svidnícke vianočné trhy (december).

Okres Svidník ponúka nasledovné aktivity:

Športové – futbalový štadión, amfiteáter, tenisové kurty, krytá plaváreň, športová hala, letné kúpalisko, lezecká stena, Vodný svet – Aquaruthenia, Múzeá – Vojenské historické múzeum Svidník, Slovak Open Air Museum, Skanzen Svidník Údolie smrti, Kiná, Galéria Dezidera Millyho

V okrese Svidník nájdeme množstvo zábavných podnikoch, medzi ktoré patria napríklad nočné kluby a diskotéky – Infinity Music Club, kaviarne, pivárne, krčmy, bary.

Medzi tradície v okrese Svidník patrí Deň ľudových tradícií, Pirohy a Štefanská zabíjačka na svidníckom dvore, folklórny súbor Makovica, Detský folklórny súbor Makovička.

Medzi tradičné remeselnícke produkty patria výrobky z keramiky, ktoré sa potom predávajú na jarmokoch a výroba tradičných jogurtov Malý Gazda. Mliekareň Malý gazda založili v roku 2013 manželia Jozef a Zuzana Ševcovci. Mliekareň začala od začiatku svojej existencie produkovať mliečne výrobky z ovčieho mlieka v podobe čerstvého hrudkového ovčieho syra, údeného syra, bryndze, parených nití, pareníc, ovčích jogurtov a ovčích syrov v oleji.

Okres Bardejov

V meste sa pravidelne konajú nasledujúce akcie a podujatia:

Vivodzene kačura – Fašangova veselica (február), Bardejovská hudobná jar (apríl), Preteky v parkúrovom skákaní (máj), Hry rytiera Rolanda (jún), Jánske ohne (jún), Bardejovský jarmok (august), Bardejovská hudobná jeseň (október).

Okres Bardejov ponúka nasledovné možnosti aktivít:

Športové – športová hala, krytá plaváreň, letné kúpalisko, zimný štadión, futbalový štadión, lyžiarske strediská – Regetovka, Makovica, adrenalínové športy (paintball, kanoe, vodná guľa a pod.), Fitness a relax (Bardejovské kúpele), Agroturistika, Rybačka, Múzeá – Šarišské múzeum Bardejov (najstaršie v SR), Kiná, Turistika, cykloturistika.

Zábavu zabezpečujú diskotéky, zábavné podniky – Disco Bar Dolina, Jazz Rock Cafe, Black Rose Rock Club, Laguna Club, bary, pivárne, kaviarne, bowlingové kluby.

Medzi tradície okresu patria okrem folklórnych súborov – Čerhovčan a Tarka, aj zvyky ako napríklad:

„Na dušičky“ - na sviatok Všetkých svätých sa pieklo pečivo – žemle v tvare „hnátov“, položených krížom, ktorým sa hovorilo „kosti svätých“. Na druhý deň sa niekde pieklo pečivo, ktorému sa hovorilo „dušičky“. Bolo to štvorhranné pečivo, rozrobené z mlieka a plnené džemom alebo makom. Podľa ľudovej tradície v predvečer sviatku dušičiek vystupujú duše zomrelých na jednu noc z očistca, kde v plameňoch pykajú za svoje hriechy. v ten večer hospodár plnil lampu maslom namiesto oleja, aby si dušičky mohli opáleniny, spôsobené očistcom, natrieť a trochu ochladiť. Taktiež bývalo zvykom v tento večer vhadzovať pre dušičky do ohňa rôzne pokrmý, čo znamenalo čiastočné vykúpenie z hriechov alebo niečo také ako dušičkám na prilepšenie.

Príloha 5: Hodnotené webové stránky vybraných okresov východného Slovenska

V okrese Michalovce sme hodnotili webové stránky (zároveň poradie od najvyššieho počtu dosiahnutých bodov):

- Webová stránka Dolného Zemplínu
- Webová stránka okresu Michalovce
- Webová stránka thermalparku Šírava
- Webová stránka hvezdárne v Michalovciach
- Webová stránka obci Vinné
- Webová stránka Vinné-šírava
- Webová stránka Vihorlatských vrchov

V okrese Svidník sme vybrali a hodnotili nasledovné stránky:

- Webová stránka okresu Svidník
- Webová stránka vodného sveta AquaRuthenia
- Webová stránka vojenského historického ústavu

V okrese Trebišov:

- Webová stránka okresu Trebišov
- Webová stránka mestského kultúrneho strediska v Trebišove
- Webová stránka múzea a kultúrneho centra južného Zemplína v Trebišove
- Webová stránka Tokajskej oblasti

V okrese Bardejov:

- Webová stránka Bardejovských kúpeľov
- Webová stránka TIK-Bardejov
- Webová stránka okresu Bardejov
- Webová stránka Bardejov – svetové dedičstvo UNESCO
- Webová stránka baziliky sv. Egídia v Bardejove

V okrese Humenné:

- Webová stránka okresu Humenné
- Webová stránka vihorlatského múzea
- Webová stránka vihorlatskej knižnice
- Webová stránka vihorlatskej hvezdárne

V okrese Medzilaborce:

- Webová stránka OOCR Horný Zemplín Horný Šariš

Webová stránka múzea A. Warhola
Webová stránka okres Medzilaborce

Príloha 6: Analýza anglických webových stránok vybraných okresov východného Slovenska

Presentation of the Website Analysis about east Slovakian destinations
Hannah Hochberger & Valentin Herbold (Catholic University Eichstätt-
Ingolstadt, Germany)

Overview: Analysed Websites

<u>Destination</u>	<u>Website</u>
<u>Michalovce</u>	www.michalovce.sk ; www.thermalparksirava.sk
<u>Region of Dolny Zemplin</u>	www.dolnyzemplin.sk
<u>Tokaj Region</u>	www.tokajregion.sk
<u>Bardejov City</u>	http://www.bardejov.sk/
<u>Humenné</u>	https://www.humenne.sk/Deutsche-version/ ; http://www.astrokolonica.sk/
<u>Svidník</u>	http://www.svidnik.sk/en/general-information-about-the-town-of-svidnik/ ; http://www.snm.sk/?home ; http://www.vhu.sk/basic-information-on-the-imh/
<u>Medzilaborce</u>	https://www.medzilaborce-urad.sk/joomla/index.php?option=com_content&view=article&id=191&Itemid=74

City of Michalovce:

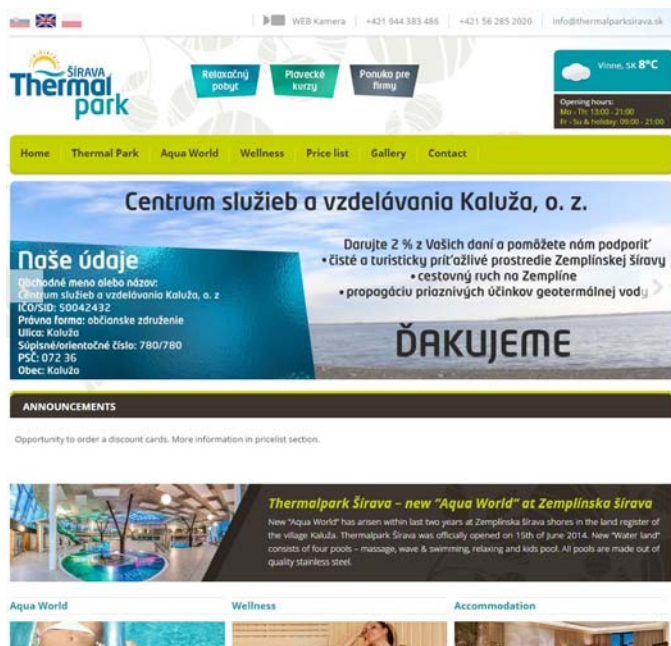

City of Michalovce – Website Analysis

Criteria for evaluating web pages: City of Michalovce	Evaluation
Is the web page primarily oriented (designed) for the tourism visitors?	9
Readability (contrast, type of font, easy search of contact information, etc.)	10
Consistency (uniform design, effective presentation of information, etc.)	7
Language versions, professional and attractive translation	5, translated versions have less information, some mistakes
Is the design of the web page attractive for the visitor (pictures or text). Is the web page treated professionally?	5, type of font and pictures are not very creative
Navigation, easy search, simple orientation on the web (main menu is simple, possible easy orientation in the web, etc.)	10
Is there an interactive map with clearly marked attractions on the web page?	2
Is there a lot of advertisement on the web unrelated to tourism?	10, very good because no advertising

Visibility of logo, quality of logo, catchword (slogan) – if existing, is it understandable?	4
Is the web easily accessible through major search engines? (Google, etc.)	10
Information offer (information are complex, easy to look them up). Are the information interesting and submitted in way of motivating you to visit?	4
Are there any materials (dokuments) on the web possible to download?(Guide, maps, etc.)	0
Is there a searcher (seeker) on the web and does it works?	0
General information (culture, traditions, history, natural peculiarities, etc.) Is their presentation appropriate? Lines, addresses, maps, contacts for museums, etc.	2, there are facts about sights, but no contact or website links
Are there links to other web pages on the web which offer relevant information for the visitors? Are they working?	0
Are there clear topics on the web? (tourism, cycling, winter sports, wellness, exploring, sports activities, extreme sports, etc.)	0, no distribution between tourism products
Accommodation (Can you find every important information? Photos, prices, way of booking, localization, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	0
Board (Meal, dining) (Can you find every important information? Meals offer, photos, prices, localization, opening hours, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	0
Traditional gastronomy	0
Is there a possibility of searching from services offered (like accommodation, meals,	0

other services) based on various criterias, or there is just a long list of providers on the web?	
Packages (Does the web page offers packages for the visitors?)	0
Product offers for the target audience (youth, seniors, families with children, individuals, etc.)	0
Events (when, which, contact, where, how to get there, how to get a ticket, etc.)	0
Information about public transport (lines, prices, booking possibility, way of buying a ticket in a public transport, etc.)	0
Other information (exchange, pharmacies, medical service, taxi service, etc.- contacts, localization, etc.)	0
Weather forecast	6
Additional information (transport connections, web cameras, live broadcast, etc.)	5
Tips for foreign visitors (photographs, information type „don't forget“, how to get there, how to use the product (for example in the case of spa services, in participation on traditional gastronomy events, appropriate clothing and equipment, etc.))	0
Are there any social networking site on the web?	7
Other information (for the disabled visitors, by the type of disability)	0

Website Analysis – Thermal Park Sirava

Criteria for evaluating web pages: Thermal Park Sirava	Evaluation
Is the web page primarily oriented (designed) for the tourism visitors?	10
Readability (contrast, type of font, easy search of contact information, etc.)	10
Consistency (uniform design, effective presentation of information, etc.)	9
Language versions, professional and attractive translation	10
Is the design of the web page attractive for the visitor (pictures or text). Is the web page treated professionally?	9
Navigation, easy search, simple orientation on the web (main menu is simple, possible easy orientation in the web, etc.)	10
Is there an interactive map with clearly marked attractions on the web page?	0
Is there a lot of advertisement on the web unrelated to tourism?	10

Visibility of logo, quality of logo, catchword (slogan) – if existing, is it understandable?	9
Is the web easily accessible through major search engines? (Google, etc.)	10
Information offer (information are complex, easy to look them up). Are the information interesting and submitted in way of motivating you to visit?	10
Are there any materials (dokuments) on the web possible to download?(Guide, maps, etc.)	0
Is there a searcher (seeker) on the web and does it works?	0
General information (culture, traditions, history, natural peculiarities, etc.) Is their presentation appropriate? Lines, addresses, maps, contacts for museums, etc.	0
Are there links to other web pages on the web which offer relevant information for the visitors? Are they working?	0
Are there clear topics on the web? (tourism, cycling, winter sports, wellness, exploring, sports activities, extreme sports, etc.)	10
Accommodation (Can you find every important information? Photos, prices, way of booking, localization, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	1
Board (Meal, dining) (Can you find every important information? Meals offer, photos, prices, localization, opening hours, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	0
Traditional gastronomy	0
Is there a possibility of searching from services offered (like accommodation, meals,	0

other services) based on various criterias, or there is just a long list of providers on the web?	
Packages (Does the web page offers packages for the visitors?)	10
Product offers for the target audience (youth, seniors, families with children, individuals, etc.)	0
Events (when, which, contact, where, how to get there, how to get a ticket, etc.)	0
Information about public transport (lines, prices, booking possibility, way of buying a ticket in a public transport, etc.)	0
Other information (exchange, pharmacies, medical service, taxi service, etc.- contacts, localization, etc.)	0
Weather forecast	5
Additional information (transport connections, web cameras, live broadcast, etc.)	5
Tips for foreign visitors (photographs, information type „don't forget“, how to get there, how to use the product (for example in the case of spa services, in participation on traditional gastronomy events, appropriate clothing and equipment, etc.))	8
Are there any social networking site on the web?	7
Other information (for the disabled visitors, by the type of disability)	0

Michalovce – Results

Official Website of the town:

Total Points	90
Average	3

Website of the Thermal Park Sirava:

Total Points	143
Average	4,8

Region of Dolny Zemplin

Tuesday 07.03.2017, today's name day: Tomáš, tomorrow: Alan/Alena, current weather: 3/10

DolnyZemplin.sk The region Water leisure Tourism Events Showcase Accommodation Transportation Other services Contacts

Map and POI

Mapa Satellite

Michalovce

Google

[Map of Dolny Zemplin](#)
[Historical map](#)
[Nature beauty](#)
[Accommodation](#)
[Map of Michalovce](#)

Information about the region

Multimedia guides
Multimedia guides - PDF insights into the past. Explore the built ...

Jewish synagogues
Michalovce belonged to centres of orthodox Jewishness in the p ...

Bank building
The original object was erected in the 19th century. At the begine ...

The building of old court
The Salt Office had its seat in this building in the second half of ...

Bank palace
In 1911 was erected on the then Deak square a new bank palace of th ...

Housman's house
Building of observatory in Michalovce was originally built as ...

The manor house of Sitaray
The manor house - a still preserved former seat of the n ...

Chapel of St. Anthony of Padua
The chapel on Horka (hradok) is considered to be a free copy of got ...

Building of Gross palace
Originally spread in this area a swamp and in the 19th century was ...

Golden Bull Building
We found in written documents that in the 30's of 19th c ...

Accommodation and restaurants

Hotel Guesthouse Private Cottage Restaurant

Select region: Michalovce - mesto

☐ Smoker ☐ Airconditioning ☐ TV ☐ Internet
☐ Fireplace ☐ Fire ☐ Sauna ☐ Swimming pool
☐ Stay with dog ☐ Parking lot ☐ Boasting

[Send a request](#)

To register as a service provider choose your category from list below: [accommodation](#) or [boarding](#)

Regional videos

Mesto Michalovce film 2017

Inspirations

Walks
City walks, neighborhood

Active holiday
Tourism, Cycle Tourism, Swimming, Bicycles

Also si predstavujete ideálnu dovolenku?

Analysis of the official Website

Criteria for evaluating web pages: Region of Dolny Zemplin	Evaluation
Is the web page primarily oriented (designed) for the tourism visitors?	10
Readability (contrast, type of font, easy search of contact information, etc.)	7
Consistency (uniform design, effective presentation of information, etc.)	7
Language versions, professional and attractive translation	10
Is the design of the web page attractive for the visitor (pictures or text). Is the web page treated professionally?	8
Navigation, easy search, simple orientation on the web (main menu is simple, possible easy orientation in the web, etc.)	10
Is there an interactive map with clearly marked attractions on the web page?	7
Is there a lot of advertisement on the web unrelated to tourism?	10, no advertising
Visibility of logo, quality of logo, catchword (slogan) – if existing, is it understandable?	2
Is the web easily accessible through major search engines? (Google, etc.)	10
Information offer (information are complex, easy to look them up). Are the information interesting and submitted in way of motivating you to visit?	6
Are there any materials (dokuments) on the web possible to download?(Guide, maps, etc.)	0
Is there a searcher (seeker) on the web and does it works?	1, it doesn't work

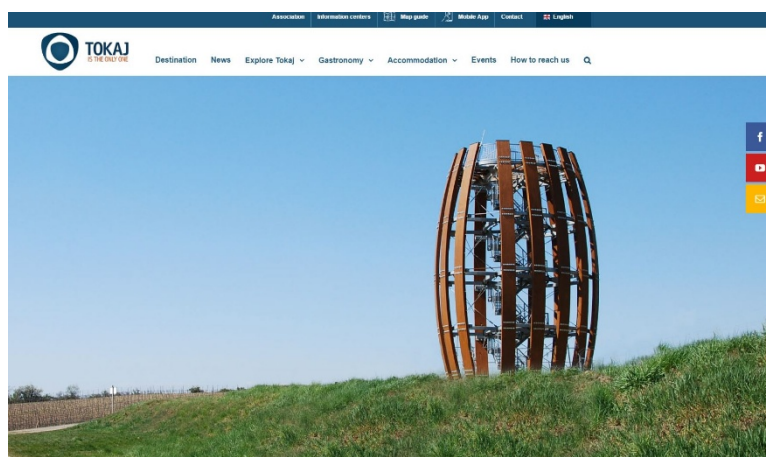
General information (culture, traditions, history, natural peculiarities, etc.) Is their presentation appropriate? Lines, addresses, maps, contacts for museums, etc.	5, there are a lot information but no contact information or further advise
Are there links to other web pages on the web which offer relevant information for the visitors? Are they working?	5, yes there are links, but these websites aren't available in english
Are there clear topics on the web? (tourism, cycling, winter sports, wellness, exploring, sports activities, extreme sports, etc.)	10
Accommodation (Can you find every important information? Photos, prices, way of booking, localization, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	9
Board (Meal, dining) (Can you find every important information? Meals offer, photos, prices, localization, opening hours, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	0
Traditional gastronomy	0
Is there a possibility of searching from services offered (like accommodation, meals, other services) based on various criterias, or there is just a long list of providers on the web?	5
Packages (Does the web page offers packages for the visitors?)	0
Product offers for the target audience (youth, seniors, families with children, individuals, etc.)	0
Events (when, which, contact, where, how to get there, how to get a ticket, etc.)	0
Information about public transport (lines, prices, booking possibility, way of buying a ticket in a public transport, etc.)	2

Other information (exchange, pharmacies, medical service, taxi service, etc.- contacts, localization, etc.)	0
Weather forecast	6
Additional information (transport connections, web cameras, live broadcast, etc.)	5 Videos, Newsletter
Tips for foreign visitors (photographs, information type „don't forget“, how to get there, how to use the product (for example in the case of spa services, in participation on traditional gastronomy events, appropriate clothing and equipment, etc.))	1, how to get there
Are there any social networking site on the web?	7
Other information (for the disabled visitors, by the type of disability)	0

Result of the Website Analysis of the Region Dolny Zemplin

Total	143
Average	4,8

Tokaj Region – Analysis

Criteria for evaluating web pages: Tokaj Region	Evaluation
Is the web page primarily oriented (designed) for the tourism visitors?	10
Readability (contrast, type of font, easy search of contact information, etc.)	10
Consistency (uniform design, effective presentation of information, etc.)	10
Language versions, professional and attractive translation	10
Is the design of the web page attractive for the visitor (pictures or text). Is the web page treated professionally?	10
Navigation, easy search, simple orientation on the web (main menu is simple, possible easy orientation in the web, etc.)	10
Is there an interactive map with clearly marked attractions on the web page?	10
Is there a lot of advertisement on the web unrelated to tourism?	10, no advertising
Visibility of logo, quality of logo, catchword (slogan) – if existing, is it understandable?	9

Is the web easily accessible through major search engines? (Google, etc.)	10
Information offer (information are complex, easy to look them up). Are the information interesting and submitted in way of motivating you to visit?	9
Are there any materials (dokuments) on the web possible to download?(Guide, maps, etc.)	10
Is there a searcher (seeker) on the web and does it works?	10
General information (culture, traditions, history, natural peculiarities, etc.) Is their presentation appropriate? Lines, addresses, maps, contacts for museums, etc.	10
Are there links to other web pages on the web which offer relevant information for the visitors? Are they working?	7
Are there clear topics on the web? (tourism, cycling, winter sports, wellness, exploring, sports activities, extreme sports, etc.)	10
Accommodation (Can you find every important information? Photos, prices, way of booking, localization, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	8
Board (Meal, dining) (Can you find every important information? Meals offer, photos, prices, localization, opening hours, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	0
Traditional gastronomy	7
Is there a possibility of searching from services offered (like accommodation, meals, other services) based on various criterias, or there is just a long list of providers on the web?	0

Packages (Does the web page offers packages for the visitors?)	0
Product offers for the target audience (youth, seniors, families with children, individuals, etc.)	7
Events (when, which, contact, where, how to get there, how to get a ticket, etc.)	0
Information about public transport (lines, prices, booking possibility, way of buying a ticket in a public transport, etc.)	7
Other information (exchange, pharmacies, medical service, taxi service, etc.- contacts, localization, etc.)	0
Weather forecast	0
Additional information (transport connections, web cameras, live broadcast, etc.)	10
Tips for foreign visitors (photographs, information type „don't forget“, how to get there, how to use the product (for example in the case of spa services, in participation on traditional gastronomy events, appropriate clothing and equipment, etc.))	7
Are there any social networking site on the web?	7
Other information (for the disabled visitors, by the type of disability)	0

Tokaj Region – Result

Total Points	208
Average	7

Link to the webpage: www.tokajregion.sk

Town of Svidník (<http://www.svidnik.sk/en/general-information-about-the-town-of-svidnik/>)

Town of Svidník – Remarks

- The **subtitles** of the changing pictures are **in slovak** (not in English)
- **1st picture is not shown**
- **too small pictures, too much text** (better structure or headlines), better: main information shortly and then read more
- **elektronická tabuľa does not work**
- **nahlasenie poruchy --> what is that?**
- maybe there were much more information, but I could not appreciate from it because it was not translated
- half of the topics are in slovak --> no access possible
- link to *Presovsky Samospravny Kraj* worked, but when I switched to German/English translation I got back to the first webpage of this site, so I did not know which information it should have shown to me
- recommendation --> **work more with** (working) **pictures** (easy and understandable, not much work for visitors, does not get bored, serve as quick information)

- photos: do not double photos (sometimes 2-3 very similar photos), one good foto is enough e.g. Gallery of Dezider Milly (4x same building), Aqua park "Watter World" (4x similar inside view), BUT history only 1 photo --> better photo structure
- **photos and texts** have to **be managed in a more appropriate way**
- some **links** did not work
- wikipedia as source (?) --> seems like the creator of the webpage did not make much effort

Analysis

Criteria for evaluating web pages	Evaluation
Is the web page primarily oriented (designed) for the tourism visitors?	10
Readability (contrast, type of font, easy search of contact information, etc.)	6 (no contact, only emailaddress)
Consistency (uniform design, effective presentation of information, etc.)	5
Language versions, professional and attractive translation	5 (half of the website is not understandable, but the translation is good)
Is the design of the web page attractive for the visitor (pictures or text). Is the web page treated professionally?	5
Navigation, easy search, simple orientation on the web (main menu is simple, possible easy orientation in the web, etc.)	10
Is there an interactive map with clearly marked attractions on the web page?	5 (not en)
Is there a lot of advertisement on the web unrelated to tourism?	10 (no)
Visibility of logo, quality of logo, catchword (slogan) – if existing, is it understandable?	6 (no catchword)
Is the web easily accessible through major search engines? (Google, etc.)	10

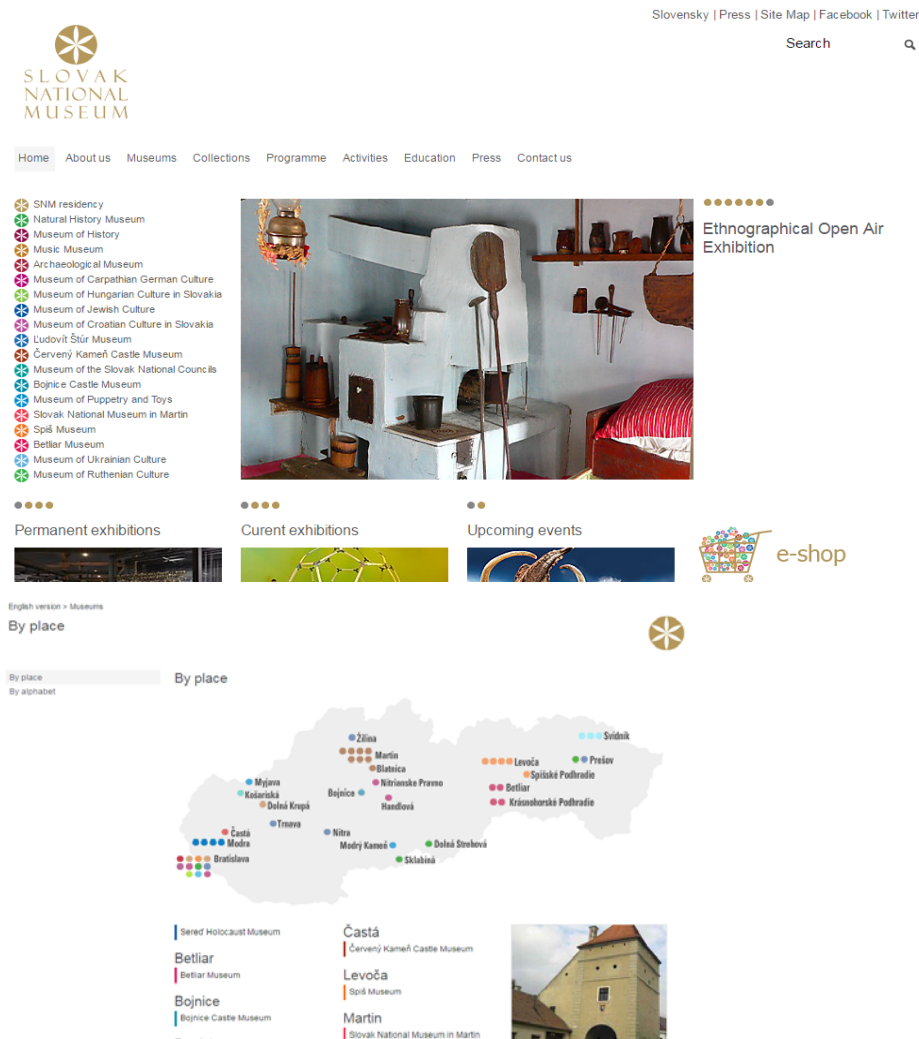
Information offer (information are complex, easy to look them up). Are the information interesting and submitted in way of motivating you to visit?	6 (better structure of information, maybe bulletpoints, less information /reducement to the most important and then <u>see for more</u>)
Are there any materials (dokuments) on the web possible to download?(Guide, maps, etc.)	0 (no)
Is there a searcher (seeker) on the web and does it works?	8
General information (culture, traditions, history, natural peculiarities, etc.) Is their presentation appropriate? Lines, addresses, maps, contacts for museums, etc.	9
Are there links to other web pages on the web which offer relevant information for the visitors? Are they working?	1 A few, dont work
Are there clear topics on the web? (tourism, cycling, winter sports, wellness, exploring, sports activities, extreme sports, etc.)	0 (only museums, festival)
Accommodation (Can you find every important information? Photos, prices, way of booking, localization, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	3 (no accommodation, phones yes but it is in slovak,
Board (Meal, dining) (Can you find every important information? Meals offer, photos, prices, localization, opening hours, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	3 (Emergency but also in slovak)
Traditional gastronomy	0
Is there a possibility of searching from services offered (like accommodation, meals, other services) based on various criterias, or there is just a long list of providers on the web?	1 (Digitalne Mesto?, not understandable, is in english)
Packages (Does the web page offers packages for the visitors?)	0 (no)

Product offers for the target audience (youth, seniors, families with children, individuals, etc.)	0 (no)
Events (when, which, contact, where, how to get there, how to get a ticket, etc.)	1 (festival of Ruthenian-Ukrainian Culture in Slovakia: only information what it is, but no links/information about exact date, contact, where in Svidník, how to get there, how get ticket --> can be included briefly as bullet points: - free entrance, 15. - 17. June, city-park
Information about public transport (lines, prices, booking possibility, way of buying a ticket in a public transport, etc.)	0 (no) (no en)
Other information (exchange, pharmacies, medical service, taxi service, etc.- contacts, localization, etc.)	0 (no) (no en)
Weather forecast	0 (was not working)
Additional information (transport connections, web cameras, live broadcast, etc.)	1 (no en): cinema 'Dukla'
Tips for foreign visitors (photographs, information type „don't forget“, how to get there, how to use the product (for example in the case of spa services, in participation on traditional gastronomy events, appropriate clothing and equipment, etc.))	0 (no)
Are there any social networking site on the web?	0 (no)
Other information (for the disabled visitors, by the type of disability)	0 (no)

Town of Svidník – Results

- Total: 105
- Average: 3,5

Svidník - Slovak National Museum

Criteria for evaluating web pages	Evaluation
Is the web page primarily oriented (designed) for the tourism visitors?	10
Readability (contrast, type of font, easy search of contact information, etc.)	10
Consistency (uniform design, effective presentation of information, etc.)	10

Language versions, professional and attractive translation	10
Is the design of the web page attractive for the visitor (pictures or text). Is the web page treated professionally?	10
Navigation, easy search, simple orientation on the web (main menu is simple, possible easy orientation in the web, etc.)	10
Is there an interactive map with clearly marked attractions on the web page?	10
Is there a lot of advertisement on the web unrelated to tourism?	10
Visibility of logo, quality of logo, catchword (slogan) – if existing, is it understandable?	10
Is the web easily accessible through major search engines? (Google, etc.)	10
Information offer (information are complex, easy to look them up). Are the information interesting and submitted in way of motivating you to visit?	10
Are there any materials (dokuments) on the web possible to download?(Guide, maps, etc.)	0
Is there a searcher (seeker) on the web and does it works?	10
General information (culture, traditions, history, natural peculiarities, etc.) Is their presentation appropriate? Lines, addresses, maps, contacts for museums, etc.	10
Are there links to other web pages on the web which offer relevant information for the visitors? Are they working?	10
Are there clear topics on the web? (tourism, cycling, winter sports, wellness, exploring, sports activities, extreme sports, etc.)	10

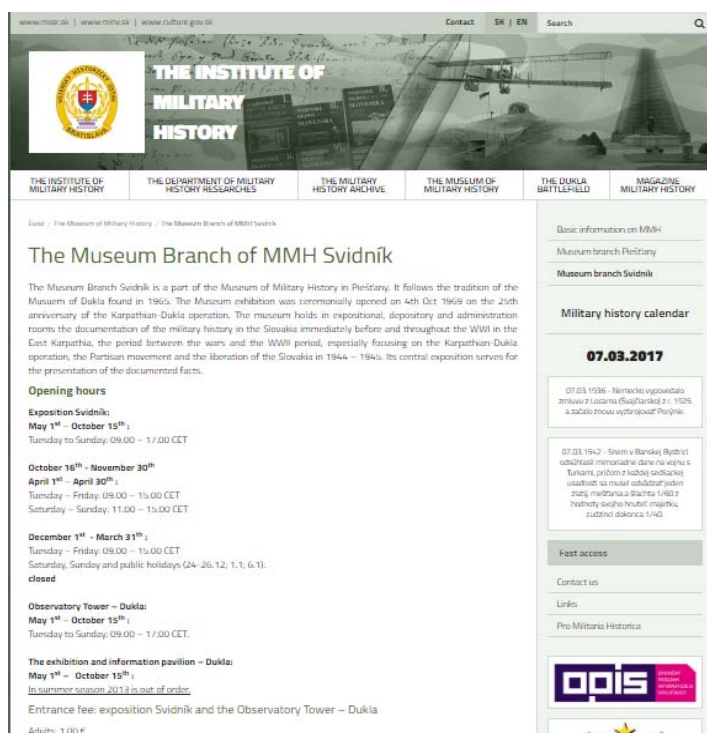
Accommodation (Can you find every important information? Photos, prices, way of booking, localization, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	0
Board (Meal, dining) (Can you find every important information? Meals offer, photos, prices, localization, opening hours, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	0
Traditional gastronomy	0
Is there a possibility of searching from services offered (like accommodation, meals, other services) based on various criterias, or there is just a long list of providers on the web?	0
Packages (Does the web page offers packages for the visitors?)	4 (VIP karta snm but in slovak)
Product offers for the target audience (youth, seniors, families with children, individuals, etc.)	9 School in the museum
Events (when, which, contact, where, how to get there, how to get a ticket, etc.)	8 (not how to get a ticket)
Information about public transport (lines, prices, booking possibility, way of buying a ticket in a public transport, etc.)	0
Other information (exchange, pharmacies, medical service, taxi service, etc.- contacts, localization, etc.)	0
Weather forecast	0
Additional information (transport connections, web cameras, live broadcast, etc.)	0
Tips for foreign visitors (photographs, information type „don't forget“, how to get there, how to use the product (for example in the case of spa services, in participation on	6 (first page shows upcoming collections, exhibitions, themes)

traditional gastronomy events, appropriate clothing and equipment, etc.))	
Are there any social networking site on the web?	8 (facebook, twitter)
Other information (for the disabled visitors, by the type of disability)	7 On the websites of the single museums

Result:

- Total: 192
- Average: 6,4

Svidník – Museum of Military History

Criteria for evaluating web pages	Evaluation
Is the web page primarily oriented (designed) for the tourism visitors?	7 (but the museum of Military history: 10)
Readability (contrast, type of font, easy search of contact information, etc.)	9

Consistency (uniform design, effective presentation of information, etc.)	10
Language versions, professional and attractive translation	10
Is the design of the web page attractive for the visitor (pictures or text). Is the web page treated professionally?	10
Navigation, easy search, simple orientation on the web (main menu is simple, possible easy orientation in the web, etc.)	10
Is there an interactive map with clearly marked attractions on the web page?	10 (also leaflet)
Is there a lot of advertisement on the web unrelated to tourism?	10
Visibility of logo, quality of logo, catchword (slogan) – if existing, is it understandable?	9
Is the web easily accessible through major search engines? (Google, etc.)	10
Information offer (information are complex, easy to look them up). Are the information interesting and submitted in way of motivating you to visit?	9
Are there any materials (dokuments) on the web possible to download?(Guide, maps, etc.)	10
Is there a searcher (seeker) on the web and does it works?	10
General information (culture, traditions, history, natural peculiarities, etc.) Is their presentation appropriate? Lines, addresses, maps, contacts for museums, etc.	10 (very compact on one page)
Are there links to other web pages on the web which offer relevant information for the visitors? Are they working?	6

Are there clear topics on the web? (tourism, cycling, winter sports, wellness, exploring, sports activities, extreme sports, etc.)	0
Accommodation (Can you find every important information? Photos, prices, way of booking, localization, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	0
Board (Meal, dining) (Can you find every important information? Meals offer, photos, prices, localization, opening hours, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	0
Traditional gastronomy	0
Is there a possibility of searching from services offered (like accommodation, meals, other services) based on various criterias, or there is just a long list of providers on the web?	0
Packages (Does the web page offers packages for the visitors?)	0
Product offers for the target audience (youth, seniors, families with children, individuals, etc.)	6
Events (when, which, contact, where, how to get there, how to get a ticket, etc.)	0
Information about public transport (lines, prices, booking possibility, way of buying a ticket in a public transport, etc.)	0
Other information (exchange, pharmacies, medical service, taxi service, etc.- contacts, localization, etc.)	5 The National cultural landmark Duklar battlefield Valley of Death
Weather forecast	0
Additional information (transport connections, web cameras, live broadcast, etc.)	0

Tips for foreign visitors (photographs, information type „don't forget“, how to get there, how to use the product (for example in the case of spa services, in participation on traditional gastronomy events, appropriate clothing and equipment, etc.))	7
Are there any social networking site on the web?	0
Other information (for the disabled visitors, by the type of disability)	0

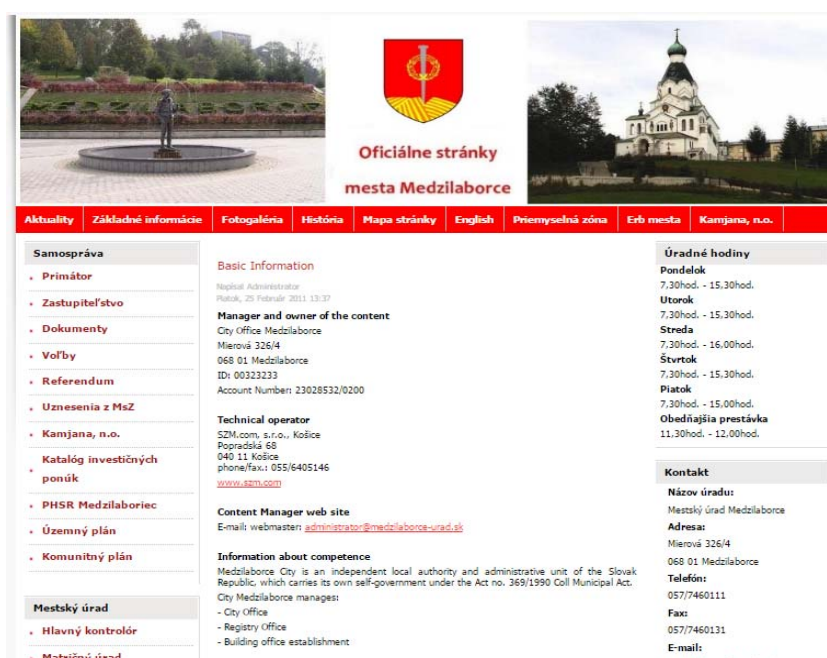
Result:

- Total: 158
- Average: 5,3

Svidník – Summary

- Slovak National Museum: 6,4
- Museum of Military History: 5,3
- Town of Svidník: 3,5

City Medzilaborce

Criteria for evaluating web pages	Evaluation
Is the web page primarily oriented (designed) for the tourism visitors?	0
Readability (contrast, type of font, easy search of contact information, etc.)	5
Consistency (uniform design, effective presentation of information, etc.)	0
Language versions, professional and attractive translation	1
Is the design of the web page attractive for the visitor (pictures or text). Is the web page treated professionally?	2
Navigation, easy search, simple orientation on the web (main menu is simple, possible easy orientation in the web, etc.)	0
Is there an interactive map with clearly marked attractions on the web page?	0
Is there a lot of advertisement on the web unrelated to tourism?	0

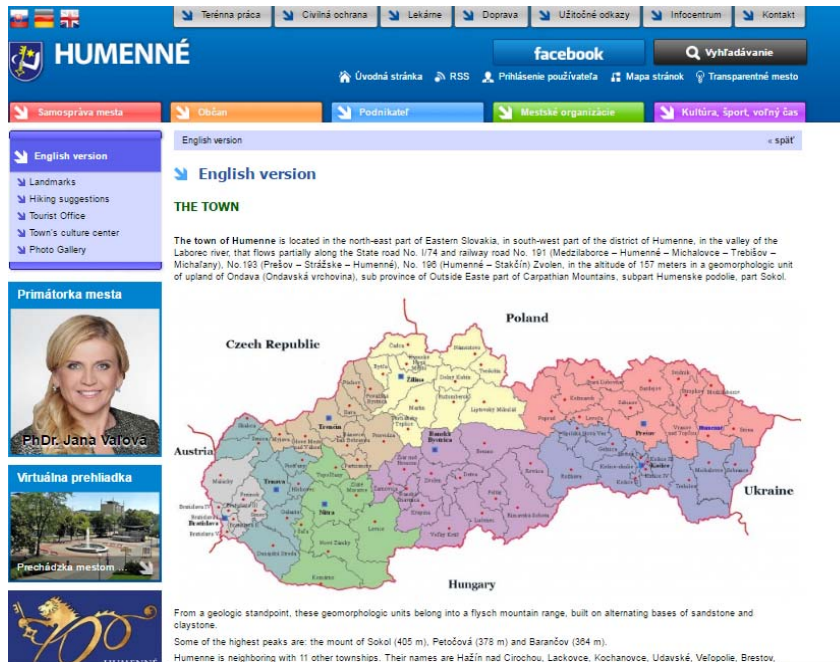
Visibility of logo, quality of logo, catchword (slogan) – if existing, is it understandable?	3
Is the web easily accessible through major search engines? (Google, etc.)	8
Information offer (information are complex, easy to look them up). Are the information interesting and submitted in way of motivating you to visit?	0
Are there any materials (dokuments) on the web possible to download?(Guide, maps, etc.)	0
Is there a searcher (seeker) on the web and does it works?	0
General information (culture, traditions, history, natural peculiarities, etc.) Is their presentation appropriate? Lines, addresses, maps, contacts for museums, etc.	0
Are there links to other web pages on the web which offer relevant information for the visitors? Are they working?	1
Are there clear topics on the web? (tourism, cycling, winter sports, wellness, exploring, sports activities, extreme sports, etc.)	0
Accommodation (Can you find every important information? Photos, prices, way of booking, localization, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	0
Board (Meal, dining) (Can you find every important information? Meals offer, photos, prices, localization, opening hours, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	0
Traditional gastronomy	
Is there a possibility of searching from services offered (like accommodation, meals, other	0

services) based on various criterias, or there is just a long list of providers on the web?	
Packages (Does the web page offers packages for the visitors?)	0
Product offers for the target audience (youth, seniors, families with children, individuals, etc.)	0
Events (when, which, contact, where, how to get there, how to get a ticket, etc.)	0
Information about public transport (lines, prices, booking possibility, way of buying a ticket in a public transport, etc.)	0
Other information (exchange, pharmacies, medical service, taxi service, etc.- contacts, localization, etc.)	0
Weather forecast	0
Additional information (transport connections, web cameras, live broadcast, etc.)	0
Tips for foreign visitors (photographs, information type „don't forget“, how to get there, how to use the product (for example in the case of spa services, in participation on traditional gastronomy events, appropriate clothing and equipment, etc.))	0
Are there any social networking site on the web?	0
Other information (for the disabled visitors, by the type of disability)	0

Result:

- Total: 20
- Average: 0,7

Town of Humenné

- first impression: total chaos
- fotogallery: bad quality of pictures (not clear)
- no pictures to texts --> visitor might question itself: unattractive?
- chaotic bullet point system in the left border

Criteria for evaluating web pages	Evaluation
Is the web page primarily oriented (designed) for the tourism visitors?	2
Readability (contrast, type of font, easy search of contact information, etc.)	1
Consistency (uniform design, effective presentation of information, etc.)	5
Language versions, professional and attractive translation	2 (fotogallery in slovak)
Is the design of the web page attractive for the visitor (pictures or text). Is the web page treated professionally?	2 (no pictures)

Navigation, easy search, simple orientation on the web (main menu is simple, possible easy orientation in the web, etc.)	9 (not many topics)
Is there an interactive map with clearly marked attractions on the web page?	1 (PDF map with attractions)
Is there a lot of advertisement on the web unrelated to tourism?	10
Visibility of logo, quality of logo, catchword (slogan) – if existing, is it understandable?	0
Is the web easily accessible through major search engines? (Google, etc.)	8
Information offer (information are complex, easy to look them up). Are the information interesting and submitted in way of motivating you to visit?	7
Are there any materials (dokuments) on the web possible to download?(Guide, maps, etc.)	1
Is there a searcher (seeker) on the web and does it works?	9
General information (culture, traditions, history, natural peculiarities, etc.) Is their presentation appropriate? Lines, addresses, maps, contacts for museums, etc.	4 No address, contacts for museums
Are there links to other web pages on the web which offer relevant information for the visitors? Are they working?	1 (slovaktrail)
Are there clear topics on the web? (tourism, cycling, winter sports, wellness, exploring, sports activities, extreme sports, etc.)	5
Accommodation (Can you find every important information? Photos, prices, way of booking, localization, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	0

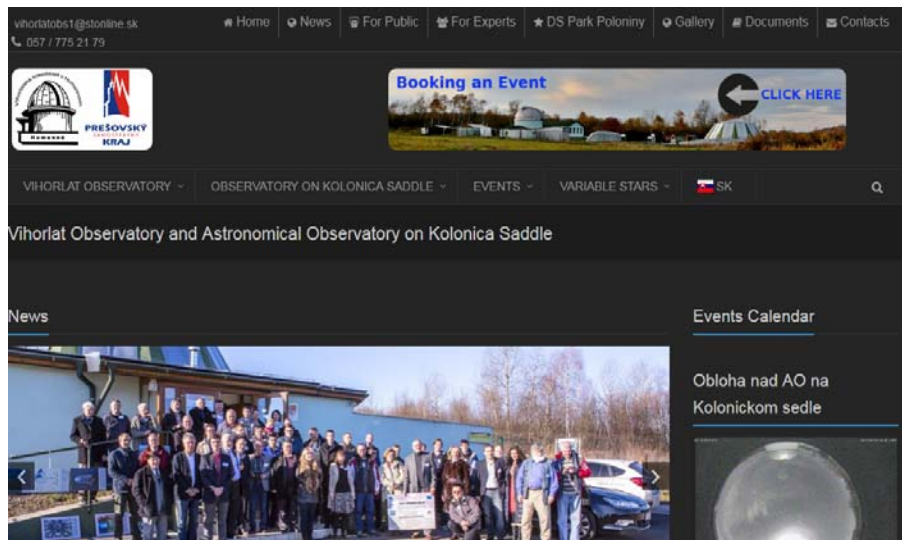
Board (Meal, dining) (Can you find every important information? Meals offer, photos, prices, localization, opening hours, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	0
Traditional gastronomy	0
Is there a possibility of searching from services offered (like accommodation, meals, other services) based on various criterias, or there is just a long list of providers on the web?	0
Packages (Does the web page offers packages for the visitors?)	0
Product offers for the target audience (youth, seniors, families with children, individuals, etc.)	0
Events (when, which, contact, where, how to get there, how to get a ticket, etc.)	0
Information about public transport (lines, prices, booking possibility, way of buying a ticket in a public transport, etc.)	0
Other information (exchange, pharmacies, medical service, taxi service, etc.- contacts, localization, etc.)	0
Weather forecast	1 (in slovak)
Additional information (transport connections, web cameras, live broadcast, etc.)	0
Tips for foreign visitors (photographs, information type „don't forget“, how to get there, how to use the product (for example in the case of spa services, in participation on traditional gastronomy events, appropriate clothing and equipment, etc.))	0
Are there any social networking site on the web?	8 (facebook)
Other information (for the disabled visitors, by the type of disability)	0

Result:

- Total: 76
- Average: 2,5

Humenné - Vihorlat Observatory and Astronomical Observatory on Kolonica Saddle

Criteria for evaluating web pages	Evaluation
Is the web page primarily oriented (designed) for the tourism visitors?	6
Readability (contrast, type of font, easy search of contact information, etc.)	10
Consistency (uniform design, effective presentation of information, etc.)	9
Language versions, professional and attractive translation	7
Is the design of the web page attractive for the visitor (pictures or text). Is the web page treated professionally?	10
Navigation, easy search, simple orientation on the web (main menu is simple, possible easy orientation in the web, etc.)	8

Is there an interactive map with clearly marked attractions on the web page?	0
Is there a lot of advertisement on the web unrelated to tourism?	10
Visibility of logo, quality of logo, catchword (slogan) – if existing, is it understandable?	6
Is the web easily accessible through major search engines? (Google, etc.)	8
Information offer (information are complex, easy to look them up). Are the information interesting and submitted in way of motivating you to visit?	7
Are there any materials (dokuments) on the web possible to download?(Guide, maps, etc.)	7
Is there a searcher (seeker) on the web and does it works?	0
General information (culture, traditions, history, natural peculiarities, etc.) Is their presentation appropriate? Lines, addresses, maps, contacts for museums, etc.	0
Are there links to other web pages on the web which offer relevant information for the visitors? Are they working?	10
Are there clear topics on the web? (tourism, cycling, winter sports, wellness, exploring, sports activities, extreme sports, etc.)	8 Vihorlat Obervatory, Observatory on Kolonica Saddle, Events, Variable Stars
Accommodation (Can you find every important information? Photos, prices, way of booking, localization, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	0
Board (Meal, dining) (Can you find every important information? Meals offer, photos, prices, localization, opening hours, contacts to	0

providers, their web pages, phones and emails, etc.)	
Traditional gastronomy	0
Is there a possibility of searching from services offered (like accommodation, meals, other services) based on various criterias, or there is just a long list of providers on the web?	0
Packages (Does the web page offers packages for the visitors?)	0
Product offers for the target audience (youth, seniors, families with children, individuals, etc.)	1
Events (when, which, contact, where, how to get there, how to get a ticket, etc.)	3 Only Events in the past
Information about public transport (lines, prices, booking possibility, way of buying a ticket in a public transport, etc.)	0
Other information (exchange, pharmacies, medical service, taxi service, etc.- contacts, localization, etc.)	0
Weather forecast	0
Additional information (transport connections, web cameras, live broadcast, etc.)	0
Tips for foreign visitors (photographs, information type „don't forget“, how to get there, how to use the product (for example in the case of spa services, in participation on traditional gastronomy events, appropriate clothing and equipment, etc.))	0
Are there any social networking site on the web?	0
Other information (for the disabled visitors, by the type of disability)	0

Result:

- Total: 110
- Average: 3,7

Town of Bardejov

- the **scrolling was annoying** (zeitversetzt) --> not good for practical use --> website should be still have practical use and no Hokuspokus/fuss/mumbo-jumbo/conjuring tricks
- top: „lost-and-found“, „Where to put waste in the city“ (can put together with the own topic: „What separated what not“ --> is more or less the same)
- many topics may be **bundled** with one headline
- maybe too much extras, when you read the text and the mouse is over the text the text gets filled with **blue colour** (always), distracts reader from the text--> annoying --> keep it simple
- **links** should be opened in an **extra window**
- some **topics** don't belong to the topic tourism e.g. shoe repair, veterinary clinic, notary offices, cleaning (--> not for tourists, but interesting for the hosts)...

Criteria for evaluating web pages	Evaluation

Is the web page primarily oriented (designed) for the tourism visitors?	9 (also other inf.)
Readability (contrast, type of font, easy search of contact information, etc.)	10 (Information for you - Contact)
Consistency (uniform design, effective presentation of information, etc.)	9
Language versions, professional and attractive translation	4 (e.g. Krivé --> to False / Falsch)
Is the design of the web page attractive for the visitor (pictures or text). Is the web page treated professionally?	10 (in a very good relation)
Navigation, easy search, simple orientation on the web (main menu is simple, possible easy orientation in the web, etc.)	10 (Tourism as topic --> red main importance, grey additional)
Is there an interactive map with clearly marked attractions on the web page?	8 (map, but without attraction, BuT mobile city guide to install --> is it in en/de?, Virtual Tour could not be opened because of Virus; List of Objects)
Is there a lot of advertisement on the web unrelated to tourism?	10 (no)
Visibility of logo, quality of logo, catchword (slogan) – if existing, is it understandable?	7 (emblem + Good Idea Slovakia)
Information offer (information are complex, easy to look them up). Are the information interesting and submitted in way of motivating you to visit?	10
Are there any materials (dokuments) on the web possible to download?(Guide, maps, etc.)	4 PDF of management plan of world heritage sites: did not open http://www.bardejov.sk/turizmus/pamiatky Cycle route --> not possible to download http://www.bardejov.sk/turizmus/kam-na-vylet
Is there a searcher (seeker) on the web and does it works?	10

General information (culture, traditions, history, natural peculiarities, etc.) Is their presentation appropriate? Lines, addresses, maps, contacts for museums, etc.	10 (monuments, Culture and Sports, Museums with links, wooden churches, cycling routes, royal towns, the most interesting social, business, cultural and sports events)
Are there links to other web pages on the web which offer relevant information for the visitors? Are they working?	10
Are there clear topics on the web? (tourism, cycling, winter sports, wellness, exploring, sports activities, extreme sports, etc.)	10 (Where to go: Wooden Churches, cycling routes, autostrasy, Spa, most interesting, royal towns, relaxing facilities sport)
Accommodation (Can you find every important information? Photos, prices, way of booking, localization, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	10 (link to websites of hotels, pensions, other accomm., lodging facilities around Barejov; no prices)
Board (Meal, dining) (Can you find every important information? Meals offer, photos, prices, localization, opening hours, contacts to providers, their web pages, phones and emails, etc.)	9
Traditional gastronomy	0
Is there a possibility of searching from services offered (like accommodation, meals, other services) based on various criterias, or there is just a long list of providers on the web?	0 (long list)
Packages (Does the web page offers packages for the visitors?)	0
Product offers for the target audience (youth, seniors, families with children, individuals, etc.)	0
Events (when, which, contact, where, how to get there, how to get a ticket, etc.)	1 (PDF in slovak)

Information about public transport (lines, prices, booking possibility, way of buying a ticket in a public transport, etc.)	4 (lines, but no prices, link to public transport, but website is in slovak)
Other information (exchange, pharmacies, medical service, taxi service, etc.- contacts, localization, etc.)	10 (post office, health service, dental practice, pharmacies, car repair, gas station, heirdresser, shopping centres, shoe repar, banks,....)
Weather forecast	1 (doesnt work)
Additional information (transport connections, web cameras, live broadcast, etc.)	10 (forthcoming events, partner cities, virtual tours, list of objects, city newspaper, QR code, noticeboar, nr of visits,)
Tips for foreign visitors (photographs, information type „don't forget“, how to get there, how to use the product (for example in the case of spa services, in participation on traditional gastronomy events, appropriate clothing and equipment, etc.))	1 (however, mobile city guide)
Are there any social networking site on the web?	0
Other information (for the disabled visitors, by the type of disability)	0

Result:

- Total: 187
- Average: 6,2

General Remarks about the Website Analysis

- Good photos with high quality are important
- Good management of photos and text (have to support each other)
- Sometimes less text – only main information: visitor should have the option to read more (button) if he wants
- Focus on translation in English (maybe the first issue to catch the visitors interest for the destination assumed he wants to choose between destinations in Slovakia)
- Keep webpage simple and clear
- Visitor must have the feeling that he is welcomed and desired – Webpage must convince
→ therefore set value on quality (working links, translation in english, clear photos, offer of every kind of information)

Website Analysis – Ranking

Destination or Organization	Average Points
1. Tokaj Region	7
2. Slovak National Museum (Svidník)	6,4
3. Bardejov	6,2
4. Museum of Military History (Svidník)	5,3
5. Dolny Zemplin	4,8
5. Thermal Park Sirava	4,8
6. Virhorlat Observatory and Astronomical Observatory on Kolonica Saddle (Humenné)	3,7
7. Town of Svidník	3,5
8. Michalovce	3
9. Humenné	2,5
10. City Medzilaborce	0,7

Website Analysis – Remarks towards the Ranking

- Museum, Spas etc. (*in italic*) can not really be compared to the destination by the same evaluating questionnaire (in general they have a worse ranking because of no accommodation facilities etc.)
  - Nevertheless in general there are better ranked because of a more professional design
→ private organizations
  - All of the Websites present a friendly image of the destination – but – because of the lack of information we have to give a lot of „0“ according to the table of criteria
- ➔ Space for future improvement!

Príloha 7: Ubytovacie zariadenia vo vybraných okresoch východného Slovenska

Bardejov

Hotel Astória*** je historickou dominantou Bardejovských Kúpeľoch a nachádza sa v centre Kúpeľov. Hotel bol postavený v roku 1898 a pri výzdobe fasády a výtvarnej výzdobe interiéru bola použitá neorenesančná a neobaroková ornamentika. Astória je prepojená chodbou s kúpeľným domom – Balneoterapiou. Hotel ponúka vo svojich priestoroch veľké množstvo služieb a apartmán superior.

Hotel BELLEVUE*** sa nachádza na okraji historického mesta Bardejov oceneného cenou UNESCO, približne 2km od centra. Je zaradený do kategórie trojhviezdičkových hotelov. Rozprestiera sa na vyvýšenom mieste, ktoré je vzdialené od rušných komunikácií a mestského hluku a zároveň poskytuje krásny výhľad na panorámu mesta a celého okolia. Hotel taktiež ponúka izbu úrovne superior a apartmány.

Svidník

Hotel Rubín sa nachádza v centre mesta Svidník na pešej zóne. Má kapacitu 54 miest. Hotel má reštauráciu, kaviareň, bar, salónik, mládežnícky rockový klub, rokovaciu miestnosť a vlastné parkovisko.

Medzilaborce

Penzión šport sa nachádza v Medzilaborciach a ponúka ubytovanie pre všetkých návštevníkov. Celková kapacita ubytovania je 42 miest. V ponuke sú jednolôžkové a dvojlôžkové izby a apartmány. Reštaurácia penziónu ponúka jedlá z tradičnej slovenskej kuchyne.

Michalovce

Hotel – Slnecný dvor** sa nachádza na periférii širšieho centra Michaloviec. Hotel ponúka služby s vysokým štandardom, komfortné vybavené izby a exkluzívne apartmány. Hotel ponúka svojim návštevníkom steakovú reštauráciu.

Príloha 8: Destinačný manažment vybraných okresov východného Slovenska

Krajská organizácie cestovného ruchu Severovýchod Slovenska (SVS)

KOCR SVS sa prostredníctvom aktívnej spolupráce svojich členov a ďalších subjektov v cestovnom ruchu, skvalitňovaním marketingu, vzdelávania, propagácie, rozširovaním produktov a služieb, usiluje o zvýšenie návštevnosti destinácie Severovýchodného Slovenska. Aktívne sa usiluje o vytváranie priaznivých podmienok a realizáciu aktivít zameraných na rozvoj cestovného ruchu na území svojich členov, ktorých záujmy chráni. Členovia KOCR Severovýchod Slovenska

1. Vyšší územný celok Prešovský samosprávny kraj,
2. Oblastná organizácie cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš,
3. Oblastná organizácia cestovného ruchu Vysoké Tatry - Podhorie,
4. Oblastná organizácia cestovného ruchu Severný Spiš - Pieniny,
5. Oblastná organizácia cestovného ruchu Región Vysoké Tatry,
6. Oblastná organizácia cestovného ruchu Tatry - Spiš - Pieniny,
7. Oblastná organizácia cestovného ruchu Šariš - Bardejov,
8. Oblastná organizácia cestovného ruchu Región Šariš.

V roku 2016 sa organizácia podieľala na nasledujúcich projektoch:

1. Projekt LEGENDARIUM 2

Projekt sa skladá z troch produktových častí. Prvou časťou je multimedialná geolokačná hra určená do mobilných zariadení a tabletov. Druhou časť projektu tvorí fotoalbum s nálepkami a treťou časťou je CD nosič so zvukovými nahrávkami rozprávok o legendách Prešovského kraja. Projekt sa začal realizovať začiatkom júna 2015. V roku 2015 bola spustená prvá verzia projektu LEGENDARIUM 1, ktorá pozostávala z 10 lokalít, z 10 príbehov a 10 hrdinov Prešovského kraja. Lokalitami boli Vysoké Tatry, Kežmarok, Levoča, Stará Ľubovňa, Červený Kláštor, Sabinov, Prešov, Bardejov, Medzilaborce a Snina. V roku 2016 bol projekt vylepšený na LEGENDARIUM 2 a bolo pridaných 5 ďalších lokalít, 5 nových príbehov a 5 hrdinov Prešovského kraja. Hra je spustená počas letnej sezóny do konca septembra.

2. Projekt Objavujme - súťaž Objavuj Prešovský kraj 2016 - mobilná aplikácia na putovanie Slovenskom a hľadaním vopred určených lokalít. V súčasnosti sa projekt realizuje v Bratislavskom a Prešovskom kraji. Súčasťou projektu je súťaž zameraná na objavovanie lokalít a uverejňovanie najlepších fotografií daných lokalít. Pozostáva z troch druhov úloh, ktorými sú lokalizačná, kvízová a fotografická úloha.

3. Projekt cyklopátranie Prešovským krajom 2016 - súťažná turistická hra pre mobilné zariadenia, ktorá vychádza z projektu Objavujme.

4. Projekt Choď a foť! 2016 - štvrtý ročník súťaže, ktorej cieľom je podporiť cestovný ruch a získať kvalitné zábery vhodné na propagáciu destinácie Prešovský kraj. Ukončenie súťaže prebieha slávnostnou vernisážou fotografií a vyhlásením víťazov dvanástich najlepších fotografií, ktoré sú následne použité na vytvorenie kalendára Objav Prešovský kraj 2017.

V rámci svojej činnosti sa venuje aj propagačným činnostiam, ako napr. tlač letákov a plagátov k jednotlivým projektom, tlač kalendárov Objavuj Prešovský kraj, tlač cykloturistických máp v slovenskom a poľskom jazyku, tlač propagačných materiálov múzeí a galérií Prešovského kraja, vydávanie CD a DVD prehrávačov k projektu LEGENDARIUM a vytvorenie maskotov destinácie mníchov Johanna a Cypriána.

Oblasťná organizácia cestovného ruchu Šariš - Bardejov bola založená 19. novembra 2012 v meste Bardejov. Zakladateľmi sú mesto Bardejov, Bardejovské kúpele a.s., Adrián Lozák s.r.o., Kultúrne a turistické centrum Bardejov. Cieľom organizácie je vybudovať na území regiónu významnú domácu a medzinárodne renomovanú destináciu cestovného ruchu, prostredníctvom tvorby a realizácie oficiálnej marketingovej a komunikačnej stratégie destinácie a aktívnej spolupráce s domácimi i zahraničnými partnermi. Najznámejšie projekty OOCR „Šariš - Bardejov“

1. Ulička remesiel v Bardejove,
2. Revitalizácia minerálneho prameňa v Dlhej Lúke,
3. Mystériá,
4. Obnova mestského opevnenia, južná časť – archeologický výskum 2. etapa,
5. Reštaurovanie kamenných konzol ochodze Školskej bašty v Bardejove,
6. Obnova strechy Hrubej bašty v Bardejove,
7. Vedecká konferencia Bardkontakt 2016,
8. Obnova fasády na Bašte severnej (archívnej) v Bardejove,
9. Reštaurovanie a trvalé premiestnenie Pomníka Jozefa II. z Cintorína sv. Anny v Bardejove,
10. Organové dni Jozefa Grešáka,
11. a iné.

Oblasťná organizácia cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš vznikla 24. februára 2012 v Humennom, kde v súčasnosti aj sídli. Medzi jej členov patria mestá Humenné, Vranov nad Topľou, Snina, Medzilaborce, obce Malá Domaša a Bžany, Hotel Alibaba, Hotel Zelená Lagúna a ďalšie podnikateľské subjekty.

OOČR sleduje nadnárodné programy rozvoja cestovného ruchu s konečným cieľom prispieť ku zvýšeniu kvality života v tomto regióne. Publikuje brožúru s názvom Relax, Šport a zdravie Horného Zemplína, v ktorej sa nachádza charakteristika regiónu, turistické atrakcie regiónu, historické objekty a pamiatky, múzeá a galérie, chránené územia, agroturistika, ubytovanie a reštaurácie, informácie o regióne, fotogaléria, voľno - časové aktivity. Publikácia je 4-jazyčná (AJ, RJ, PJ, SJ).

V Prešovskom kraji pôsobia okrem oblastných organizácií aj dve regionálne rozvojové agentúry, a to Agentúra regionálne rozvoja Prešovského samosprávneho kraja a Regionálna rozvojová agentúra Svidník. K rozvoju cestovného ruchu v regióne výrazne prispievajú aj občianske združenia, neziskové organizácie a združenie mikroregiónov, z ktorých najznámejšími sú občianske združenie Different, občianske združenie Náš Bardejov, občianske združenie Dobrá myšlienka, občianske združenie PRO REGIO, nezisková organizácia Aevis, Hornošarišské osvetové stredisko, Klub slovenských turistov (KST). Dnes už nečinné avšak v minulosti veľmi významné boli združenie mikroregiónu Makovica a nezisková organizácia GEO. Agentúra regionálne rozvoja Prešovského samosprávneho kraja vznikla v roku 2003 ako rozvojová agentúra - príspevková organizácia. V decembri 2004 bola transformovaná na Agentúru regionálneho rozvoja ako združenie právnických osôb. V súčasnosti má 11 zamestnancov. Riaditeľom je Ing. Artúr Benes.

Jej hlavnými úlohami sú:

- príprava a koordinácia prác súvisiacich so strategickými dokumentmi regionálneho rozvoja v Prešovskom samosprávnom kraji,
- príprava programov a projektov regionálneho rozvoja v súlade so strategickými dokumentmi Európskej komisie, Vlády Slovenskej republiky a Prešovského samosprávneho kraja,
- propagácia regiónu doma a v zahraničí a získavanie investorov pre región,
- vykonávanie sprostredkovateľskej, vydateľskej, propagačnej a reklamnej činnosti v rozsahu a v súlade so svojim poslaním regionálneho osvetového zariadenia,

- realizácia praktických aktivít zameraných na regionálny rozvoj a podporu zamestnanosti,
- aktívne vyhľadávanie a podpora finančne, technicky, materiálne a odborne ekologických a trvalo udržateľných projektov.

Regionálna rozvojová agentúra Svidník vznikla 18. novembra 1996 ako záujmové združenie právnických osôb pôsobiace hlavne na území miest Svidník a Bardejov, ale aj v ostatných častiach Prešovského samosprávneho kraja a na slovensko-poľskom pohraničí. Je členom Slovenskej asociácie regionálnych rozvojových agentúr. Jej poslaním je prispieť k hospodárskemu a sociálnemu rozvoju regiónu podporou malého a stredného podnikania.

Úlohy:

- vypracovávanie zámerov, podnikateľských a rozvojových projektov,
- zabezpečovanie školiacej a vzdelávacej činnosti,
- organizovanie výstav a vydávanie propagačných materiálov.

Členovia:

- Okresný úrad Svidník,
- Mesto Svidník,
- Združenie podnikateľov Slovenska,
- OZ pre rozvoj CR Nízke Beskydy,
- Združenie mikroregiónu Beskydy,
- Združenie mikroregiónu Makovica,
- Združenie mikroregiónu Topoľak,
- Združenie mikroregiónu Lodomirka.

Regionálna rozvojová agentúra Svidník úzko spolupracuje s dvomi poľskými inštitúciami, ktoré sú dôležitými aktérmi slovensko-poľskej spolupráce. Sú nimi Karpatská agentúra regionálneho rozvoja, Rzeszów a Stowarzyszenie Euroregion Karpacki Polska, Rzeszów.

Agentúra od svojho vzniku vypracovala 194 podnikateľských zámerov, 166 rôznych projektov a taktiež vypracovávala 21 vlastných projektov, napr.:

- Vojenské cintoríny z 1. svetovej vojny – publikácia v slovensko-poľskej mutácii,
- Propagácia turistického ruchu v regióne Horný Šariš,

- Kultúrne dedičstvo, jeho propagácia a reprezentácia v zahraničí,
- Drevené kostolíky v okolí Svidníka,
- Pohľad do histórie ľudu a lesov Poduklianskeho regiónu,
- Karpatská kuchyňa.

Občianske združenie Different pôsobí od roku 2004 so sídlom v obci Andrejová v okrese Bardejov. Poslaním združenia je podpora a rozvoj kultúrnych aktivít v meste Bardejov oživením priestorov kultúrno - komunitného centra Bašta a ich sprístupnenie širokej verejnosti. V roku 2015 vyhralo združenie Different za svoju aktivitu komunitný grant v hodnote 7950 €.

Bašta je kultúrnou pamiatkou mesta Bardejov postavená v 15. storočí. Pôvodne slúžila ako sklad streliva. V polovici 20. storočia Bašta vyhorela a od 90. rokov sa priestory nevyužívali. Od roku 2012 je Bašta na 10 rokov v prenájme občianskeho združenia Different.

Súčasťou projektu boli nasledovné aktivity:

- Projekt Komunita (r. 2013) - tvorba krátkych študentských filmov do 10 min. na vybrané témy (Môj život v meste, Môj voľný čas a moja tvorba, Moja Bašta).
- Bašta a jej história (r. 2013) - získavanie a vyhodnocovanie informácií o histórii Bašty, získavanie nových dobrovoľníkov, kultúrno-komunitné akcie priamo v Bašte.
- Zelený Bardejov (r. 2013) - vytvorenie aktívnej a funkčnej databázy ekologických aktivít na území mesta a v jeho blízkom okolí, ponúknuť verejnosti súhrnné informácie o chránených i originálnych prírodných krásach v okolí mesta, čím sa zlepší turistický ruch (chránené územia, lokality, studničky, cyklotrasy...) a informovať verejnosť o aktuálnych ekologických problémoch v meste, aktivitách na ich zlepšenie, o možnostiach vlastného prístupu k ekológii.
- Festival Jeden Svet - v roku 2016 organizovaný už 11.-krát.
- Benefičný beh na podporu centra Bašta
- Kino Kameň (r. 2016).

Občianske združenie Náš Bardejov

Hlavným projektom sú Bardejovské potulky - myšlienka predstaviť občanom mesta dávnu i nedávnu históriu Bardejova. Pod vedením archeológa, historika, hudobníka a sprievodcu Mgr. Petra Harčara sa raz v mesiaci (každú tretiu nedeľu) uskutočňujú pešie

potulky mestom. Každá potulka má inú tému a inú trasu. Často sa jej účastníci dostanú na bežne neprístupné miesta a dozvedia sa zaujímavosti z histórie i súčasnosti Bardejova. Vstupenky je možné si zakúpiť z turistickej informačnej kancelárii v Bardejove za 1,50 €. Priamo na mieste sa vstupenky predávajú za 2 €.

Zrealizované a plánované témy na potulky mestom Bardejov:

- 2011: Bardejovskí židia I., Pôstna potulka, Život pred bránami, Od východu na západ, Historizmus, Zborovský hrad, Zeleň Bardejova, Bardejovskí židia II., Opevnenie, Františkánsky kostol, Bazilika sv. Egídia I., Evanjelický kostol,
- 2012: Najstarší Bardejov, Začiatky stredoveku, Strechy a podkrovia, Voda a vlnky, Bardejovská kalvária, Bardejovské kúpele, Bardejovské naj..., Opevnenie II., Sv. Anna, Vianoce v Bardejove, Bardejov v 17. Stor., Archív mesta,
- 2013: 17. Storočie, Archív mesta, Bazilika a jej oltáre, Cechy starého Bardejova, Zvony starého Bardejova, Sprievodcovská potulka, Židia III. Bikur cholim, Zborovský hrad, Pivná potulka, Opevnenie III., Prírodovedné múzeum, Ulice starého Bardejova,
- 2014: Prírodovedné múzeum, Sv. Peter a Pavol, Knižná, Slobodné kráľovské mesto, Cechy II. – tkáči, Vínna, Židia IV. – cintorín, Bardejovské kúpele, Školská, Opevnenie IV., Bazilika IV. – svätci, Právo a spravodlivosť,
- 2015: Sv. Michal (kaplnka na okraji), Zbojníci (3 dni ma naháňali), Cesty (z mesta do mesta), Františkáni (kláštor), Cechy III., Každodennosť v stredoveku, Židia V., Bardejovské kúpele III. (hlavy pomazané), Bývanie (od zemnice k paneláku), Bazilika V. (od kostola k bazilike), Opevnenie V. (hradby na hranici), Osobnosti (Ján Andraščík),
- 2016: Bardejov UNESCO, Gotický Bardejov a Matej Korvín, Radnica (dáma na námestí), Barokový Bardejov (a jeho anjeli), Cechy IV. (ohnivé remeslá), Zborov (viac ako dedina), Židia V. (onovená synagóga), Bardejovské Kúpele (Villa Rákoczi), Renesančný Bardejov a Leonrad Stöckel, Sv. Jakub (skrytá kaplnka), Bazilika VI. (tajomstvá a poklady), Osobnosti II. (Viktor Miškovský)
- 2017: Keď k nám príde návšteva, Zlato a zlatníci, Radnica a jej poklady, Pomníky a pamätníky, Cechy V. (odev a obuv) - 21.05.2017, Gaboltov pútnici, Židia VI. (synagóga), Bardejovské kúpele IV. (Alžbeta a Astória), Stredoveký obchod, Expozícia Ikony, Bazilika VII., Osobnosti III. (Alois Jirásek).

Ďalšie projekty:

- Projekt Obnovme si svoj dom (r. 2012) - reštaurátorský výskum interiéru a exteriéru Kláštora františkánov v Bardejove. Obnova areálu bývalého františkánskeho kláštora (národná kultúrna pamiatka) v Bardejove. Celý areál majú v prenájme na 35 rokov. S františkánmi bola podpísaná nájomná zmluva, za spolupráce pracovníkov Krajského pamiatkového úradu sa vypracovala štúdiu a celý priestor so zapojením miestnej komunity sa plánuje pretvoriť na verejný park pre matky s deťmi, mládež, seniorov a návštevníkov mesta.
- Program voľno - časové zóny bez bariér (r. 2013) - názov projektu: Preč s bariérami. Cieľom projektu je vytvoriť príjemnú bezbariérovú oddychovú zónu v areáli františkánskeho kláštora v centre Bardejova. Výstavba prebieha na základe spolupráce dobrovoľníkov a neziskových organizácií pod dohľadom Slovenského zväzu telesne postihnutých.
- Projekt Kamenné hradby, živá reťaz - Cieľom je v spolupráci s dobrovoľníkmi odstrániť burinu, odkryť a očistiť časť opevnenia, a zbúranie a odstránenie nelegálnej budovy, ktorá stojí priamo na opevnení. Súčasťou projektu je aj medializácia zámeru a aktivít.
- Projekt Stratený park oživa - vybudovanie spevneného chodníka v parku, priestoru pre posedenie, osadenie v parku lavičky a odpadkových košov, odstránenie ďalšej nelegálnej stavby rozlohou cca 150 m², vykosenie od náletových drevín lužného brehu vodnej priekopy v parku v dĺžke 130 metrov. V parku sa v tomto projekte uskutočnili 2 veľké brigády a park bude ďalej udržiavaný z vlastných zdrojov aj po ukončení projektu.

Občianske združenie Dobrá myšlienka vzniklo v roku 2008. Jeho cieľom je zušľacht'ovanie turistických chodníkov, osádzanie informačných tabúľ, smerovníkov, obnovovanie vyhliadok, organizácia rôznych tematických stretnutí a možnosť brigády pre dobrovoľníkov.

Úspešne ukončené projekty:

- Od Radničného námestia k Ľudovému prameňu v Bardejovských Kúpeľoch,
- Chodníkmi do minulosti a k zdraviu,
- „Skultúrnenie“ vrcholu Magura,
- Uchovaňa rusinských tradícií v našim valaľi,
- Magura- „Legendárny vrch“ nad Bardejovom,

- Spolu na dvoch kolesách,
- Čerešňový Mníchovský potok.

V súčasnosti prebieha realizácia projektu „Cez kopec do kúpeľov“, ktorého cieľom je vytvoriť priaznivejšie podmienky pre trávenie voľného času v prírode nie len návštevníkom, ale aj obyvateľom regiónu. Projekt je podporovaný Komunitnou nadáciou v Bardejove.

Občianske združenie PRO REGIO bolo založené 19. septembra 2002 pod názvom Regionálna športová škola 4 SPORT so sídlom v meste Prešov. Svoje aktivity vykonáva v ôsmich oblastiach, ako:

- regionálne - vyrovňovanie regionálny disparít,
- hospodárske - hospodársky rast spoločnosti a regiónov,
- sociálne – rozvoj spoločnosti založenej na princípoch solidarity,
- kultúrne – organizovanie a podpora kultúrnych aktivít,
- športové – organizovanie a podpora športových aktivít,
- spoločenské – organizovanie a podpora spoločenských aktivít,
- rozvoj malého a stredného podnikania,
- rozvoj cestovného ruchu pri zachovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja.

Činnosti združenia sú zamerané na medzinárodnú spoluprácu vo všetkých oblastiach.

Zrealizované projekty:

- Zvyšovanie absorpčnej schopnosti regiónu formou dovzdelávania zamestnancov mimovládnych organizácií a zamestnancov verejnej správy (r. 2008),
- Projekt rekonštrukcie a dostavby Športovej haly (r. 2006-2007),
- Slovensko-Poľský turnaj priateľstva (r. 2006).

Zrealizované podujatia:

- UMBRO 4 SPORT CUP, od r. 2003 ADIDAS 4 SPORT CUP - Medzinárodný zimný halový futbalový turnaj mládeže za účasti vyše 120 chlapčenských družstiev z 9 krajín Európy.
- FRAGARIA CUP - organizovaný každoročne od roku 2002 - Medzinárodný letný futbalový turnaj mládeže za účasti viac ako 230 chlapčenských a dievčenských družstiev z 19 krajín Európy a Ázie.

- KEMPA 4 SPORT CUP - organizovaný každoročne od roku 2007 - Medzinárodný zimný hádzanársky turnaj mládeže za účasti vyše 60 dievčenských a chlapčenských družstiev zo 14 krajín Európy.
- SARIUS CUP - každoročne organizovaný od roku 2009 - Medzinárodný letný hádzanársky turnaj mládeže za účasti vyše 80 družstiev z 11 krajín Európy.

Nezisková organizácia GEO ukončila svoju činnosť. Organizácia bola založená v roku 2005 so zámerom pomôcť subjektom v prihraničnom regióne, na Slovensku a v Poľsku, v štádiu prípravy, spracovania a realizácie projektových zámerov, v rámci prenosu informácií, vzdelávania ľudských zdrojov a aktivít, podporujúcich rozvoj cezhraničnej a medzinárodnej spolupráce. Jej poslaním bolo zhromaždiť, analyzovať všetky dostupné informácie a poskytnúť obciam i zainteresovaným subjektom reálny obraz stavu vybraného regiónu z hľadiska možnosti rozvoja cestovného ruchu a podpory turizmu.

Nezisková organizácia Aevis je environmentálnou nadáciou pre divokú prírodu založená 29. február 2016 so sídlom v meste Snina. Jej poslaním je:

- ochrana životného prostredia prostredníctvom návratu divokej prírody a zachovávania prírodných hodnôt,
- podpora regionálneho rozvoja, miestnych komunít a zachovania kultúrnych hodnôt predovšetkým prostredníctvom prírodného turizmu,
- podpora spolupráce medzi subjektmi verejného a súkromného sektora,
- vzdelávanie a výchova najmä v oblasti ochrany divokej prírody, zachovávania prírodných a kultúrnych hodnôt prírodného turizmu.

Projekty - nadačné fondy:

- Návrat divokej prírody,
- Rozvoj prírodného turizmu (ekoturizmus) – vízia dlhodobej udržateľnosti.

Princípy:

- minimalizovať negatívne dopady turizmu na krajinu a miestnych obyvateľov,
- poskytovať pracovné príležitosti a finančné výhody pre miestnych obyvateľov,
- posilňovať postavenie miestnych obyvateľov,
- generovať prostriedky na zachovanie prírodných a kultúrnych hodnôt územia,

- budovať environmentálne a kultúrne povedomie a rešpekt.

Arolla fond - finančná podpora záujmových skupín občanov, mimovládnych neziskových organizácií, občianskych iniciatív, samosprávy alebo jednotlivcov, ktorí sa aktívne angažujú v ochrane divokej prírody.

Vlčie hory – v najbližších desiatich rokoch Východné Karpaty známe v celej Európe ako atraktívna destinácia pre ľudí, ktorí chcú stráviť čas v divokej prírode.

Hornošarišské osvetové stredisko (HOS) je regionálna kultúrna, informačná, poradenská a vzdelávacia inštitúcia v osvetovej činnosti so sídlom v meste Bardejov. Zastrešuje amatérske kultúrne a verejné vzdelávanie, ktorého cieľom je vytvoriť podmienky na rozvoj miestnych a regionálnych kultúr, vzbudiť verejný záujem o umelecké a kultúrne aktivity, zachovávať kultúrne symboly regiónu a poskytnúť kultúrne a vzdelávacie aktivity občanom všetkých národností a vekových kategórií.

Ponúka odborné rady a metodický prístup v kultúre a vo vzdelávaní, pripravuje a implementuje kultúrne a vzdelávacie programy, vytvára projekty a programy v spolupráci s mestom Bardejov a obcami v okrese. Medzi ďalšie jej aktivity patria hudobné a tanečné vystúpenia, umelecké výstavy, festivaly, súťaže, tvorivé dielne, umelecké kurzy, vzdelávacie aktivity, ľudová kultúra a umenie.

Klub slovenských turistov (KST) je okresné združenie so sídlom v Bardejove, ktoré vzniklo v septembri v roku 1990. Predstavuje viac ako 20 000 členov združených v 550 miestnych odboroch KST a kluboch. Činnosť združenia je zameraná na rôzne druhy turistiky (pešej, lyžiarskej, vodnej, vysokohorskej, cyklistickej, jazdeckej, zdravotne postihnutých, kempingu a karavaningu, mládeže), v táborení a ochrane prírody. Verejnoprospešnou aktivitou, napríklad značením turistických trás, prispieva k vytváraniu podmienok na rozvoj turistiky, športu, cestovného ruchu, kultúry i ochrane prírody a poskytuje tak možnosť pričinenia aj sa domáceho obyvateľstva. Od roku 1921 vydáva obrázkový časopis Kráasy Slovenska.

Realizované projekty v regióne - propagácia projektov jednotlivých oddielov KST

- Nová čiapka na Čerešňu (r. 2016),
- Bardejovská biela stopa (r. 2015),
- Spoznajme našu históriu (r. 2012),
- Večer venovaní turistike (od roku 2007) .

Združenie mikroregiónu Makovica vzniklo 13. novembra 2003 ako zlúčenie 18 obcí okresu Bardejov. Členmi združenia sú obce Andrejová, Becherov, Beloveža, Hažlín, Hutka, Chmeľová, Jedlinka, Mikulášova, Nižná Polianka, Ondavka, Regetovka, Smilno, Stebník, Stebnická Huta, Šarišské Čierne, Varadka, Vyšná Polianka, Zborov.

Projekt „Cezhraničná spolupráca“ je zameraný na tri obce. Na poľskej strane je to obec Sękowa a na slovenskej strane obce Makovica a Hervartov. Projekt prebiehal v 4 etapách od januára 2010 do decembra 12.2014.

Krajská organizácie cestovného ruchu Košický kraj

KOCR Košický kraj bola založená 30. novembra 2012 so sídlom v Košiciach. Jej cieľom je vytvára podmienky a realizácia aktivít zameraných na rozvoj cestovného ruchu na území svojich členov a chrániť ich záujmy. Zároveň sa snaží zvyšovať kvalitu a komplexnosť poskytovaných služieb a dosiahnuť zvýšenie počtu návštevníkov, ktorí sa do destinácie opäť spokojní vrátia.

Členovia KOCR Košický kraj:

1. Košický samosprávny kraj,
2. Oblastná organizácia cestovného ruchu Slovenský raj a Spiš,
3. Zemplínska oblastná organizácia,
4. Oblastná organizácia cestovného ruchu Košice – Turizmus.

Hlavným projektom bol v roku 2016 projekt Spoznaj a fot'!. Projekt rieši 10 historických pamiatok Michaloviec, ako napr. Kaštieľ Sztárayovcov, Zlatý býk, Radnica – Mestský úrad, Bankový palác, Hvezdáreň – Moussonov dom, Židovská synagóga. Cieľom projektu bolo zatraktívniť verejné priestranstvá v širšom centre mesta, zvýšiť konkurencieschopnosť mesta prostredníctvom využitia jeho potenciálu v cestovnom ruchu a prostredníctvom sprístupnenia histórie mesta Michalovce širokej verejnosti a vytvorenia jednoduchého inovatívneho prístupu k informáciám priamo na ulici.

Zemplínska oblastná organizácia cestovného ruchu (ZOOCR) vznikla 8. marca 2012. Jej poslaním je podpora a propagácia cestovného ruchu a vytváranie podmienok rozvoja cestovného ruchu na území dolného Zemplína a Zemplínskej Šíravy s cieľom udržateľného rozvoja cestovného ruchu a ochrany záujmov svojich členov (Mesto Michalovce, Obec Vinné,

Obec Kaluža, Obec Klokočov, Obec Suché, Obec Veľké Kapušany, Obec Trnava pri Laborci, Mesto Sobrance, Markos Slovakia s. r. o., Palinsky & Co., spol. s. r. o., Glamour Slovakia a.s., Fyzická osoba Pavol Ihnát, Horezza, a.s., Hotel Granit, Zemplínska šírava, Fyzická osoba Jaroslav Kudročm, Fyzická osoba Ján Brecko, v a V, s. r. o. Zemplínska šírava, Kybernetika, s. r. o., Košice, prevádzka hotel Poštár Zempl. Šírava, TRR centrum Kaluža, s. r. o., Vinnay s. r. o., LESY SERVIS, s. r. o., Fyzická osoba Jozef Demjanovič, Zemplín veterán club Michalovce, E.T.S., s.r.o.)

Hlavným projektom organizácie bol projekt „Michalovce“ predstavený ako vstupná brána turizmu Zemplína. Projekt bol financovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja – Investícia do Vašej budúcnosti. Výstupmi projektu sú tlačенá brožúra pozostávajúce zo 6 častí (Relax pri vode, Vínna cesta a vinárstvo, Dolný Zemplín, vidiecky turizmus atď.), tlačенá brožúra Prechádzky po Michalovciach, trhacie mapy, orientačné mapy, dizajnový manuál mesta Michalovce, štúdia osadenia informačných a smerových tabúl, samostatný portál turizmu (www.dolnyzemplin.sk), prezentačné DVD mesta Michalovce, kalendáre kultúrnych a športových podujatí vydávané každý mesiac.

Regionálna rozvojová agentúra Humenné bola založená 24. októbra 1994 so sídlom v Humennom. Je členom integrovanej siete Regionálnych agentúr na Slovensku patriacich pod Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (MDVRR). Pre spoluprácu ponúka právnickým a fyzickým subjektom nasledujúce činnosti: bezplatné informačno-poradenské služby v oblasti regionálneho rozvoja, poskytovania prostriedkov z fondov Európskej únie a ďalších možností a zdrojov, financovanie regionálneho rozvoja pre obecné samosprávy, malých a stredných podnikateľov, štátne organizácie, ako aj organizácie tretieho sektora. Realizované projekty:

1. Regionálny rozvoj Horného Zemplína v praxi (2015) - podporený MDVRR, ktorý zahŕňa poskytovanie bezplatných informačných služieb a vyhľadávanie regionálnych jedinečností.

2. Analýza - integrácia - sieťovanie regionálnych potenciálov Podkarpatského Vojvodstva a Prešovského kraja - zameraná na vytvorenie spoločného výmeru regionálneho rozvoja poľskej i slovenskej časti Karpatského euroregiónu.

Združenie Tokajská vínná cesta vzniklo 17. júna 2008 na podporu rozvoja turizmu, kultúry, ale i kultúrno-spoločenského života vo Vinohradníckej oblasti Tokaj so sídlom v Čerhove. Zahŕňa tokajské obce, pestovateľov a výrobcov vín z tejto oblasti, kultúrne

a historické pamiatky, vinotéky, vinárne, poskytovateľov stravovacích a ubytovacích služieb, cestovné kancelárie, remeselníkov a združenia podieľajúce sa na rozvoji Tokajskej vinohradníckej oblasti. Tokajská vínná cesta je súčasťou slovenskej časti Tokajskej vinohradníckej oblasti, ktorá je svojou rozlohou 907 ha najmenšou vinohradníckou oblasťou na Slovensku a vo svete vôbec.

Hlavným projektom podporeným Švajčiarskym finančným mechanizmom je projekt s názvom „Tokaj je len jeden“.

Ciele projektu „Tokaj je len jeden“:

- zvyšovať konkurencieschopnosť regiónu Dolný Zemplín prostredníctvom využitia jeho potenciálu v cestovnom ruchu,
- podnietiť a motivovať k spolupráci podnikateľské subjekty v oblasti cestovného ruchu k lepšiemu využitiu potenciálu a k poskytovaniu kvalitnejších a rozmanitejších služieb,
- podporiť viacjazyčnú propagáciu prírodného, kultúrneho a historického potenciálu regiónu Dolný Zemplín,
- sprístupniť elektronické služby turizmu vytvorením komplexného turistického portálu regiónu a jeho prepojenie na tlačiskové portály SR v cestovnom ruchu,
- zjednotiť informačný systém značenia a dizajn v oblasti turisticky atraktívnych miest regiónu.

7 aktivít projektu „Tokaj je len jeden“

1. Nástroj na prípravu projektov - spracovanie odbornej dokumentácie potrebnej pre vypracovanie komplexného konečného návrhu „Tokaj je len jeden“,
2. Investícia do ľudí – vzdelávací program,
3. Stratégia rozvoja turizmu, business plán a marketingový plán,
4. Oživenie tradičných remesiel – „Remeslo aj na Tokaji má zlaté dno“ – tréningový program,
5. Jednotný navigačný informačný systém v regióne Tokaj,
6. „Rekreopark na Tokaji pre všetkých“ – funkčná infraštruktúra pre aktívny oddych v regióne Tokaj,
7. „Kultúrny región Tokaj“ – Tokaj a Košice (Európske hlavné mesto kultúry – 2013).

Výstupy projektu predstavuje rozšírená ponuka služieb a produktov, zlepšenie spolupráce aktérov cestovného ruchu a širšie zapojenie miestnych ľudí do služieb v cestovnom

ruchu, funkčná infraštruktúra pre aktívny oddych – vyznačené cyklotrasy s dobudovanými altánkami na oddychových miestach a fungujúci jednotný navigačný a informačný systém v regióne Tokaj.

Osoby a organizácie spolupracujúce na projekte „Tokaj je len jeden“

1. Košický samosprávny kraj,
2. Združenie obcí Tokajského regiónu,
3. Mesto Trebišov,
4. Samosprávy miest a obcí Bara, Čerhov, Černochovej, Malá Trňa, Slovenské Nové Mesto, Veľká Trňa, Viničky ,
5. Regionálne osvetové stredisko Trebišov,
6. Vlastivedné múzeum Trebišov,
7. Producenti tokajského vína,
8. Mimovládne organizácie.

Príloha 9: SWOT analýza vybraných okresov východného Slovenska

Silné stránky:

- bohatá a rôznorodá primárna ponuka daná prírodou – národný park, chránené krajinné oblasti, národné prírodné pamiatky, prírodné pamiatky, vodné nádrže,...
- veľký kultúrno-historický potenciál – hrady, kostoly, múzeá, drevené kostolíky, pamätníky, kaštiele, galérie,...
- historické regióny Šariš a Zemplín,
- UNESCO pamiatky,
- množstvo cyklotrás,
- Múzeum Andyho Warhola (pop-art),
- vinohradnícka oblasť Tokaj,
- Bardejovské kúpele,
- remeselníctvo – hrnčiarstvo, drevospracovanie (Pozdišovská keramika),
- organizované podujatia – festivaly, jarmoky, hudobné, športové podujatia... (Švejkove dni),
- letný open-air festival na Zemplínskej šírave,
- centrum vodných športov na Zemplínskej šírave,
- počas letných mesiacov plavby po Zemplínskej šírave,
- aquaparky a wellness centrá,
- príjemné podnebie,
- pozitívny vývoj ubytovacích zariadení v okrese Bardejov,
- rôznorodosť ubytovacích zariadení v okrese Bardejov, Michalovce,
- množstvo ubytovacích a stravovacích zariadení,
- pozitívna priemerná dĺžka pobytu v porovnaní so Slovenskom,
- zapojenie DMO do rôznych projektov – Legendarium 2, Objavujme, Chod' a foť!,
- vhodné podmienky pre vinice a úrodné pôdy,
- turistické chodníky v chránených územiach,
- špecifický prízvuk,
- Duklianský priesmyk.

Slabé stránky:

- iba cesty regionálneho významu,
- Svidník – železničná trať sa v okrese nenachádza,
- veľa hraničných priechodov – dlhé čakanie,
- chátrajúca infraštruktúra CR – Širava, Domaša,
- starnutie obyvateľstva,
- vysoká nezamestnanosť,
- nízke mzdy,
- stredné vzdelanie obyvateľstva,
- informačná nedostupnosť pamiatok,
- zlé otváracie doby,
- nedostatočná propagácia,
- slabá/nedostatočná ponuka tradičnej gastronómie,
- koncentrácia podujatí v letných mesiacoch,
- zlá koordinácia podujatí (viaceré v jeden víkend),
- väčšina podujatí regionálneho charakteru – pre miestne obyvateľstvo (väčšina len v Bardejove a Humennom),
- zlý dizajn stránok,
- chýba tradičná gastronómia, materiály na stiahnutie, interaktívne mapy, počasie, prepojenia na ubytovanie a stravovanie a jazykové mutácie,
- logá – zastaralý dizajn, malý počet,
- neaktualizované alebo nefunkčné stránky,
- nevyužívanie ubytovacích kapacít,
- nízka kvalita ubytovacích zariadení – Humenné, Medzilaborce, Trebišov,
- štruktúra ubytovacích zariadení – prevaha ubytovania v súkromí a nižšia kategória a trieda – parahotelové zariadenia,
- lokalizácia OOCR a ich názvy,
- regionálne rozvojové agentúry zanikajú,
- nízka aktivita podnikateľských subjektov – Košický kraj,
- Prešovský kraj – veľa rôznych združení- ich aktivity nie sú koordinované – zamerané najmä na rozvoj a zapojenie komunity v mestách,
- väčšina organizácií z verejného sektora, nízke zapojenie podnikateľov,

- odliv pracovnej sily do zahraničia,
- nedostatok jazykových znalostí, nízka kvalita pohostinských služieb.

Príležitosti:

- vytvorenie regionálnych balíčkov, návštevník karta,
- spolupráca medzi verejným a súkromným sektorom v regióne a rozvoj silného konkurenčného regiónu,
- koordinácia akcií s ich celoštátnym významom,
- prilákať návštevníkov z Českej republiky, Poľska a Maďarska,
- kooperácia s oblasťou v Maďarsku pri tvorbe vinárskych produktov,
- pamiatky UNESCO použiť na vytvorenie produktu,
- visa (Ukrajina) bezvízový styk na Slovensko,
- nedotknuteľnosť národného parku Poloniny,
- diaľnica výstavba a pripojenie západnom Slovenskom na východ,
- financovanie projektov z fondov EÚ,
- nové trendy v oblasti cestovného ruchu (individuálne pobyty x hromadné pobyty), osobné skúsenosti,
- Slovensko je relatívne bezpečná krajina,
- regionálne produkty ,
- starnúca populácia a použitie ako cieľových skupín,
- stredoškolské vzdelanie populácie používa ako pracovné sily v oblasti cestovného ruchu,
- zmena štruktúry, napríklad viac zahraničných návštevníkov,
- predĺženie pobytu v regióne a míňať viac peňazí,
- rozširovanie a inovácia poskytovaných služieb,
- ďalšie letecké spoločnosti lietajú na letisko Košice,
- zníženie daní pre podnikateľov v cestovnom ruchu prevádzke,
- návrat pracovnej sily v regióne,
- povedomie o význame cestovného ruchu ako priority pre vládu,
- pozitívne recenzie od návštevníkov.

Ohrozenia:

- nízka cena služieb v dlhodobom horizonte,
- vývoj kurzov mien vo vzťahu k euru,
- nevhodná štruktúra ubytovacích zariadení z dôvodu vysoké percento z nich majú nízky štandard kvality poskytovaných služieb,
- rast cien musia byť spojené so zvýšením kvality poskytovaných služieb,
- konkurenčné regióny,
- legislatívne podmienky,
- nízka pôrodnosť,
- negatívny vývoj v Európskej únii, ako je napríklad Brexit,
- hospodársky vývoj slovenských republiky,
- prírodné katastrofy: povodne, sucho, krúpy, vietor, teplo a snehové búrky,
- ekologická katastrofa: smog, znečistené rieky, nelegálne odpad,
- meteorologické problémy a kolísaním teplôt,
- terorizmus,
- utečenecká kríza,
- prostredie.